

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کتابشناسی فردوسی

فهرست آثار و تحقیقات درباره فردوسی و کتابخانه

تعداد

ایرج افشار

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [redacted] Book No. [redacted]

Vol. [redacted] Copy [redacted]

Accession No. [redacted]

9/4/3	21/6/64		
733	6-2-64		
731			

~~SM~~
~~FREE GIFT~~

S.No: - 5825

25146

12/11/15

7

کتابشناسی فردوسی

به یادگار تجدید بنای آرامگاه فردوسی

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Book No. [REDACTED]

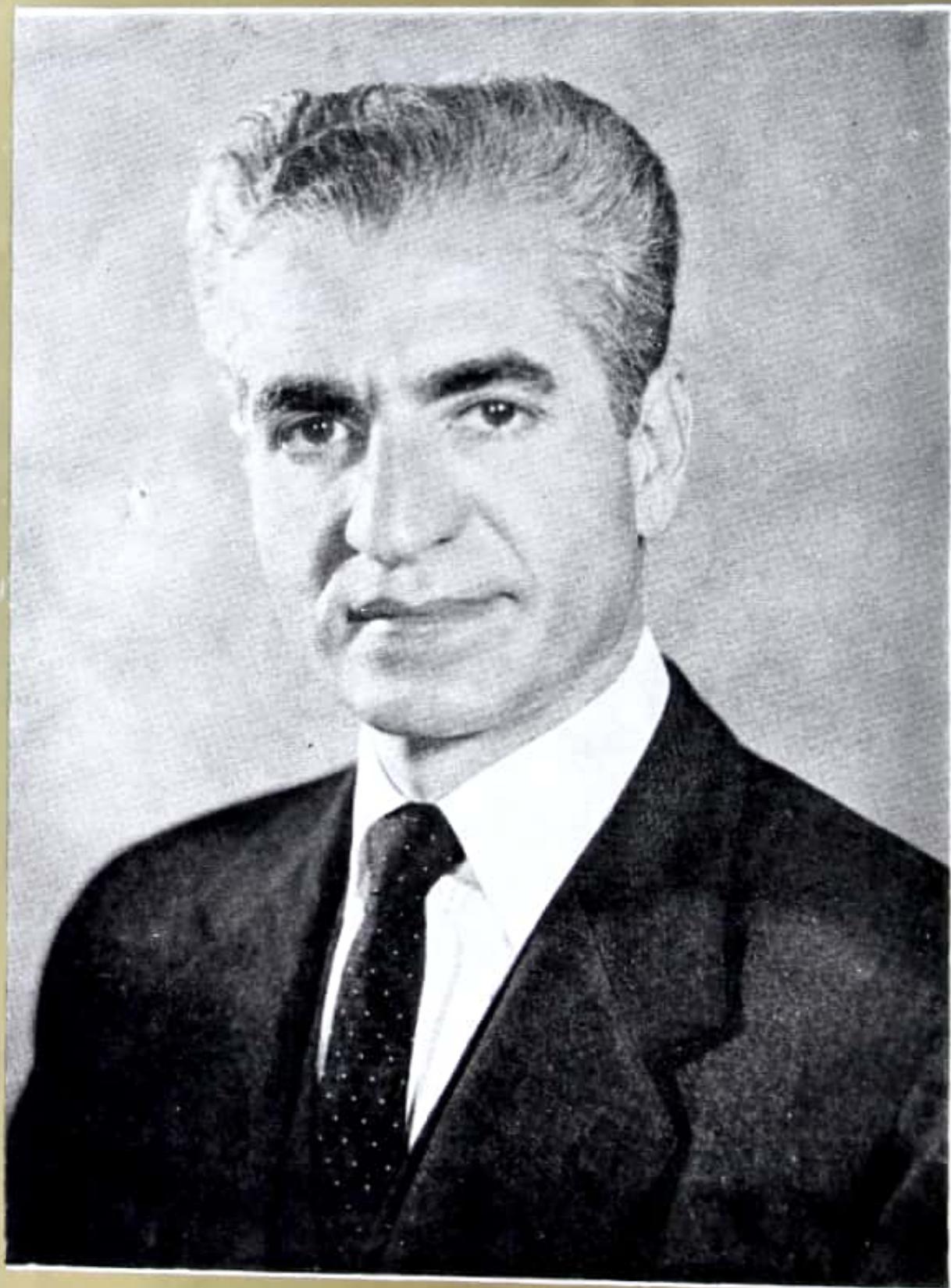
Class No. [REDACTED]

Copy [REDACTED]

Vol. [REDACTED]

Accession No. [REDACTED]

943	21/6/64		
733	25/6/64		
721			

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [REDACTED]

Book No. [REDACTED]

Vol. [REDACTED]

Copy [REDACTED]

Accession No. [REDACTED]

943	21/6/64		
733	6/2/64		
721			

إهدائی
 با احترامات عالیقه
 دکتر شمس الدین احمد
 رئیس بخش پزشکی دانشگاه گستر
 سری نانه زکثیر (هند)

سلسله اشارات سخن آمارتی ۵۹

کتابشناسی فردوسی

فهرست آثار و تحقیقات درباره فردوسی و شاهنامه

تلوین

ایرج افشار

پ. ژ. و. س. گ. ا. ه. ا. ر. ا. ن. س. ن. ا. س. ی

JASHMIR UNIVERSITY

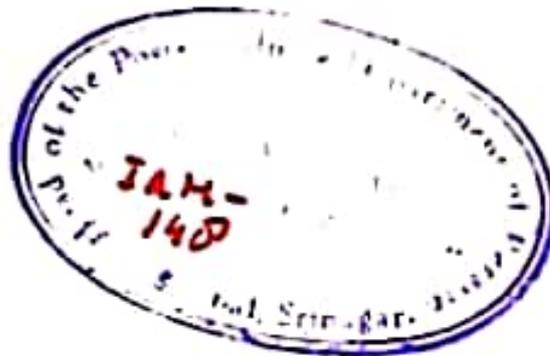
Iqbal Library

Acc. No. 1.7.9.2.0.9

1983

Shaykh

ST/83

تعداد يك هزار نسخه اذاین كتاب در چاپخانه بهمن به چاپ رسید

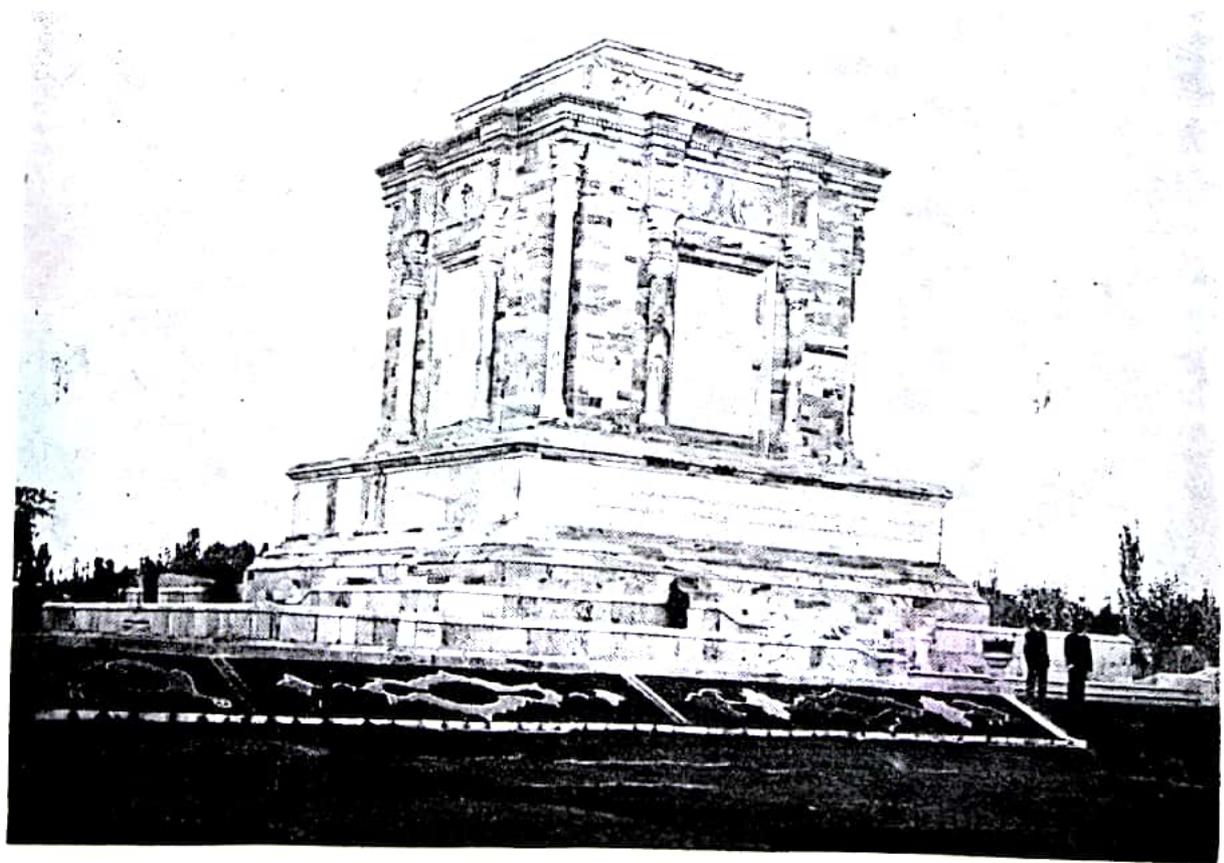
مردادماه - ۱۳۴۷

مجسمه نیم تنه فردوسی که انجمن آثار ملی آنرا برسمیت شناخته است
(کار استاد ابوالحسن صدیقی)

مجسمه فردوسی از سنگتک یک پارچه که در باغ آرامگاه حکیم نصب است
(کار استاد ابوالحسن صدیقی)

آرامگاه فردوسی (بسوت پیشین)

مدال فردوسی

سراغاز

بنام خداوند جان و خرد

بخواست پروردگار توانا و در پر تو عنایات گریانه علیحضرت بایون محمد رضا پهلوی
شاهنشاه آریامهر کتاب مفید و پر ارزش دیگری که بناسبت تجدید ساحتان آرا مگنا
حکیم ابوالقاسم فردوسی در باره آن سخن سرای بزرگوار در دست تهیه و تدوین بود اینک
چاپ رسیده و منتشر میشود

مقام و منزلت سراینده بلند مرتبت شاهنامه برداشتمندان و محققین پوشیده نیست، اثر پر ارج
اوستها مورد تکریم و تجید پارسی زبانان است بلکه فرهنگ و ستان ادب شناسان سایر کشورهای
جهان نیز خدمت سترگ فرمان حماسه سرای زبان پارسی را بسیار ارج نهاده و فراوان ستوده اند و در باره
احوال حکیم و کتاب شاهنامه تحقیقات امانه دار انجام داده اند و کتابها و رساله ها و مقاله های زیاد و گوناگون
تدوین نموده و چاپ و منتشر کرده اند و امری طبیعی است که شاهکار جاویدان تاریخی و ادبی سراینده
عالیقدر طوس دنیای دانش و فرهنگ را شیفته و شاخوان افکار بلند و پیش زرف می سازد .

با توجه به فحرت مطالب که در آغاز کتاب از نظر خوانندگان گرامی میگذرد میتوان دریافت
که دانشمندان ایران و دیگر کشورهای جهان در راه تحقیق و تبیع نسبت شرح حال حکیم و الامتعام و شاهکار
شگرف می و ترجمه آن بزبانهای مختلف دنیا چه بسیار صرف وقت و همت کرده اند و مؤلف محترم

کتاب هم علاوه بر زحمات و دقت فراوان که در گردآوری مطالب تحمل کرده اند ضمن مقدمه جامع آن خدمت گرانقدر این دانشمندان را سنجی ارج نهاده و بصورتی شایسته ادای حق نموده اند که موجب کمال قدردانی و اطمینان است

فهرست نسخه های خطی ممتثر شاهنامه که موجود و مورد اطلاع است و چاپهای مختلف آن قیمت دیگری از مندرجات این کتاب انگشیل میدهد که اهمیت آن نیز بر خاطر پژوهندگان آثار فردوسی و یاق علاقه مندان به ادب و فرهنگ پارسی پوشیده نیست .

در اینجا باید متذکر شد که عنوان کتابشناسی در چند سال اخیر بجای ترجمه واژه BIBLIOGRAPHIE در ایران معمول شده و انتخاب نام کتابشناسی فردوسی برای کتاب حاضر از طرف مؤلف محترم نیز پیروی از این رویه متداول و مقبول بوده است .

امید می رود با فراهم بودن موجبات روز افزون شناسانی مرتبت سارگان آسمان ادب و فرهنگ ایران فرزندان غیرزمین در راه انجام خدمات شایسته نسبت به منافع ملی خود و ادامه تکمیل آنچه در این باره صورت پذیرفته است بیش از پیش ایستادگی نمایند . بمنه و کرمه

انجمن آثار ملی

فهرست

مقدمه

۵

بخش اول

تحقیق در شرح حال فردوسی و بحث در باره شاهنامه

- ۱۹ ۱- مقالات و فصلها در زبانهای شرقی
- ۴۵ ۲- کتابهای مفرد و مجموعه‌های مستقل
- ۴۹ ۳- کتب و مقالات در زبانهای غربی
- ۸۰ ۴- شرح حال در مآخذ قدیمی
- ۸۵ ۵- لغتنامه‌های شاهنامه

بخش دوم

ترجمه‌ها و منقولات شاهنامه

- ۱۹ ۱- آلمانی
- ۹۵ ۲- ارمنی
- ۹۶ ۳- انگلیسی
- ۱۰۷ ۴- اوکراینی

۱۰۸	۵- ایتالیائی
۱۱۰	۶- بنگالی
۱۱۰	۷- پشتو
۱۱۱	۸- ترکی و اوزبکی
۱۱۴	۹- چکی
۱۱۴	۱۰- دانمارکی
۱۱۵	۱۱- روسی
۱۱۸	۱۲- ژاپونی
۱۱۸	۱۳- سربی
۲۲۱	۱۴- سوئدی
۱۱۹	۱۵- عبری
۱۱۹	۱۶- عربی
۱۲۰	۱۷- فرانسوی
۱۲۳	۱۸- کردی
۱۲۳	۱۹- گجراتی
۱۲۵	۲۰- گرجی
۱۲۶	۲۱- لاتینی
۱۲۷	۲۲- لهستانی
۱۲۷	۲۳- مجاری
۱۲۸	۲۴- هندی

بخش سوم**نسخه‌های خطی شاهنامه**

- ۱۳۱ قسمت اول : نسخه‌های تاریخ‌دار
 ۱۶۱ قسمت دوم : نسخه‌های بی‌تاریخ

بخش چهارم**چاپ‌های متن شاهنامه**

- ۱۹۱ قسمت اول : چاپ‌های متن کامل شاهنامه
 ۲۰۳ قسمت دوم : خلاصه ، منتخبات ، قصص
 ۲۱۲ قسمت سوم : آثاری که بر اساس شاهنامه تألیف شده
 ۲۱۴ قسمت چهارم : چاپ‌های یوسف وزلیخا

ملحقات

- ۲۱۷ قسمت اول : منابع فارسی و اردو
 ۲۲۱ قسمت دوم : منابع اروپائی
 ۲۲۳ قسمت سوم : منابع روسی
 ۲۲۸ قسمت چهارم : اضافات

۲۳۳ **تصاویر**

۲۷۷ **فهارس**

تذکره اصلاحی در مورد « کتابشناسی فردوسی »

در آغاز مقدمه کتاب (صفحه ۵) در مصراع اول بیت
فردوسی بجای « پی افکندم » کلمات « بنا کردم »
چاپ شده است ، با عرض پوزش تقاضای تصحیح آنرا مینماید .

پایان

بنای مردم از نظام کاخی بلند
که از باد و باران نیابد گزند
(فردوسی)

به مناسبت تجدید بنای آرامگاه فردوسی ، آن دهقان زاده خراسان ، سراینده حماسه ملی ایرانیان و شاعر بزرگ جهان ، انجمن گرانقدر «آثار ملی» تألیف و طبع چند کتاب را به منظور بزرگداشت و تحقیق و تجسس در احوال و آثار شاعر و جهت همت فرار داد و من جمله از نویسنده این سطور خواست که مجموعه ای فهرست وار از کتب و مقالات و آثاری که درباره فردوسی طوسی و کاخ بلند شاهنامه به قلمها و زبانهای متفاوت و در زمانهای مختلف نوشته شده است تنظیم و چاپ کنم تا محققان و متبعان به سهولت بر مراجع و منابع قدیم و جدید آگاهی حاصل کنند...

تعهد این خدمت را وظیفه ای ملی دانستم و به پاس بزرگواری روح فردوسی و بلندی پایگاه هنر و عظمت مقام بشری آن رادمرد به جمع آوردن فهرست تقریباً کامل کتب و مقالات پرداختم و مفید دانستم که فهرستی هم از نسخ خطی و چاپهای شاهنامه و انتخابهایی

که از این دریای بیکران شده است فراهم آورم، و به حدی که در حد بضاعت و اطلاع بود سعی کردم که فهرستی نسبتاً کامل بر اساس روش کتابشناسی امروزه منظم سازم، تا مگر مشتاقان فردوسی و محققان ادب فارسی را به کار آید.

در باره فردوسی سخنان بسیار گفته‌اند. در اکثر زبانهای زنده جهان بحق در حق آن مرد جاودانی و بزرگ ایران و شاعر نامدار زبان فارسی صدها نوشته و تحقیق و مقاله انتشار یافته است. شاهنامه را به چندین زبان ترجمه و نشر کرده‌اند، و بارها مورد تحقیق علمی و نقد ادبی و طبع انتقادی قرار گرفته است. اما ژرفا و پهنای این دریا چندان است که هنوز تمام صدفهای درخشان آن را گرد نیاورده و درر معانی آن را نتوانسته‌اند چنانکه باید و شاید نمایان و سفته گردانند. فردوسی هنوز عروسی مکرست و شاهنامه اثری چون کوه بلند و خرم، بدیع و بی‌بدیل.

تا کنون برای شناساندن مقام والای فردوسی عباراتی رساتر و استوارتر و منصفانه‌تر از این جملات مرحوم محمدعلی فروغی نمی‌شناسم که در مکتوب خیالی خود نوشته است: «شاهنامه هم از حیث کمیت، هم از جهت کیفیت بزرگترین اثر ادبیات و نظم فارسی است، بلکه می‌توان گفت یکی از شاهکارهای ادبی جهان است و اگر من همیشه در راه احتیاط قدم نمی‌زدم و از اینکه سخنانم گزافه نماید احتراز نداشتیم می‌گفتم شاهنامه معظم‌ترین یادگار ادبی نوع بشرست ...»

محقق نامدار عصر ما مجتبی مینوی در کتاب «فردوسی و شعراو» کلامی بلیغ و محکم در حق شاعر طوس گفته است ، آنجا که می نویسد : « شاهنامه فردوسی از برای مردم ایران از سه لحاظ مهم است : اول اینکه یکی از آثار هنری ادبی بسیار بزرگ است و از طبع و فریحه یکی از شعرای بزرگ قوم ایرانی زاده است و بر اثر همت و پشتکار و فداکاری او و بیست سی سال خون جگر خوردن او به وجود آمده است . دوم اینکه تاریخ داستانی و حکایات نیاکان ملت ایران را شامل است و در حکم نسب نامه این قوم است . سوم اینکه زبان آن فارسی است و فارسی محکمترین زنجیر علقه و ارتباط طوایفی است که در خاک ایران ساکنند . مقام شعری و هنری شاهنامه بقدری بلندست که حتی اگر از جامه زبان فارسی نیز عاری شود ، یعنی به زبانی از زبانهای دیگر عالم چنانکه باید و شاید آن را ترجمه کنند باز کتابی بزرگ و دارای مقام هنری بلند خواهد بود . »

مسلماً بر هر محقق شاهنامه فرض است که کلیه مطالعات و تحقیقات پیشینگان را بشناسد و آنچه را در زبانهای مختلف در باره فردوسی گفته و نوشته اند بخواند تا سخنانی دیگر که تازه و محکم و صحیح باشد بیاورد.

بی تردید هنوز بر تمام اسرار این گنج پر کهر دست نیافته و اجزای این کاخ با عظمت را درست نشناخته ایم . شناخت فردوسی میان

خودها یعنی در زبان فارسی از پنجاه سال پیش باب شد. سیدحسن تقی‌زاده نخستین دانشمند ایرانی است که بدین کار مهم دست‌یازید و با نگارش سلسله مقالات متتبعانه و عالمانه خود فردوسی را از لحاظ اهمیت تاریخی و مقام ملی به جامعه ایرانی شناساند و در باب احوال و افکار او و چگونگی نظم شاهنامه به طریق تحقیقی و انتقادی افاده مطلب کرد. پس ازو محمد قزوینی با نشر علمی و انتقادی مقدمه قدیم شاهنامه حلقه‌ای استوار بر این سلسله افزود.

محمد علی فروغی که شیفته و ارادتمند و آشنا با سخن فردوسی بود شاهنامه را با ذوق سلیم خلاصه کرد و به‌از آن خلاصه منتخبی گزیده ساخت و مقدمه‌ها و مقاله‌ها و خطابه‌ها در باب فردوسی نوشت و خواند که هر یک در شناساندن به‌لوان میدان فکر و احساس حقیقی «ایرانیگری» مؤثر بود.

استادان و دانشمندان و نویسندگان دیگر قرن اخیر چون ملک‌الشعراى بهار، عباس اقبال آشتیانی، سعید نفیسی، عبدالعظیم قریب، مجتبی مینوی، سید محمد محیط طباطبائی، نصرالله فلسفی، دکتر رضازاده شفق، علی‌دشتی، بدیع‌الزمان فروزانفر، حبیب‌بنعمانی یکی پس از دیگری بحثهای مفیدی را آغاز کردند و نکته‌های تازه و خواندنی نوشتند. و درنسل بعد دکتر ذبیح‌الله صفا، دکتر محمد علی اسلامی، شاهرخ مسکوب به فردوسی پرداختند.

آوازه بلند فردوسی ایجاب کرد که دولت ایران مراسمی به یادگار هزارمین سال او برپا ساخت. مجمعی علمی و عالی در تهران

بنیان گرفت و از اکناف عالم دانشمندان به طهران و طوس، روی آوردند و در سال ۱۳۱۳ نام بلند آوازه فردوسی را بلندتر گردانیدند و در چند شهر مهم جهان هم مراسم و مجالس مناسبی ایجاد شد و بنائی برای مزار شاعر که ساخته و تازه شده بود افتتاح شد و چون آن بنا سستی گرفت به اشراف و اقدام انجمن آثار ملی، به همان اسلوب نخست و بنای مقبره به استواری تمام تجدید بنا و رسماً افتتاح شد.

فردوسی در کتب قدیم، چون تذکره‌ها و مراجع ادبی، شاعری است تقریباً همسنگ هر شاعر دیگر. از آن مراجع نه اطلاعات تاریخی مشخص درست و نسبت به ترجمه احوال شاعر به دست می‌آید و نه آنکه سخن و هنرش در ترازی نقد به راستی سنجیده شده است. طبعاً تردید نباید داشت که باز نمائی اهمیت فردوسی تا حد بسیار زیادی مرهون اهتمام خارجیان دانشمندی است که از سال ۱۸۲۱ به طبع شاهنامه و تحقیق در آن اثر پرداختند و چون این حماسه جاودانی را ستونی استوار در ادبیات فارسی و آن را مشحون از افکار بلند و ظرایف معنوی یافتند تجسس در سوانح احوال شاعر و مخصوصاً نقد شاهنامه را عده کثیری وجهه نظر خود قرار دادند و دانشمندانی چون اشپیکل، ثودرنولد که، هرمان اته، ادوارد براون، ژول موهل، ف. ولف، فولرس درین راه کامهای استوار برداشته خدمات با ارزش انجام دادند. تا بدانجا که طبق فهرستی که من تهیه دیده‌ام، والبته کامل هم نیست، حدود چهارصد کتاب و

مقاله در خصوص این شاعر نشر شده است که عده‌ای از آنها مربوط به سرگذشت فردوسی است و قسمتی هم ترجمه شاهنامه اوست .

در باب کتابشناسی فردوسی که درین مجلد در دسترس محققان قرار می‌گیرد بیان چند نکته و مطلب لازم می‌نماید .

یکی آنکه این کتابشناسی نمی‌تواند فهرست کامل مراجع و منابع مربوط به فردوسی یا طبعهای شاهنامه و نسخه‌های خطی و ترجمه‌های آن باشد . چنین ادعایی در میان نیست . ولی سعی شده است که صورت نسبتاً کامل از مصادر اساسی درین فهرست فراهم شده و آخرین انتشارات و مقالات را نیز در بر گرفته باشد .

دیگر آنکه مواد این کتابشناسی سراسر به روش « دست اول » نیست . یعنی مشخصات عده‌ای از کتب و مقالات و ترجمه‌ها از مراجع دیگر (فهارس و کتابشناسیها) اخذ شده است و متأسفانه چون در کتابخانه‌های ایران یافتن هر مرجع و کتابی امکان ندارد طبعاً مراجعه به اصل عده‌ای از مقالات و کتب ممکن نشد و نتوانستم نسبت به کیفیت مطالب و ارتباط حتمی آنها اطمینان حاصل کنم .

دیگر آنکه در قسمت معرفی نسخه‌های شاهنامه منحصرأ آن‌سخی معرفی شد که در فهارس ذکر آنها آمده است . درین قسمت نسخه‌هایی را خواهیم شناخت که تا آخر قرن یازدهم هجری کتابت شده . چه نسخ قرون بعد علی‌الاصول از لحاظ

تحقیقات ادبی و طبع انتقادی مورد توجه نمی‌تواند باشد. مگر آنکه از لحاظ تذهیب و هنر مزایا و مشخصاتی در آنها سراغ شود. بهر تقدیر من بر سلیقه خود رفتم و میزایم چنین بوده است. اگر علاقه‌مندی باشند که بخواهند نسخ جدیدتر را بشناسند باید به فهرست Smith و مراجع دیگر (علی‌الخصوص فهرس کتابخانه‌ها) مراجعه کنند.

دیگر آنکه در معرفی انتخابات شاهنامه که در کتابهای متفرق آمده و بطور معمول در هر کتاب زبان آموزی فارسی (از نوع دستور زبان و منتخبات متون) به چنین کاری اهتمام رفته است به منظور احتراز از تطویل، به معرفی منتخبات اهم و معتبرا کتفا شد.* دیگر آنکه از معرفی عده‌ای از نسخه‌های خطی شاهنامه که نسبت به سال کتابت آنها در فهرس هیچ نوع تخمین و حدسی دیده نمی‌شود درین فهرست خودداری شد.

دیگر آنکه مشخصات آن نسخه‌های خطی ملخص شاهنامه که قدمت و اعتبار داشت درین کتابشناسی آمده است. علاقه‌مندان برای تعمیم فایده و اطلاع بیشتر می‌توانند به فهرست Smith مراجعه کنند.

دیگر آنکه عکس عده‌ای از نسخه‌های چاپی، هم بمنظور تشخیص و تطبیق و هم برای تفنن و مصور ساختن کتابشناسی، در پایان به چاپ رسانیده شد.

*- مهمترین منتخبات شاهنامه آن است که به مسعود سعد سلمان نسبت داده‌اند (لباب الالباب) ولی نشانی از آن علی‌الظاهر دیده نشده است.

دیگر آنکه قصد بر آن بود تا فهرستی هم از اشعار شاعران معاصر^۱ درباره فردوسی تهیه و ضبط شود که به عللی از آن صرف نظر شد .

اینک کلامی چند در سپاسگزاری از دوستان باید نوشت که بر اثر کمک و لطف آنها این فهرست تحقق پذیر شد .
 نخست از آقایان J. D. Pearson رئیس کتابخانه مدرسه السنه شرقیه لندن و G. M. Meredith-Owens رئیس قسمت کتب فارسی موزه بریتانیا و H. Darke معلم زبان فارسی در دانشگاه کمبریج و J. P. Asmusen استاد زبان فارسی در دانشگاه کپنهاگ و دکتر محسن صبا استاد دانشگاه تهران ، برای اطلاعات مربوط بر کتب چاپی .
 دوم از آقای O. Grabar استاد تاریخ هنر شرق در دانشگاه میشیگان برای صورتی از میکروفیلرها و اسلایدهای نسخه های خطی که در اختیارم گذارد و آن میکروفیلرها و اسلایدها را از نسخ معتبر کتابخانه های مختلف در بخش تاریخ هنر دانشگاه مذکور در فوق برای تحقیقات علمی فراهم کرده است . در تابستان ۱۳۴۶ که برای دیدن ایشان به بخش تاریخ هنر در «ان آر بور» رفتم اجازت چنین استفاده ای را در حقم روا داشتند .

۱ همانند ملك الشعرای بهار، احمد اشتری ، دکتر نصره الله کاسمی ، حبیب ینمائی ، دکتر لطفعلی صورتگر ، دکتر پرویز نائل خانلری ، دکتر مهدی حمیدی ، عبدالعلی ادیب برومند ، حسین مسرور و عده کثیر دیگر که درین زمینه طبع آزمائی کرده اند . نویسندگان و شاعران فرنگ هم در باب فردوسی نوشته ها و اشعاری دارند .

سه دیگر از آقای B. W. Robinson موزه دار موزه آلبرت و ویکتوریا در لندن که متخصص در شناسایی نقاشیهای نسخ خطی اسلامی است. فهارس سه گانه‌ای که از او در دست داشتم همه به کار آمد و اطلاعات مفید از همه آنها اخذ شد و مخصوصاً در این اواخر به خواهش من سوادى عکسى از فهرست نسخ خطى مجموعه کورکیان که خود چندسال قبل نشر کرده بود برای من فرستاد. نیز یاد آوردن از لطف مرحوم دکتر مهدی بیانی امری سزاوار است که مرا از مشخصات نسخ خطی کتابخانه سلطنتی آگاه کرد. روانش شادان و آرام باد .

و ادای تشکر به آقای محمد تقی دانش پژوه که بمانند همیشه درخواستهای دوستش را بر آورد و اطلاعاتی که مربوط به نسخ از او خواستم به لطف تمام در اختیارم قرار داد .

. . . و این مقدمه را به عرض ادب نسبت به مراحم اعضای مؤسس انجمن آثار ملی و مخصوصاً عنایت سپهبد فرج الله آقا اولی و دوستی مؤثر آقای محمد تقی مصطفوی به پایان می آورم که همواره نوبسنده این حروف را بطور دلپذیری مورد لطف قرار داده اند.

ایرج افشار

تهران ،

۱۴ خرداد ۱۳۴۷

مراجع اصلی و کلی

۱- فهرس نسخه‌های خطی

برای معرفی نسخه‌های خطی شاهنامه مستقیماً به فهرستهای چاپی نسخه‌های خطی کتابخانه‌ها مراجعه شد. چون اهل تحقیق فهرستها را می‌شناسند و در قسمت اول نیز ذکر آنها آمده است از تجدید معرفی در اینجا خودداری می‌شود.

۲- کتب و مجلات

کتب و مجلاتی که حاوی اطلاعاتی مربوط به فردوسی است در قسمتهای اول کاملاً معرفی و مشخص شده است.

۳- کتابشناسیها

افشار، ایرج: فهرست مقالات فارسی، جلد اول، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۴۰.

افشار، ایرج: کتابشناسی ده ساله (۱۳۴۲-۱۳۳۳)، با همکاری حسین بنی‌آدم، تهران، انجمن کتاب، ۱۳۴۷.

خیام‌پور، عبدالرسول: فرهنگ سخنوران، تبریز، ۱۳۴۰.

مشار، خانابا: فهرست کتابهای چاپی فارسی، دو جلد، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۷ - ۱۳۴۲.

مشار، خانابا: مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، جلد اول، تهران، ۱۳۴۰.

Clg, Kemal

Türk ve İslam eserleri Müzesi'ndeki minyatörlü Kitapların Katalogu. İstanbul, 1959.

Edwards, E.

A Catalogue of the persian printed books in the British Museum. London, 1922.

Guzallan, S. (v) Diakonov, A. A.

Rukopisi Shah nama v Leningradskikh sobranlakh. Leningrad, 1934.

Istanbul, Üniversitesi Kutuphanesi

Farsca Basmalar Katalogu, İstanbul, 1949.

London, School of Oriental and African Studies

Library Catalogue, Boston, 1963, 17 vol.

Michigan, University, Department of the History of Art.

[List of Manuscripts of Shahname.]

Pearson, J. D.

Index Islamicus. Cambridge, 1958-1967. 3 vols.

Robinson, B. W.

A descriptive catalogue of the persian paintings in the Bodleian Library. Oxford, 1958.

Robinson, B. W.

The Kevorkian Collection: Islamic and Indian Manuscripts, miniatures paintings and drawings, New York, 1953.

Robinson, B. W.

Persian miniature painting from collections in the British Isles. London, Victoria and Albert museum, 1967.

Saba, M.

Bibliographie française de l'Iran. 3e éd. Tehran, 1967.

Saba, M.

English bibliography of Iran. (زیر چاپ است)

Smith, David Eugene

A Bibliographie of the principal manuscripts and printed edition of the Shah-Naméh in certain leading public libraries of the world, New York, 1936.

Wilson, A.T.

A Bibliography of Persia. Oxford, 1930.

بخش اول

تحقیق در شرح حال فردوسی

و

بحث درباره شاهنامه

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No.

Book No.

Vol.

Copy

Accession No.

21/6/64		
23/11/64		
21/6/64		

۱ - مقالات و فصلها در زبانهای شرقی

- ۱ آبراهیمیان ، روبن : مقایسهٔ داستانهای حماسی ایران با داستانهای حماسی ارمنی و یونانی و آلمانی ، مهر ، ۲ (۱۳۱۳) : ۶۸۵-۶۸۸
- ۲ آذری، فرهاد: دربارهٔ داستان سیاوش ، هنرهای ملی، ش ۱ (۱۳۳۴) : ۳۴-۳۹
- ۳ آبربی، ا. ج. : فردوسی (شعرای ایران و مترجمین انکیسی ایشان). روزگار نو ، ج ۴ (۱۹۴۵) ش ۵ : ۵۶-۶۰
- ۴ آهی، مهری : فردوسی [تألیف ن. ا. عثمانف به روسی] ، راهنمای کتاب ، ۳ (۱۳۳۹) : ۶۶۹-۶۷۱ (معرفی و انتقاد کتاب عثمانف است که نامش در قسمت بعدی این بخش می آید)
- ۵ ابن یوسف شیرازی : شاهنامهٔ فردوسی . «فهرست کتابخانهٔ مجلس شورای ملی» ، تهران ، ۳ (۱۳۲۱) : ۴۷۴-۴۷۹
- ۶ اتحادیه، منصوره : زن در نظر فردوسی، پیام نوین، ج ۷ (۱۳۴۴) ش ۱۱ : ۳۸-۴۸
- ۷ اته ، هرمان : «تاریخ ادبیات فارسی» ، ترجمهٔ صادق رضازاده شفق، تهران ، ۱۳۳۷ ش . ص ۴۵-۴۹

- ۸ ادیب الممالک فراهانی، محمدصادق: [مقدمه بر شاهنامه
 طبع معروف به امیر بهادری]
 (به طبع مذکور و نیز چاپ امیر کبیر در قسمت چاپهای شاهنامه
 مراجعه شود.)
- ۹ استاریکف، ا.ا.ا. : فردوسی و شاهنامه، پیام نوین، ج ۲
 (۱۳۳۸/۹) ش ۳ : ۲-۱۶ و ش ۴ : ۳۰-۳۷ و ش ۶ :
 ۵۶-۶۶ و ش ۷ : ۶۱-۶۹ و ش ۸ : ۵۳-۶۰ و ش ۹ :
 ۳۹-۴۵ و ش ۱۰ : ۶۰-۷۳ و ش ۱۱/۱۲ : ۹۷-۱۰۶
 و ج ۳ (۱۳۳۹/۴۰) ش ۱ : ۵۲-۶۰ و ش ۲ : ۲۲-۲۷ و
 ۵۱ و ش ۳ : ۶۱-۶۸ و ش ۴ : ۴۱-۴۸ و ش ۵ : ۴۹-۵۸
 و ش ۶ : ۶۸-۷۳ و ش ۱۰ : ۵۷-۶۳ و ش ۱۱/۱۲ :
 ۳۷-۴۱ و ج ۴ (۱۳۴۰/۴۱) ش ۱ : ۵۶-۶۵
- ۱۰ استخر، محمد حسین : فردوسی، باختر، ۲ (۱۳۱۳) :
 ۴۰۹-۴۱۷ و ۴۶۶-۴۷۱
- ۱۱ اسحق، محمد : نفوز فردوسی در هندوستان، «هزاره
 فردوسی، ص ۱۴۹-۱۵۰»
- ۱۲ اسلامی ندوشن، محمدعلی : خیام و فردوسی، جام جهان بین،
 تهران، ۱۳۴۵، ص ۹۵-۱۴۳
- ۱۴ ————— خیام و فردوسی، یغما، (۱۳۴۵) ۱۹ : ۱۱۳-
 ۱۲۴ و ۱۶۹-۱۷۹ و ۲۲۵-۲۳۳

- ۱۳ اسلامی ندوشن، محمدعلی فدر و سودابه از نظر راسین و فردوسی، سخن، ۷ (۱۳۳۵): ۱۳۱-۱۴۵
- ۱۵ ————— سودابه و فدر از نظر فردوسی و راسین، «جام جهان بین»، تهران، ۱۳۴۵، ص ۱۳-۳۹
- ۱۶ ————— شب رومثوژولیت و شب زال و رودابه، یغما، ۹ (۱۳۳۵): ۱۰۱-۱۰۹ و ۱۵۲-۱۵۶
- ۱۷ ————— تأمل در شاهنامه (داستان ضحاک ماردوش)، راهنمای کتاب، ۵ (۱۳۴۱): ۸۳۶-۸۴۸
- ۱۸ ————— تأمل در شاهنامه (داستان ضحاک ماردوش)، کاوه [جدید]، ج ۱ (۱۳۴۲) ش ۱: ۷-۱۹
- ۱۹ ————— فریدون فرخ، راهنمای کتاب، ۶ (۱۳۴۲): ۲۵۱-۲۶۲
- ۲۰ اعلامی، شهرناز: فردوسی و کلمات عربی، وحید، ج ۲ (۱۳۴۴) ش ۹: ۱۴ و ۶۶ و ۷۰ و ۱۰: ۳۳-۳۷
- ۲۱ اقبال، عباس: تردید یکی از حکایات و یک قطعه شعر منسوب به فردوسی، مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۴۸۰
- ۲۲ ————— کاراسی شاهنامه خوان، یادگار، ج ۲ (۱۳۲۵) ش ۱۰: ۲۰-۲۲
- ۲۳ ————— مشوقین اولیه فردوسی، ارسالان جاذب و نصر

- ابن ناصرالدین . یادگار ، ج ۴ (۱۳۲۷) ش ۱۰/۹ :
۱۶۳-۱۶۰
- ۱۵ اقبال ، عباس : نقش و نگار داستانهای ملی ایران قدیم ،
«هزاره فردوسی» ، ص ۱۵۱-۱۵۶
- ۲۵ ————— یکی از نسخ نفیسه شاهنامه ، مهر، ۲ (۱۳۱۳):
۴۴۱-۴۳۸
- ۲۶ اقبال ، محمد: شاهنامی کاجغرافیه ، اورینتل کالج میگزین،
ج ۲ (۱۹۲۶) ش ۳ : ۸-۱۲ (اردو)
- ۲۷ ————— شاهنامی مین طلوع آفتاب ، اورینتل کالج
میگزین، ج ۹ (۱۹۳۲/۳) ش ۱ : ۱-۲۲ و ش ۲ : ۱۰۰-
۱۰۶ (اردو)
- ۲۸ امین ریحانی : فردوسی از نظریک فیلسوف عرب، ایران
و هند ، ج ۱ (۱۳۳۱) ش ۲ .
- ۲۹ اورنگ، عبدالحسین (شیخ الملک): روزی که [رضا] شاه
فردوسی شاعر حماسه سرای ایران را شناخت ، سالنامه
دنیا ، ۲۳ (۱۳۴۶) : ۲۴۰-۲۴۲
- ۳۰ ایزدیار : آیا اشعار انکوهش دقیقی از فردوسی است ،
ارمغان، ۲۴ (۱۳۲۸): ۱۴۱-۱۴۵ و ۲۱۱-۲۱۳ و ۲۷۶-
۲۸۰ و ۳۳۵-۳۴۱ و ۴۲۴-۴۲۸

- ۳۱ بدوی، امین عبدالمجید : سنجشی بین شاهنامه فردوسی و دو منظومه ایلیاد و اودیسه همر، الدراسات الادبیه، ۶ (۱۳۴۳) : ۲۶۶-۲۸۵
- ۳۲ براون، ادوارد : فردوسی، «تاریخ ادبیات ایران، از فردوسی تا سعدی»، ترجمه فتح الله مجتبائی، تهران، ۱۳۴۱، ص ۱۸۲-۲۱۴
- ۳۳ برتلس، آ. ی. : دورنمای تحقیق و تتبع در باره متن شاهنامه فردوسی در آینه، پیام نوین، ج ۶ (۱۳۴۳) ش ۷ : ۱-۷
- ۳۴ ——— شاهنامه فردوسی، ترجمه محمد افضل بنووال، ادب، ج ۱۰ (۱۳۴۱) ش ۴ : ۳۹-۴۹ و ش ۵ : ۵۱-۵۷
- ۳۵ ——— منظور اساسی فردوسی، «هزاره فردوسی»، ص ۱۵۷-۱۶۱
- ۳۶ بوزانی، الکساندر : فردوسی در ایتالیا، سالنامه دانشگاه تبریز (سال تحصیلی ۳۹-۱۳۳۸)، ص ۶۴-۷۷
- ۳۷ بوستان، مجدالعلی : فردوسی، ارمغان، ۱۵ (۱۳۱۳) : ۵۹۰-۵۹۹
- ۳۸ بهار، محمدتقی : شعرهای دخیل و تصحیفها در شاهنامه و دیوان حافظ، آینه، ۳ (۱۳۲۴) : ۳۴۳-۳۵۰

کتابشناسی فردوسی	۲۴
بهار، محمد تقی: شعر های دخیل و تصحیفها در شاهنامه ، «فردوسی نامه بهار» ، (تبریز، ۱۳۳۹) ص ۱۵۹-۱۶۸	۳۹
_____ فلسفه فردوسی ، سالنامه شرق ، ۲ (۱۳۱۷) :	۴۰
_____ ۱۸-۴	
_____ فلسفه فردوسی ، «فردوسی نامه بهار» ، ص	۴۱
_____ ۱۵۷-۱۴۵	
_____ خط و زبان پهلوی در عصر فردوسی ، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۵۰۵-۴۸۱	۴۲
_____ خط و زبان پهلوی در عصر فردوسی ، «فردوسی نامه بهار» ، ص ۹۶-۱۳۵	۴۳
_____ فردوسی ، باختر ، ۱ (۱۳۱۲/۳) : ۱۷۷-۱۸۴ و ۲۵۳-۲۴۵ و ۲۵۷-۲۶۲ و ۳۳۱-۳۳۴ و ۳۳۷-۳۴۴ و ۴۱۸-۴۲۷ و ۴۹۶-۵۰۴ و ۶۵۴-۶۶۳	۴۴
_____ فردوسی ، باختر ، ۱ (۱۳۱۲/۳) : ۷۸۱-۸۲۹ (تجدید چاپ سلسله مقالات قبل)	۴۵
_____ شرح و حال فردوسی از روی شاهنامه ، «فردوسی نامه بهار» ، ص ۲۱-۷۹	۴۶
_____ فردوسی بزرگترین شاعر ایران است ، «فردوسی نامه بهار» ، ص ۸۹-۹۵	۴۷

- ۴۸ بهار، محمد تقی: قبر فردوسی، فردوسی نامه بهار، ص ۹-۱۶
- ۴۹ بهار مست، احمد: پندهای فردوسی، مهر، ۱۳ (۱۳۴۶):
۱۹۳-۱۹۵ و ۲۷۱-۲۷۲
- ۵۰ ————— حق پیران ویسه بخوبی ادا شده است، آموزش و پرورش، ج ۱۲ (۱۳۲۱) ش ۴/۳: ۴۴-۶۹
- ۵۱ بهرامی، مهدی: یک شاهنامه از دوره ایلخانی، مهر، ۶ (۱۳۱۷): ۳۸۰-۳۸۲
- ۵۱ [م] پاسخ انستیتوی خاورشناسی فرهنگستان علوم شوروی در باره نسخه های خطی شاهنامه، پیام نوین، ج ۱ (۱۳۳۸) ش ۱۰: ۸۰-۸۲
- ۵۲ پژمان بختیاری، حسین: برهنه سران، یغما، ۱۹ (۱۳۴۵):
۵۵۵-۵۵۶
(بحث لنوی درباره این کلمه که در شاهنامه مذکور شده است)
- ۵۳ بینش، تقی: نکته ای از شاهنامه، نشریه فرهنگ خراسان، ج ۵ (۱۳۴۵) ش ۱۱/۱۲: ۱۱-۱۲
- ۵۴ بوپ، آرتور ابراهام: نفوز فردوسی در جامعه ایرانی، باختر، ۲ (۱۳۱۳/۴): ۹۹-۱۰۴
- ۵۵ پورداود، ابراهیم: فردوسی، شاهنامه. [مقدمه]

«بیژن و منیژه ، داستانی از روزگار ان پهلوانی ایران ،
برگزیده از شاهنامه فردوسی». زیر نظر ابراهیم
پورداود ، [تهران ، شرکتهای عامل نفت ایران ،

۱۳۴۴] ص ۱-۱۲۹

۵۶ تقی زاده ، سید حسن : چند کلمه درباره فردوسی ، آینه ،

۱ (۱۳۰۴) : ۱۴۱-۱۴۴

۵۷ ————— شاهنامه و فردوسی ، «هزاره فردوسی» ، ص ۱۷-

۱۰۷

۵۸ ————— شاهنامه های فارسی ، کاوه ، ج ۶ (۱۳۳۹ ق.)

ش ۳ : ۱۱-۱۶ و ش ۷ : ۱۵-۱۶

۵۹ ————— فردوسی ، کاوه ، ج ۵ (۱۳۳۸ ق.) ش ۱ : ۳-۶ و

ش ۱۰ : ۹-۱۴ و ش ۱۱ : ۷-۱۲ و ش ۱۲ : ۲-۱۲ و ج

۶ (۱۳۳۹ ق.) ش ۱ : ۱۱-۱۶ و ش ۷ : ۱۵-۱۶ و ش ۱۰ :

۱۲-۱۶ و ش ۱۱ : ۱۲-۱۶ و ش ۱۲ : ۱۷-۳۳

۶۰ جمال زاده ، محمد علی : کلمات عربی در شاهنامه فردوسی ،

وحید ، ۳ (۱۳۴۵) : ۴۵۶-۴۶۱ و ۵۵۲-۵۵۷ و ۶۷۵-

۶۸۲

۶۱ ————— دو داستان همانند : داستان قدیم فرانسوی ،

- رستم و اسفندیار فردوسی . یغما، ۲۰ (۱۳۴۶) : ۲۸۷-
۲۹۰
- جمالزاده، محمدعلی: نه اندر نه آمد سه اندر چهار، مهر،
۲ (۱۳۱۳): ۴۱۵-۴۳۴ ۶۲
- جواهر کلام، عبدالعزیز: مهمترین ترجمه‌ها و چاپهای
شاهنامه که از طرف مستشرقین و دانشمندان اروپائی
بعمل آمده است، «فهرست کتابخانه عمومی معارف»،
[تهران] ۱۳۱۷، ۱۳-۱۵ ۶۳
- چو آنو، ولادبانا: نسخه‌ای خطی از شاهنامه، مجله دانشکده
ادبیات، ج ۵ (۱۳۳۶/۲) ش ۴: ۳۱-۳۶ ۶۴
- خانلری، پرویز ناتل: سپاه و جنگ در شاهنامه فردوسی،
مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۵۶۹-۵۷۸ ۶۵
- _____ لفتهای عربی در شاهنامه، سخن، ۴ (۱۳۳۱/۲):
۴۰۵-۴۱۰ ۶۶
- (بحث درباره: رساله P. Humbert که در بخش مربوط به کتب
غربی معرفی می‌شود)
- خطیبی، حسین: شاهکار زبان فردوسی، سالنامه دنیا، ۱۶،
۲۱-۱۸: (۱۳۳۹) ۶۷
- خیام پور، عبدالرسول: یوسف وزلیخای فردوسی، نشریه
۶۸

- دانشکده ادبیات تبریز، ۲ (۱۳۲۸) : ۱۹۱-۲۲۹
- ۶۹ داراب، غلامحسین : شاهنامه چگونه باید طبع شود ،
باختر، ۱ (۱۳۱۲/۳) : ۸۶۷-۸۹۵
- ۷۰ دبستانی کرمانی، محمود : زبان فردوسی و شاهکار جاودانی
فردوسی، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۶۶۴-۶۳۴
- ۷۱ دست غیب، عبدالعلی : تجزیه و تحلیل آثار ادبی کلاسیک
فارسی، حماسه هفت خوان . پیام نوین، ج ۶ (۱۳۴۳)
ش ۱ : ۱۱-۲۹
- ۷۲ ————— تراژدی رستم و سهراب، پیام نوین، ج ۵
(۱۳۴۲) ش ۵ : ۹-۲۰
- ۷۳ ————— سخنی چند درباره شاهنامه فردوسی، نکین،
ج ۲ (۱۳۴۶) ش ۱۱ : ۸-۹ و ۶۰-۶۵
- ۷۴ ————— سیاوش، داستان بیگناهی، پیام نوین، ج ۵
(۱۳۴۲) ش ۱۰ : ۱۷-۲۱ و ش ۱۱ : ۴۵-۶۵
- ۷۵ دشتی، علی : فردوسی یا حافظ، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۷۰۵-۷۱۷
- ۷۶ ————— فردوسی یا حافظ، «سایه»، تهران، ۱۳۲۸،
ص ۴۴-۶۳
- ۷۷ ————— نکته‌ای در باره شاهنامه، راهنمای کتاب،

۴ (۱۳۴۰) : ۷۱۰-۷۱۹

۷۸ دهخدا، علی اکبر : فردوسی ، « لغت نامه دهخدا » ،
ض ۱۵۰-۱۵۵.

۷۹ راماسکویچ : حماسه در ایران باستانی و ایران کنونی ،
« هزاره فردوسی » ، ص ۱۶۲-۱۶۶

۸۰ رجائی، احمدعلی : ارزش کار استاد طوس ، یغما ، ۱۲ ،
(۱۳۳۸) : ۵۳۹-۵۴۷

۸۱ ————— مذهب فردوسی ، نشریه دانشکده ادبیات
تبریز، ج ۱۱ (۱۳۳۸) ش ۱ : ۱۰۵-۱۱۳

۸۲ رحیمزاده صفوی : قوانین اساسی ایران در عهد ساسانیان
(آئین اردشیر به روایت شاهنامه) ، مهر ، ۲ (۱۳۱۳) :
۵۱۳-۵۲۲

۸۳ رحیمی، مصطفی : مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار [نوشته
شاهرخ مسکوب] ، انتقاد کتاب ، ج ۲ (۱۳۴۳) ش ۲ :
۶-۱۹

(در انتقاد از کتاب «مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار» که در قسمت بعد
این بخش معرفی شود)

۸۴ رشید یاسمی، غلامرضا : اعتقاد فردوسی در باب کوشش و

کتابشناسی فردوسی	۳۰
تقدیر، هزاره فردوسی ، ص ۱۷۳-۱۷۸	
رشید یاسمی ، غلامرضا : اوصاف زنان در شاهنامه، مهر ، ۳ (۱۳۱۴/۵): ۳۶-۴۰	۸۵
_____ عشق و مناعت در شاهنامه ، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۵۲۸-۵۶۳	۸۶
رضازاده شفق، صادق : استاد نلد که و شاهنامه ، باختر، ۲ (۱۳۱۳) : ۵-۱۰	۸۷
_____ اشعار متفرقه فردوسی ، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۵۱۸-۶۱۵	۸۸
_____ درسی که جوانان باید از شاهنامه یاد بگیرند، تعلیم و تربیت ، ۴ (۱۳۱۳) : ۴۰۵-۴۰۷	۹۰
_____ شاهنامه واوستا، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۴۴۲-۴۴۸	۹۲
_____ فردوسی ، «تاریخ ادبیات ایران» ، تهران ، ۱۳۲۱ ، ص ۷۷-۹۹	۹۳
_____ فردوسی از لحاظ دینی ، هزاره فردوسی ، ص ۱۶۷-۱۷۲	۹۴
_____ وطن پرستی فردوسی را چطور باید فهمید ، باختر، ۱ (۱۳۱۳) : ۸۳۰-۸۳۷	۹۵
_____ یوسف و زلیخای فردوسی، مهر، ۶ (۱۳۱۳) :	۹۶

۵۸۷-۵۹۲

- ۹۷ رعدی آذرخشی، علامعلی: بقاء شاهنامه بزرگترین دلیل
عظمت آن است، مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۵۷۹-۵۸۶
- ۹۸ ریاضی، غلامرضا: فردوسی طوسی، «دانشوران خراسان»،
مشهد، ۱۳۳۶، ص ۱۷۸-۱۹۰
- ۹۹ زرین کوب، غلامحسین: شاهنامه و ایلید، یغما، ۳
(۱۳۲۹): ۱۹۶-۲۰۳
- ۱۰۰ ————— فردوسی آفریدگار رستم، «با کاروان حله»،
تهران، ۱۳۴۳، ص ۱۱-۲۵
- ۱۰۱ ————— ملاحظاتی چند در باب داستان رستم و سهراب،
اثر مائو ارنلد ترجمه [منوچهر] امیری، یغما، ۷
(۱۳۳۳): ۳۶۷-۳۷۱
- ۱۰۲ سامی، شمس الدین: فردوسی، «قاموس الاعلام»، استانبول،
ص ۱۳۰۶-۱۳۱۶
- ۱۰۳ سپهرم، امیرمسعود: فردوسی، «تاریخ برگزیدگان و
عدهای از مشاهیر ایران و عرب»، تهران، ۱۳۴۱،
ص ۴۲۲-۴۲۴
- ۱۰۴ سیاح، فاطمه: انتقاد دانشمندان اروپائی در باب فردوسی،

- مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۶۷۳-۶۸۲
- ۱۰۵ سیاح، فاطمه: نظریاتی چند در باب شاهنامه و زندگانی فردوسی، سخن، ۲ (۱۳۲۳/۴): ۷۳۱-۷۳۶
- ۱۰۶ الشابی، علی: الادب الفارسی فی العصر الغزنوی، تونس، دارالنشر، ۱۹۶۵، وزیری، ص ۱۱۰-۱۷۸
- ۱۰۷ شاهنامه فردوسی، راهنمای کتاب، ۴ (۱۳۴۰): ۲۸-۳۱ (مقدمه‌ای است که بر چاپ مسکونوشته شده است)
- ۱۰۸ شبلی نعمانی: فردوسی، «شعر العجم»، ترجمه محمدتقی فخرداعی کیلانی، تهران، ۱۳۱۶، جلد اول، ص ۶۰-۱۲۷
- ۱۰۹ شعار، جعفر: شاهنامه و دستور [تألیف محمود شفیعی]، راهنمای کتاب، ۹ (۱۳۴۵): ۶۵-۷۲ (نقدی است بر کتاب «شاهنامه و دستور»)
- ۱۱۰ شفیعی، محمود: نقد نقد، راهنمای کتاب، ۹ (۱۳۴۵): ۳۵۵-۳۶۱ (جواب مقاله دکتر جعفر شعارست)
- ۱۱۱ شهسواریان، آودیس: داستان رستم زال بر طبق روایت ارمنی، پیام نوین، ج ۸ (۱۳۴۵) ش ۱: ۸۷-۹۰
- ۱۱۲ شیرانی، محمود: شاهنامه کادیاچه قدیم، اورینتل کالج میگزین، ج ۵ (۱۹۲۹) ش ۲: ۳-۱۹ (اردو) (همین مقاله در مجله «اردو» هم ظاهراً طبع شده است)

۳۳	مقالات و فصلها در زبانهای شرقی
۱۱۳	صدیق اعلم، عیسی : شرح حال و شخصیت و آثار فردوسی، ایران و آمریکا، ج ۲ (۱۳۲۵/۶) ش ۲ : ۱-۱۳
۱۱۴	صفا، ذبیح الله : حماسه سرائی در ایران از قدیمترین عهد تاریخی تا قرن چهاردهم هجری، چاپ دوم، تهران، ۱۳۳۳، وزیری، ۶۷۷ ص. (قسمتی از این کتاب منحصر به بحث مربوط به شاهنامه است. نیز تقلیدها و کتب دیگر مشابه در آن معرفی شده است. طبعاً از منابع اساسی راجع به فردوسی شمرده میشود.)
۱۱۵	شعوبیت فردوسی، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۶۱۹- ۶۲۳
۱۱۶	فردوسی، «تاریخ ادبیات در ایران»، چاپ دوم، تهران، ۱۳۳۵، ۱ : ۴۶۱-۵۲۵
۱۱۷	صورتگر، لطفعلی : اکوان، «منظومه های غنائی ایران»، تهران، ۱۳۴۵، ص ۳۲-۴۱
۱۱۸	پیران ویسه، آموزش و پرورش، ج ۱۲ (۱۳۲۱) ش ۲/۱ : ۱-۱۰
۱۱۹	تازیانه بهرام، «منظومه های غنائی ایران»، تهران، ۱۳۴۵، ص ۲۱-۳۱

کتابشناسی فردوسی	۳۴
صورتگر، لطفعلی: شکار دلیران، «منظومه‌های غنائی ایران»، تهران، ۱۳۴۵، ص ۱۰-۲۰	۱۲۰
طهرانی، آقابزرگ: شاهنامه، «الذریعة الی تصانیف الشيعة»، نجف، ۱۳۷۸ ق. ۱۳: ۱۶-۲۰	۱۲۱
عزام، عبدالوهاب: الشاهنامه، الرسالة، ۲ (۱۳۵۲ ق.): ۱۷۷۵-۱۷۷۹ (عربی)	۱۲۲
مقام شاهنامه در ادبیات عالم، «هزاره فردوسی»، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱۷۹-۱۸۱	۱۲۳
فتح اعظم، هوشمند: شاهنامه و حمله اسکندر به هندوستان، ایندوایرانیکا، ج ۴ (۱۹۴۹/۵۰) ش ۱: ۱۱	۱۲۴
«فرخ اورمزد» (محمدعلی ندوشن): درباره «مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار» [نوشته شاهرخ مسکوب]، راهنمای کتاب، ۶ (۱۳۴۱): ۴۸۰-۴۸۶ (خود کتاب در صفحه ۴۷ معرفی می‌شود)	۱۲۵
فرشیدورد، خسرو: شبهای فردوسی، مهر، ۱۰ (۱۳۴۴): ۲۶۴-۲۶۶	۱۲۶
فروزانقر، بدیع الزمان: ابوالقاسم فردوسی طوسی، «سخن و	۱۲۷

- سخنوران ، چاپ دوم ، تهران ، ۱۳۱۸ ، ۱ : ۲۹-۹۸
- ۱۲۸ فروزانفر، بدیع الزمان: فردوسی، «تاریخ ادبیات، سلسله انتشارات مؤسسه وعظ وخطابه»، سال دوم، ۱۳۱۷، ص ۸۱-۹۴
- ۱۲۹ ————— سبب اصلی عدم پیشرفت فردوسی در دربار غزنه، تعلیم و تربیت، ۴(۱۳۱۳): ۴۰۰-۴۰۴
- ۱۳۰ ————— شرح حال بزرگان (فردوسی)، [از] سخنرانی های آموزشگاه پرورش افکار - تهران، ۱۳۱۸، ص ۲-۲۶
- ۱۳۱ فروغی، محمدعلی (ذکاء الملک): مقام ارجمند فردوسی، ارمغان، ۱۴(۱۳۱۲): ۷۴۵-۷۵۷
- ۱۳۲ ————— مقام فردوسی و اهمیت شاهنامه، «هزاره فردوسی»، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱-۱۵
- ۱۳۳ ————— [مقدمه بر] منتخب شاهنامه برای دبیرستانها. تهران، ۱۳۲۱، ص ۱-۴۵
- ۱۳۴ فلسفی، نصرالله: شاهنامه فردوسی و ایلیاس امیروس،

- چند مقاله ، تهران، ۱۳۴۲، ص ۳۱۱ - ۳۲۳
- ۱۳۵ فلسفی، نصرالله: شاهنامه فردوسی و ایلیاد همیروس ،
« هزاره فردوسی » ، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱۸۲ - ۱۸۷
- ۱۳۶ ————— فردوسی، «چند مقاله»، تهران، ۱۳۴۲، ص ۲۵۷ -
۲۶۸
- ۱۳۷ ————— فردوسی و جشن هزارمین سال ولادت او، مهر،
۱ (۱۳۱۲) : ۶۵۳-۶۴۱
- ۱۳۸ ————— میهن پرستی فردوسی، «چند مقاله» ، تهران ،
۱۳۴۲، ص ۳۷۹-۴۰۲
- ۱۳۹ ————— وطن پرستی فردوسی ، مهر ، ۲ (۱۳۱۳) :
۴۰۹-۴۲۴
- ۱۴۰ فؤادی، حسین : چند اشتباه در باره شاهنامه ، مهر ، ۲
(۱۳۱۳) : ۵۳۴-۵۲۹
- ۱۴۱ ————— فردوسی زبان ملت ایران ، تعلیم و تربیت ،
۴ (۱۳۱۳) : ۴۰۸-۴۱۲
- ۱۴۲ قاسمی ، احمد : درباره فردوسی ، مردم ، ج ۳ (۱۳۲۲)
ش ۲ : ۳۱-۴۷

- ۱۴۳ قریب، عبدالعظیم : یوسف وزلیخای منسوب به فردوسی، آموزش و پرورش، ج ۹ (۱۳۱۸) ش ۱۰ : ۱-۱۶ و ش ۱۱/۱۲ : ۲-۱۶ و ۸۱ و ج ۱۴ (۱۳۲۳) : ۳۹۳-۴۰۰
- ۱۴۴ ————— یوسف وزلیخای منسوب به فردوسی، ایندو ایرانیکا، ج ۷ (۱۹۵۴) ش ۳ : ۲-۱۵ و ش ۴ : ۱-۱۳ و ج ۸ (۱۹۵۵) ش ۲ : ۱-۹
- ۱۴۵ قزوینی، محمد : فردوسی، « یادداشتهای قزوینی »، به کوشش ایرج افشار، تهران، ۱۳۴۱، ۶ : ۱۰۱-۱۰۴
- ۱۴۶ ————— مقدمه قدیم شاهنامه، « هزاره فردوسی »، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱۲۳-۱۵۰
- ۱۴۷ ————— مقدمه قدیم شاهنامه، « بیست مقاله قزوینی »، تهران، ۱۳۱۳، ۲ : ۱-۶۴
- ۱۴۸ ————— یوسف وزلیخای منسوب به فردوسی، « یادداشتهای قزوینی » به کوشش، ایرج افشار، تهران، ۱۳۴۲، ۷ : ۳۳۴-۳۳۵
- ۱۴۹ کاظم زاده ایرانشهر، حسین : ارزش تاریخی افسانه پیشدادیان در شاهنامه، مهر، ۲ (۱۳۱۳) : ۴۵۴-۴۵۸

کتابشناسی فردوسی	۳۸
کویاجی : شاهنامه فردوسی و فنک شن بینی ، ترجمه احمد طباطبائی، نشریه دانشکده ادبیات تبریز، ۱۷ (۱۳۴۴) : ۲-۳۲	۱۵۰
کهنزاد ، احمدعلی : شاهنامهها و مقایسه میان بعضی پهلوانان آن و اوستا ، دکابل کالنی (۱۳۳۲) : ۱۲۹- ۱۴۶	۱۵۱
ممدوحین شاهنامهها یا شاهان اولیه آریانا ، دکابل کالنی (۱۳۲۰) : ۱۲۱-۱۳۲	۱۵۱
کیلنادزه ، رواز : کتابی درباره فردوسی به زبان گرجی، پیام نوین ، ج ۶ (۱۳۴۴) ش ۱۰ : ۲۴-۲۸	۱۵۲
گزارش کنگرة فردوسی ، «هزاره فردوسی» ، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱-۱۴	۱۵۳
گزارش کنگرة فردوسی، مهر ، ۲ (۱۳۱۳) : ۶۹۳ - ۷۰۴	۱۵۴
ماری، ی. ن. : وزن شعری شاهنامه ، «هزاره فردوسی» ، تهران ، ۱۳۲۲ ، ص ۱۸۸-۱۹۶	۱۵۵
هاسه، هانری : اوصاف مناظر طبیعت در شاهنامه ، «هزاره فردوسی» ، تهران، ۱۳۲۲، ص ۱۱۳-۱۲۱	۱۵۶

- ۱۵۷ هاسر، هانری : فردوسی، « تمدن ایرانی »، ترجمه عیسی بهنام،
چاپ دوم، تهران، ۱۳۴۶، ص ۲۶۷-۲۷۰
- ۱۵۸ مجتبائی، فتح‌الله : ذکر چند سند از تاریخ کبیر جعفری،
در باره تاریخ وفات ناصر خسرو، فردوسی، خیام.
یعنی، ۱۵ (۱۳۴۱) : ۴۱۵-۴۱۸
- ۱۵۹ محجوب، محمد جعفر : سبک خراسانی در شعر فارسی،
تهران، ۱۳۴۵، ۷۵۰ ص.
- (درین کتاب موارد بسیار راجع به فردوسی بحث شده و در فهرست
اعلام آن به تفصیل مندرج است.)
- ۱۶۰ محیط طباطبائی، محمد : عقیده دینی فردوسی، مهر، ۲
(۱۳۱۳) : ۶۳۵-۶۷۲
- ۱۶۱ مدرس تبریزی خیابانی، محمد علی : فردوسی طوسی،
« ریحانة الادب »، تهران، ۱۳۲۸، ۳ : ۲۰۵-۲۰۸
- ۱۶۲ مسرور، حسین : اشتباهات شاهنامه، وحید، ۳ (۱۳۴۴/۵) :
۱۰۵۰-۱۰۵۱
- ۱۶۳ ————— شعرهای قلابی در شاهنامه فردوسی، وحید،
۳ (۱۳۴۴/۵) : ۱۷-۲۱

کتابشناسی فردوسی	۴۰
۱۶۴ مسرور، حسین: کلمات عربی در شاهنامه فردوسی، وحید، ۳ (۱۳۴۴/۵): ۶۴۳-۶۴۴	
۱۶۵ معین، محمد: فردوسی، «مزدیسنا و تأثیر آن در ادبیات فارسی»، تهران، ۱۳۳۶، ص ۳۶۶-۴۰۸	
۱۶۶ معین، محمد: مقدمه شاهنامه [چاپ مسکو]، پیام نوین، ج ۵ (۱۳۴۲/۳) ش ۵: ۱-۸	
۱۶۷ مکان، ترنر: [مقدمه در احوال فردوسی]، «شاهنامه»، کلکته، ۱۸۲۹ م، ۱: ۱-۶۲	
۱۶۸ میان اختر، قاضی احمد: فردوسی کابزمیه کلام، اورینتل کالج میگزین، ج ۱۰ (۱۹۳۳/۴) ش ۱: ۱۰۰-۱۰۸ (به زبان اردو)	
۱۶۹ میکده، عبدالحسین: فردوسی خداوند اخلاق، مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۵۶۸-۵۶۶	
۱۷۰ مینوی، مجتبی: کتاب هزاره فردوسی و بطلان انتساب یوسف و زلیخا به فردوسی، روزگار نو، ج ۵ (۱۹۴۵/۶): ش ۳: ۱۶-۳۶	
۱۷۱ [توضیح درباره کلمات عربی شاهنامه]، وحید،	

۳ (۱۳۴۵): ۷۲۸

۱۷۱ نقیسی، سعید: پس از هزار سال، «ماه نخشب»، تهران،

۱۳۲۸، ص ۱۳۱ - ۱۵۲

۱۷۲ نقیسی، سعید: ابوالقاسم فردوسی الطوسی، «لباب الالباب»،

تألیف محمد عوفی، تهران، ۱۳۳۵، ص ۶۵۸-۶۶۰

۱۷۳ ————— چند سخن در باره فردوسی، پیام نوین، ج ۴

(۱/۱۳۴۰) ش ۵: ۱-۲۰

۱۷۴ ————— «در پیرامون تاریخ بیهقی»، تهران، ۱۳۴۲،

۲ جلد.

(موارد مختلف در باره فردوسی دارد. باید به فهرست اعلام

آن مراجعه شود.)

۱۷۵ ————— رستم پهلوان جهان، سالنامه کشور ایران، ۳

(۱۳۲۷):

۱۷۶ ————— فردوسی، «تاریخ نظم و نثر در ایران و در زبان

فارسی»، تهران، ۱۳۴۴، ۱: ۳۹-۴۱

۱۷۷ ————— فردوسی شاعر جهان، مهر، ۲ (۱۳۱۳): ۴۶۸-

۴۷۲

۱۷۸ ————— فردوسی و روحیات ایرانیان، باخترا، ۱

کتابشناسی فردوسی	۴۲
۸۵۸-۸۵۲ : (۱۳۱۲/۳)	
نقیسی ، سعید: فواید شاهنامه از حیث لغت و صرف نحو، مهر،	۱۷۹
۵۶۶-۵۵۶ : (۱۳۱۳) ۲	
« محیط زندگی و احوال و اشعار رود کی » ،	۱۸۰
چاپ دوم، تهران ، ابن سینا ، ۱۳۴۱ ، وزیر ی ، ۶۸۳ ص.	
(موارد متعدد در آن از فردوسی بحث شده است)	
وزن شاهنامه فردوسی ، دانشنامه ، ش ۲	۱۸۱
۱۴۸-۱۳۳ : (۱۳۲۶)	
نلدکه، تئودر : حماسه ملی ، ترجمه بزرگ علوی، شرق،	۱۸۲
۱ (۱۳۰۹/۱۰) : ۱۱۷-۱۱۵ و ۱۸۶-۱۸۳ و ۲۴۳-۲۴۱	
و ۲۹۶-۲۹۳ و ۴۳۶-۴۳۴ و ۵۰۳-۵۰۱	
شاهنامی کی مآخذ [ترجمه مجمّد اقبال] ،	۱۸۳
اورینتل کالج میگزین، ج ۱ (۱۹۴۲/۳) ش ۱ : ۲۴-۱۷	
(به زبان اردو ، ترجمه از کتاب نولدکه)	
نوبار ، آبل : عظمت مقام فردوسی در نظر شعرا فرانسه،	۱۸۴
ترجمه لطفعلی صورتگر، تعلیم و تربیت ، ۴ (۱۳۱۳):	
۶۷۲-۶۶۸	
ونی فردهومنز : شاهنامه فردوسی از کتابخانه امپراطوران	۱۸۵

- مغول ، هلال ، ج ۱ ش ۳ (۱۳۳۱/۲) : ۱۶-۱۲
- ۱۸۶ هاشمی حائری ، علی : شخصیت فردوسی ، باختر ، ۱
(۱۳۱۲/۳) : ۸۶۷-۸۵۹
- ۱۸۷ هژیر ، عبدالحسین : فردوسی ، مهر ، ۲ (۱۳۱۳) : ۵۰۶-
۵۱۰
- ۱۸۸ همایی ، جلال‌الدین : نمیرم ازین پس که من زنده‌ام ،
مهر ، ۲ (۱۳۱۳) : ۵۵۵-۵۳۷
- ۱۸۹ یارشاطر ، احسان : رستم در زبان سغدی ، مهر ، ۸ (۱۳۳۱) :
۴۰۶-۴۱۱ و ۹ (۱۳۳۲) : ۲۲۶
- ۱۹۰ یغمائی ، حبیب : داستان بهرام چوبینه ، یغما ، ۳ (۱۳۲۹) :
۱۰۷-۱۰۳
- ۱۹۱ ————— داستان رستم و اسفندیار ، یغما ، ۹ (۱۳۳۹) :
۱۴۵-۱۵۰
- ۱۹۲ یقانیانچ ، لیدیا : شاهنامه فردوسی و حماسه مانند آن در
ادبیات روسی ، نشریه دانشکده ادبیات تبریز ، ج ۲
(۱۳۲۸) ش ۱ : ۳۰-۲۱
- ۱۹۳ یوسفی ، غلامحسین : «فرخی سیستانی» ، بحثی در شرح احوال
و روزگار و شعر او ، مشهد ، ۱۳۴۱ ، ۶۸۵ ص.

(موارد متعدد راجع به فردوسی در آن بحث شده است.)

۱۹۴ ————— مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار [نوشته شاهرخ

مسکوب] ، راهنمای کتاب ، ۶ (۱۳۴۲) : ۳۰۷-۳۱۲

(انتقاد از کتاب «مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار» است که در

صفحه ۴۷ معرفی می‌شود)

۱۹۵ بیربجک ، اتو : هملت در ایران ، ترجمه محمد یزدانیان ،

بنما ، ۲ (۱۳۲۸) : ۱۱۲-۱۱۷ و ۱۶۴-۱۶۸

اضافات

۱۹۶ بهروز ، ذبیح‌الله : [شاهنامه] ، بررسیهای تاریخی ، ج ۲

(۱۳۳۶) ش ۳/۴ : ۶۶-۷۸

(اصل مقاله دربارهٔ دگوی و چوگان در ایران است و نویسنده

در مقدمهٔ آن دربارهٔ تاریخ شاهنامه بحث کرده است .)

۲- کتابهای مفرد و مجموعه‌های مستقل

- ۱ آزاد همدانی ، علی محمد : کتاب عشق و ادب یا داستان حکیم ابوالقاسم فردوسی . جلد اول . [طهران] ۱۳۱۳ . ۲۲۴ ص .
(خانبا با مشار در فهرست خود ستون ۱۱۱۶ نام مؤلف را علی محمد خوانساری نوشته است و ما از فهرست کتابخانه موزه لندن استفاده کرده ایم .)
- ۲ استاریکف ، ا. ا. : فردوسی و شاهنامه ، ترجمه رضا آذرخشی ، تهران ، مجله پیام نوین ، ۱۳۴۱ ، رقعی ، ۱۲ + ۱۳۷ ص .
(چاپ مستقل مقالاتی است که در مجله پیام نوین انتشار یافته است و در شماره ۹ قسمت قبل معرفی گردید .)
- ۳ بهار ، محمد تقی : فردوسی نامه بهار ، بکوشش محمد کلبن . [تهران ، مرکز نشر سپهر ، ۱۳۴۵] ، وزیری ، ۱۸۶ ص .
- ۴ بهار مست ، احمد : فرماندهی خداوند جنگ ، سپهبد فردوسی . جلد اول ، تهران ، ۱۳۱۳ ، وزیری ، ۳۰۶ ص .

- ۵ پرده‌هایی از شاهنامه. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶،
۴۰ تصویر
(از روی نسخه مورخ ۹۷۱ متعلق به امیراسدالله اعلم)
- ۶ تقی‌زاده، سید حسن: فردوسی و شاهنامه، به اهتمام
حبیب یغمائی ...
(تجدید چاپ مقالاتی است که در قسمت قبل ذیل شماره های
۵۹ و ۵۸ معرفی شد و توسط انجمن آثار ملی انتشار خواهد
یافت.)
- ۷ [تهران، کنگره فردوسی]: هزاره فردوسی [تهران،
وزارت فرهنگ، ۱۳۲۲]، وزیر بزرگ، ۲۰۰+۹۸ ص.
۸ شفیعی، محمود: شاهنامه و دستور، یادستور زبان فارسی
بر پایه شاهنامه فردوسی و سنجش با سخن گویندگان
و نویسندگان پیشین. [تهران] نیل [۱۳۴۳]، وزیر،
۵۳۷+ ص.
- ۹ صدیق، عیسی: شرح حال و شخصیت و آثار فردوسی،
تهران، شورای فرهنگی بریتانیا، ۱۳۲۴، رقعی،
۱۶+۱۷ ص (با ترجمه انگلیسی)
- ۱۰ صفا، ذبیح‌الله: حماسه سرایی در ایران از قدیمترین عهد
تاریخی تا قرن چهاردهم هجری، تحقیق در کیفیت

- تکوین و تدوین روایات ملی و نظم آنها به لهجات اوستائی و پهلوی و دری، حماسه‌های ملی و تاریخی و دینی، بنیاد داستانهای ملی. چاپ دوم، تهران، [امیر کبیر]، ۱۳۳۳، وزیری، ۶۷۷ ص.
- ۱۱ فاضل زاده بدیع : بزرگان ما، شرح حال و منتخب اشعار فردوسی . شیراز، ۱۳۱۲.
- (خان بابا مشار در فهرست کتابهای چاپی فارسی آن را معرفی کرده است و آن را ندیده‌ام.)
- ۱۲ فهرست مجالس تصاویر شاهنامه فردوسی، [تهران] مطبوعه مجلس [۱۳۱۳]، ۱۷+۱۵ ص. (متن به فرانسه است)
- ۱۳ مسکوب، شاهرخ (م. بهیار) : مقدمه‌ای بر رستم و اسفندیار. [تهران، امیر کبیر، ۱۳۴۲]، رقعی، ۱۳۰ ص.
- ۱۴ مهر : فردوسی نامه مهر . [شماره‌های ۵ / ۶ سال دوم مجله مهر (چاپ تهران) که به مناسبت جشن هزاره فردوسی چاپ شده است]، تهران، ۱۳۱۳، ۳۰۲ ص.
- ۱۵ مهل، ژول : دیباچه شاهنامه، ترجمه جهانگیر افکاری، تهران، سازمان کتابهای جیبی، ۱۳۴۵، جیبی، ۱۶۸ ص.
- ۱۶ مینوی، مجتبی : فردوسی و شعر او. تهران، انجمن آثار

ملی، ۱۳۴۶، وزیر، ۲۴۶ ص. (انتشارات انجمن
آثار ملی، ش ۵۶)

۱۷ ندا، طه: دراسات فی الشاهنامه. اسکندریه، دارالطالب،
[۱۹۵۴]، وزیر، ۳۲۱ ص.
(مفصلترین کتاب به زبان عربی درباره فردوسی و شاهنامه
است)

۱۸ نلدکه، تئودور: حماسه ملی ایران، ترجمه بزرگ
علوی، [بامقدمه سعید نفیسی]، تهران، دانشگاه
تهران [۱۳۲۷] وزیر، ۱۶۸ ص. (انتشارات دانشگاه
تهران، ش ۲۵)
(قسمتی ازین کتاب که در مجله شرق نشر شده بود در قسمت
قبل ذیل شماره ۱۸۲ معرفی گردیده است.)

۳. کتب و مقالات در زبانهای غربی

- 1 **Abld, Amin**
فردوسی و ادبیات آذربایجان (به ترکی و خط روسی) . به
Shahname مراجعه شود (ص xciv-cvli)
- 2 **Aga-oglu, M.**
The celebration of the millennium of
Firdausi. *Bull. Detroit Inst. Arts*, 14 (1935),
pp. 95-96.
- 3 **Aliev, G. YU.**
Legendao Khosrove i Shlrin v «Shakname»
Firdousi. *UZIV*, 19 (1958), pp. 190-210.
- 4 **Anklesaria, Bahram Gur**
The immortal Firdausi. *Millennium of Firdausi*,
Tehran, 1944. pp. 1-15.
Ankleshria, Baaram Gur
The immortal Firdausi.
(به شماره های 4 و 5 نگاه کنید)
- 5 **Anklesaria, Hoshang Tehmuras**
Firdausi. A monograph in English and
Persian. Contalning (1) Firdausi : being
the section on Firdausi extracted from
E. G. Browne's *Literary History of Persia*,
with a Persian translation by H. Taki-zadeh;
(2) The Immortal Firdausi : a lecture by

- Bahramgor T. Anklesaria, with a Persian translation by Aga Sepenta; (3) Firdausi : a lecture by Dinshah J. Irani. Published [and edited] by Hoshang T. Anklesaria [with a foreword by Din Muhammad]. Bombay, 1934. pp. viii, 47, 44, 4. 3 pl.
- 6 **Andersen, H.**
Sasanidisk tradition i Firdausis Kongebog. *Ost og Vest, afhandlinger tilegnede A. Christensen.* Copenhagen, 1945. pp. 84-93.
- 7 Anniversary number. Firdausi's «Shahnamah» and the «Genealogia Regni Del»: By F. W. Buckler; Maimonides and Spinoza on the interpretation of the Bible: By Isaac Husik. (*Journal of the American Oriental Society*, Supplement No. 1. September 1935. Firdausi-Maimonides).
- 8 **Arberry, A. J.**
The Chester Beatty Library. A catalogue of the Persian mss. and miniatures. By A. J. Arberry, M. Minovi and the late E. Blochet. 4 vols. Dublin, 1959-64.
- 9 **Arberry, A. J.**
From The beginnings to Firdausi. *Classical Persian Literature*, London, 1958. pp. 30-52.
- 10 **Atesh, Ahmed**
La date de la dernière rédaction de Shah-name de Firdavsi-i Tusi et sa satire contre

- Sultan Mahmud. *TTK Bolleten*, 18 (1954), pp. 1569-178.
- 11 **Brthold, W.**
Zur Geschichte des persischen Epos. Deutsch von H. H. Schaefer. *ZDMG*, 98 (1944), pp. 121-157.
- 12 **Baumgartner, A.**
Die Alexandersage im Schahname. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 183-200.
- 13 **Baumgartner, A.**
Die Heldensage v. Iran. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 32-55.
- 14 **Baumgartner, A.**
Die perser und ihr Konigsbuch Schahname. *Stimmen aus Maria-Laach*, 1895. XIVIII, pp. 526-50.
- 15 **Baumgartner, A.**
Die Sagengeschichte d. Sasaniden im pers. Konigsbuche. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 290-316.
- 16 **Bausani, A.**
Storia della letteratura Persiana, Milano, 1960.
- 17 **Bertels, Evgeny Eduardovich**
[Abu-l-Kasim Ferdousi i ego tvorchestvo. Institut Vostokovedeniya. Seriya nauchno-populyarnol literaturul.] Leningrad-Moskova, 1935.

- Sultan Mahmud. *TTK Bolleten*, 18 (1954), pp. 1569-178.
- 11 **Brthold, W.**
Zur Geschichte des persischen Epos. Deutsch von H. H. Schaefer. *ZDMG*, 98 (1944), pp. 121-157.
- 12 **Baumgartner, A.**
Die Alexandersage im Schahname. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 183-200.
- 13 **Baumgartner, A.**
Die Heldensage v. Iran. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 32-55.
- 14 **Baumgartner, A.**
Die perser und ihr Konigsbuch Schahname. *Stimmen aus Maria-Laach*, 1895. XIVIII, pp. 526-50.
- 15 **Baumgartner, A.**
Die Sagengeschichte d. Sasaniden im pers. Konigsbuche. *Stimmen aus Maria-Laach*, XLIX, pp. 290-316.
- 16 **Bausani, A.**
Storia della letteratura Persiana, Milano, 1960.
- 17 **Bertels, Evgeny Eduardovich**
[Abu-I-Kasim Ferdousi i ego tvorchestvo. Institut Vostokovedeniya. Seriya nauchno-populyarnoi literaturui.] Leningrad-Moskova, 1935.

- 18 **Bertels, E. E.**
Ferdousi i ego tvorchestvo. *Ferdousi 934-1934*. pp. 97-118.
- 19 **Bertels, E. E.**
Shakh-name i kritika teksta. *Sov. Vost.*, 1955 (1), pp. 88-94.
- 20 **Bianchi, A. de**
Notice sur le Chah name de Firdoucy, et traduction de plusieurs pièces relatives a ce poème, ouvrage posthumé de M. le conseiller J. R. von Wallenbourg, précédé de la biographie de ce savant, par A. de Bianchi. Vienne, 1810.
- 21 **Bloch, Edgard**
کتابنامه *Catalogue des mss. persans de la Bibliothèque Nationale*, Paris, 1928. 2: 1 - 13.
- 22 **Bolotnikoff, A.**
Méthode poétique de Ferdouci. *Millennium of Firdausi*, Tehran. 1944. pp. 27-30.
- 23 **Bompiani, V.**
Livre de Rois. *Dictionnaire des Oeuvres*. vol. 3, Paris, 1953. pp. 258-261.
- 24 **Bonard, Abel**
Millénaire de la naissance du poète persan Firdousi célébré en Sorbonne le mardi 18

- décembre 1934. Discours. Paris, Institut de France, 1934.
- 25 **Bottcher, H. M.**
Die Befreiung des Abu 'Ali Al-Hosain. Eine Erzählung um Avicenna und Firdusi. Rudolfstadt, 1952.
- 26 **Bricteux, M.**
Discours. *Millénaire du grand poète persan...* Bruxelles [1935]. pp. 15-39.
- 27 **Browne, E. G.**
Firdawsi. *A Literary History of Persia. From Firdawsi to Sadi.* London, 1906. vol. I, pp. 129-147.
(فیز نکهاء کنید ذیل Anklesaria)
- Buckler, W.**
(به شماره 7 نکهاء کنید)
- 28 **Butler, Nicholas M.**
Address. *Firdausi Celebration.* pp. 3-6.
- 29 **Christensen, Arthur.**
Ferdousi et l'épopée nationale de la Perse. *Millennium of Firdausi,* Tehran, 1944. pp. 16-26.
- 30 **Christensen, A.**
The smith Kaveh and the ancient Persian Imperial banner. *J. K. R. Cama Or. Inst.,* 5 (1925), pp. 22-39.

Coyaji, Sir Jahangir Kuvarji

(نگاه کنید به Koyaji)

- 31 **Darmesteter, James**
Points de contact entre le Mahabharata et le Shah Nameh. *Journal Asiatique*. série 8, vol. 10 (1887), pp. 38-75.
- 32 **Daulatabadi, Yahya**
Conférence. *Millénaire du grand poète persan...* Bruxelles [1935]. pp. 42-44.
- 33 **Davar, Firoze Cowasji**
The historical epic, with particular reference to the Shahnameh. *J. K. R. Cama Or. Inst*, 10 (1927), pp. 4-23.
- 34 **Dimand, M. S.**
Address. *Firdausi celebration*, pp. 14-24.
- Dinshah Irani** (نگاه کنید به Irani)
- 35 **Ethé, Herman**
Die alteste Urkunde über Firdausi. *ZDMG*, 48 (1894), pp. 89-94.
- 36 **Ethé, H.**
Firdausi and Imitators (Nos. 860-901). *Catalogue of Persian mss. in the Library of the India Office*. oxford, 1903. vol. 1, cols. 546-563.
- 37 **Ethé, H.**
Firdusi als Lyriker. *Sitzungsbericht der phil.-*

philos. und hist. Classe der k. b. Akademie der Wissenschaften zu München, 1872. pp. 275-304; 1873, pp. 623-653.

- 38 **Ethé, H.**
Firdausis, Yusuf und Zalikha. *Verhandlungen des VII. Internationalen Orientalisten-Congresses, Wien, 1888 (Semitische Section).* pp. 19-45.
- 39 **Ethé, H.**
Die höfische und romantische Poesie der Perser. Hamburg, 1887. p. 25 sq.
- 40 [Ferdovsi, 934-1934. Leningrad, Institut Vostokovedeniya... i Gosudarstvennuy Ermitazh, 1934.]
- 41 **Firdausi**
Die Firdosi-Feier in Berlin. *ZDMG*, 88 (1934), pp. 111-117.
- 42 **Firdausi**
Firdausi Celebration, 935 : 1935. New York, Columbia University, 1936.
(نگاه کنید به Smith)
- 43 **Firdousi**
Numéro consacré a la Célébration du Millénaire de Firdousi à Paris (12-18 Décembre 1934). Paris, 1935. 72 p. (Public. de la S. des études iraniennes, n° 2.)
- 44 **Firdowsi**
Firdowsi London, 1934. 24p. Illustrations. A

supplement to «*The Near East and India*». Contents: The life history of Firdowsi by Reuben Levy. Firdowsi, the poet and his work by prof. R. A. Nicholson. The Influence of Firdowsi In Persia by A. U. Pope. The homeland of Firdowsi by Brig.-Gen. Sir Persy Sykes. A portion of the text of the Shah-Nameh (with translation). Modern Iran by H. E. Hossein Ala. The Shah-Nameh, Some famous illustrated manuscripts by J. V. S. Wilkinson. Persian Literature by Sir Denison Ross. The Technique and Prosody of Persian Poetry by R. P. Dewhurst. Omar Khayyam, An Interpretation by H. P. Shastri.

45 **Flügel, Gustav**

شاهنامه *Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der Kaiserlich-Königlichen Hofbibliothek zu Wien. Wien, 1865. Band I, pp. 492-496.*

46 **Freiherr, O.**

Das Buch von Fechter von Firdowsi; aus dem Türkischen in Text und Übersetzung Veröffentlicht von O. Freiherr von Schlecht-Wssehd. *ZDMG*, 17 (1863), pp. 1-38.

47 **Grube, Ernst J.**

Four pages from a Turkish 16th century Shahnameh in the Collection of the Metro-

- politan Museum of Art in New York.
*Beitrage zur Kunst Geschichte Asiens in Memoriam
Ernst Diez.* Ankara, 1963. pp. 237-255.
- 48 **Grunebaum, G. E. von**
Firdausi' s concept of history. *Mélange Kop-
rulu.* Ankara, 1953. pp. 177-193.
- 49 **Gruenbaum, M.**
Zu Schlechta-Wssehrd' s Ausgabe des
«Jussuf und Suleicha.» *ZDMG*, 44 (1890),
pp. 445-477.
- 50 **Gruenbaum, M.**
Zu « Jussuf und Suleicha. », *ZDMG*, 43
(1889), pp. 1-29.
- 51 **Gyuzallyan, L. T. (and) Diyakonov, M. M.**
[Rukopisi Shakh-name v Leningradskikh
sobraniyakh. / ترجمه عنوان Manuscripts of the
Shahnamah in Leningrad collections.]
Leningrad, 1934.
- 52 **Hageman, G. E. (مصور)**
Monumenti Persepolitani e Ferdusio poeta
Persarum heroico Illustratio, Illustratis pro-
posuit G. E. Hageman. Gottingae, 1801.
- 53 **Hansen. Kurt Heinrich**
Das iranische Königsbuch. Aufbau und
Gestalt des Schahname von Firdose,
*Akademie der Wissenschaft und der Literatur:
Abhandlungen der Klasse der Literatur, Wiesba-*

- den, [1955]. (Jahrgang 1954, Nr. 3. pp. 65-217.)
- 54 **Hansen, K. H.**
Die Krone im Shahname. *Islam*, 31 (1953), pp. 1-16.
- 55 **Horn, Paul**
Geschichte der Persischen Literature. Leipzig, 1901. pp. 81-114.
- 56 **Horn, Paul**
Reimende «elou» im Shah-nama. *Kuhns Zeitschrift*. 35 (1899), pp. 155-192, 462.
- 57 **Horn, Paul**
Ross und Reiter im Shahname. *ZDMG*, 61 (1907), pp. 837-849.
- 58 **Horn, Paul**
Die Sonnenaufgange im Schahname. *Or. Studien. T. Noldeke gewidmet II*, 1906. pp. 1039-1054.
- 59 **Horn, Paul**
Zahlen im Schahname. *Strassburger Festschrift*. Strassburg, 1901. pp. 91-107.
- 60 **Huart, Clement**
Firdawsi. *Encyclopédie de l' Islam*. 2° éd, vol. 2, 1965. pp. 939-942.

(نیز در ترجمه انگلیسی آن)

- 61 **Humbert, Paul**
Firdousi et la rose. *Mél. M. Niedermann*,
1944. pp. 49-62.
- 62 **Humbert, Paul**
Observations sur le vocabulaire arabe
du Chahnameh. Neuchatel, 1953. 74 p.
(*Mémoires de l' Université de Neuchatel. Tome
vingt-deuxième.*)
- 63 **Husing, G.**
Beltrage zur Rostamsage. Leipzig, 1913.
(*Mythologische Bibliothek, 3.*)
- 64 **Ibrahimov, Mohsen**
[Shahname (به) فردوسی و شاهنامه (به ترکی و خط روسی) (به)
مراجعه شود، ص xiv-xciii]
- 65 **Imoto, E.**
[Shahnameh no onin to inritsu ni kansuru
kosatsu/ ترجمهٔ انگلیسی: On the metres of
Shahnameh.] *Bulletin of the Society for Western
and Southern Asiatic Studies. No. 4 (1960),
pp. 6-14.*
(این مقاله به زبان ژاپونی است)
- 66 **Irani, Dinshah Jijlbhal**
Firdausi, lecture at the Rotary Club. *Ank-
lesaria (H. T.) Firdausi. A monograph. pp.
38-47.*
- 67 **Ivanow, W.**
Shahnama. *Concise descriptive catalogue of the
persian Mss. in the collection of the Asiatic*

- Society of Bengal. Calcutta, 1924. vol. 1, pp. 185-188.*
- 68 **J. A. Bl.**
Firdausi, *En. Britanica.*
- 69 **Jackson, A. V. W.**
Address. *Firdausi Celebration*, pp. 9-13.
- 70 **Jackson, A. V. W.**
Early Persian Poetry. New york, 1920.
- 71 **Jackson, A. V. W.**
Firdausi. A catalogue of the collection of persian manuscripts presented to the Metropolitan Museum of Art. New york, 1914. pp. 95-44.
- 72 **Jackson, A. V. W.**
Notes on allussions /sic/ to ancient India in Pahlavi literature and in Firdausi's Shahnameh. *Festschrift E. Windisch, 1914, pp. 209-212.*
- 73 **Khan, Mohd.**
Shahnama epitomised. *IndoIranica*, II¹ (1958), pp. 78-87; II² (1958), pp. 9-22 ; II³ (1958), pp. 44-71.
- 74 **Khurdah Ustaba**
[Dictionary of the unusual words in the Shah Nameh.] n. p., 1826. 520 p.
- 75 **Kosegarten, H. G. L.**
Bruchstucke aus dem Persischen Helden-
gedichte Barsunameh (Text und uberse-

- tzung). *Fundgruben des Orients*. Wien, pp. 309-25.
- 76 **Kowalski, Tadeusz**
Przysięgi w « Shahname ». *RO*, 20 (1956), pp. III-138.
- 77 **Kowalski, T.**
Studin nad Shah-name (Etudes sur le Shah-name) . Avec résumé français. 2 vols. Krakow, 1952-1953. (*Polska Akademia Umiejętności Prace Komisji Orientalistycznej, Nr. 39-40.*)
- 78 **Kowalski, T.**
Ze studiów nad Shah-Name. *Sprawozdania PAU*, 46 (1945), pp. 14-20.
- 79 **Kowalski, T.**
Les Turcs dans le Shah-name. *RO*, 15 (1939-49), pp. 84-99.
- 80 **Kowalski, T.**
Tysiąclecie narodzin Firdausiego, *Przegląd Orientalistyczny*, 1 (1948), pp. 9-16.
- 81 **Koyajee, Sir Jahangir Kuvarji**
The house of Gotarzes : a chapter of Parthian history in the Shahnameh. *JASB*, New Serle, 28 (1932), pp. 207-224.
- 82 **Kdyajee, Sir J. K.**
The Shahnameh and the Feng-Shen-Yenl. *JASB*, New Serle, 26 (1930), pp. 491-511.

- 83 **Koyajee, Sir J. K.**
Some Shahnameh legends and their Chinese parallels. *JASB*, New Serie, 24 (1928), pp. 177-202.
- 84 **Koyajee, Sir J. K.**
Studies in the Shahnameh. (The Government Fellowship Lectures, 1938), Bombay, 1939. 12, 325. p (*Journal of the K. R. Cama Oriental Institute*, no. 33.)
- 85 **Krebs, H.**
Firdusi and the Old High German lay of Hilde-brand, Academy. 1890. pp. 296.
- 86 **Kuroyanagi, T.**
[Ferdovsi Izen no Shahnameh / ترجمه عنوان شاهنامه‌ها پیش از فردوسی.] *Area and Culture Studies*, No. 14 (1966), pp- : 73-89.
(به خط وزبان ژاپونی است)
- 87 **Kutta, Carl.**
Über Firdusis Reime im Shah-namah und ihre Bedeutung für die Neupersischen. *Preisschrift der Fakultät*. 1895.
- 88 **Lentz, Wolfgang**
Die nordiranischen Elemente in der neupersischen Literatursprache bei Firdosi. Leipzig, 1926. pp. 251-316 (*Gottingen, Phil. Diss. 1926/27*).
- 89 **Lescot, Roget**
Firdovsi. *Dictinnaire des auteurs*. vol. I, Paris, 1953 pp. 507-509.

- 90 **Levy, Reuben**
The life history of Firdausi, *Firdausi supplement. Near East and India*, 1934.
(نیز به شماره 44 نگاه کنید)
- 91 **Lozinsky, M. L.**
Perevodui iz Shakh-name. *Ferdousi 934-1934*, pp. 197-217.
- 92 **Macler, F.**
Armenle et Chah-Nameh. *JA*, 228 (1936), pp. 549-559.
- 93 **Mango, Andrew James**
Studies on the legend of Iskandar in the classical literature of Islamic Persia, with special reference to the work of Firdawsi, Nizami and Jami. London, 1955. 261p. (Thesis for the Ph. D. degree submitted to the University of London, Faculty of Arts.) [Typescript.]
- 94 **Marçais, G.**
Firdousi, poète nationale de l' Iran. [Par H. Massé: Les épopées persanes.] *J. des Savants*, 1935. pp. 214-223.
- 95 **Massé, Henri**
Les épopées persanes. Firdousi et l'épopée nationale. Paris, 1935, 304 p.
- 96 **Massé, Henri.**
Firdausi. *Encyclopédie de l' Islam*. 2e éd., vol. 2, 1965. pp. 939-942.

- 97 **Massé, Henri**
Le millénaire de Firdowsi. *Le monde moderne*,
(1934, IV-1), pp. 23-26.
- 98 **Massé, Henri**
Le millénaire du poète persan, Firdousi.
REI, 8 (1934), pp. 393-420.
- 99 **Menage, V. L.**
Firdawsi, *Encyclopédie de l' Islam*. 2e éd,
vol. 2, 1965. pp. 939-942.
- 100 Millénaire du grand poète persan Ferdauci.
Hommage des orientalistes belges a l'
auteur inégalé du Livre des Rois. Bruxelles,
Société Belge d' Etudes Orientales,
[1935.]
- 101 The Millennium of Firdawsi, the great national
poet of Iran. [The addresses, Persian,
English, French and German, delivered
at the Firdausi Millenary Congress in
Tehran, 1934, collected and published,
with other articles and photographs, by
the Persian Ministry of Education. Tehran
1944]. pp. ii, 98, iii, 200.
- 102 **Minorsky, Vladimir Fedorovich**
L' épopée persane et la littérature popu-
laire russe. *Millennium of Firdausi*, 1944.
pp. 48-57.
- 103 **Minorsky, V. F.**
The Older Preface to the Shah-nama.

Estratto da Studi Orientalistici in onore di Giorgio Levi della Vida. Roma, 1956, Vol II. pp. 159-179.

(با ترجمه انگلیسی متن مقدمه)

- 104 **Modi, Jivanji Jamshedji**
An instance of royal Swayamvara as described in the Shah Nameh of Firdausi. *JBRAS*, 25 (1917-21), pp. 167-174.
- 105 **Modi, Jivanji Jamshedji**
The game of ball-bat (*chougan guy*) among the ancient Persians, as described in the epic of Firdousi..., Bombay, Education Society's Press, 1890.
- 106 **Modi, Jivanji Jamshedji**
The story of Alexander the Great and the poison-damsel of India. A trace of it in Firdousi's Shah-Nameh. *JBRAS*, New Serie, 3 (1928), pp. 212-230.
- 107 **Mohl, Jules**
[Introduction to shahnameh, translated] by J. D. Khandalwola, Baroda, 1890.
- 108 **Mohl, Jules**
Remarques sur un article du Journal des Savants (article de M. Quatremère sur le premier vol. du Livre des Rois de Firdousi, publié par M. Mohl). Paris, 1841, 15 p.

- 109 **Molé, Marijan**
L' épopée Iranlène après Firdosî. *Nouv. Clio*, 5 (1943), pp. 377-393.
- 110 **Molé, Marijan**
Garshasp et les Sagsars. *Nouv. Clio*, 3 (1951), pp. 128-138.
- 111 **Mzik, H. Von**
Die Schilderung der Schlacht zwischen Alexander dem Grossen und dem Inderkonig Porus in Firdousis «Konigsbuch». *ZDMG*, 104 (1954), pp. 357-361.
- 112 **Naficy, Said**
Le «Yusuf et Zalikha» attribué à Ferdowcy. *Arch. Or.*, 18ⁱⁱ (1950), pp. 351-353.
- 113 **Nallino, Carlo Alfonso**
Firdusi. Discorso per il millenario della sua nascita pronunziato nella R. Accademia d'Italia il 20 dicembre 1934-XIII Roma, R. Accademia d'Italia, 1935, 27 p.
- 114 **Nazim, Ali**
فردوسی و صنعت کاریش (به ترکی و خط روسی) به شاهنامه
مراجعه شود ص ix-xliv
- 115 **Nicholson, R. A.**
Firdausi : the poet and his work. *Firdausi Supplement Near East and India*. 1934.

- 117 **Nizamāt, Jung**
The Battle of Qadisiā, Line-for-line translation of a chapter of the Shah nameh. *IC.*, 13 (1939), pp. 1-20, 134-149.
- 118 **Nöldeke, Theodor**
Ein Beitrag zur Schahname-Forschung. *Millennium of Firdawsi*, 1944, pp. 58-63.
- 119 **Nöldeke, Theodor**
Das iranische Nationalepos. *Grundriss der iranischen Philologie...* Strassburg, 1895-1904. Bd. 2, p. 130-211.
- 120 **Nöldeke, Theodor**
Das iranische Nationalepos. Berlin und Leipzig, 2^e ed., 1920. ix+107 p.
- 121 **Nöldeke, Theodor**
The Iranian national epic. Transl. from the German by L. Bogdanov. *J. K. R. Cama Or. Inst.* 6 (1925), pp. 1-161.
- 122 **Nöldeke Theodor**
Persische Studien II. *Sitzungsberichte der kais. Acad. der Wissenschaften in Wien*, 1892. vol. 126.
- 123 **Nour, Riza**
Le Chah-name(Livre des Rois) et les guerres entre le Touran et l' Iran. *Rev. Turcologie*, 4 (1934), pp. 1-309.

- 124 **Novoeizdanie «Shakh-name» Firdousi ot redaktssil «Kratkikh soobshcheny».** *Krat. soobshch. Inst. Vost.*, 13 (1955), pp. 3-71.
- 125 **Orbell, I.**
L' argenterie sassanide et le Shah-Nameh. *Millennium of Firdawsi*, 1944, pp. 64-71.
- 126 **Orbell, I.**
Shakh-name. *Firdousi 934-1934*. pp. 1-11.
- 127 **Osmanov, Mahomed-Nuri Osmanovich**
[Firdousi : zhizn' i tvorchestvo. The life and work of Firdausi. Russian text. Moskva], Akademiya Nauk SSSR. Institut Vostokovedeniya, 1959. 182. p. (Izdatel' stvo Vostochnol Literaturui).
- 128 **Osmanov, M. N. O.**
Iz opulta tekstologicheskoy rabotui nad "Shakh-name" Firdousi. (Some experiences in work on the text of Firdowsi's "Shahan-shah"). *Probl. vost.*, 1960 (4), pp. 123-129.
- 129 **Osmanov, M. N. O.**
Svodui iranskogo geroicheskogo eposa ("Khudal-name" i "Shakhname") kak istochniki "Shakh_name" Firdousi. *UZIV*, 19 (1958), pp. 153-189.

- 124 Novoelzdanie «Shakh-name» Firdousi ot redaktsii «Kratkikh soobshcheny». *Krat. soobshch. Inst. Vost.*, 13 (1955), pp. 3-71.
- 125 **Orbell, I.**
L' argenterie sassanide et le Shah-Nameh. *Millennium of Firdawsi*, 1944, pp. 64-71.
- 126 **Orbeli, I.**
Shakh-name. *Ferdousi 934-1934*. pp. 1-11.
- 127 **Osmanov, Mahomed-Nuri Osmanovich**
[Firdousi : zhizn' i tvorchestvo. The life and work of Firdausi. Russian text. Moskva], Akademiya Nauk SSSR. Institut Vostokovedeniya, 1959. 182. p. (Izdatel' stvo Vostochnoi Literaturui).
- 128 **Osmanov, M. N. O.**
Iz opulta tekstologicheskoy rabotui nad "Shakh-name" Firdousi. (Some experiences in work on the text of Firdowsi's "Shahanshah"). *Probl. vost.*, 1960 (4), pp. 123-129.
- 129 **Osmanov, M. N. O.**
Svodui Iranskogo geroicheskogo eposa ("Khudal-name" i "Shakhname") kak istochniki "Shakh-name" Firdousi. *UZIV*, 19 (1958), pp. 153-189.

- 130 **Ouseley, G.**
Ferdovsi. *Biographies of the Persian poets.*
London, 1846, pp. 54-99.
- 131 **Pagliari, A.**
Les sources en langue pahlavi du "Livre
des Rois" de Firdusi. *Millennium of Firdawsi.*
1944, pp. 72-74.
- 132 **Pagliari, A.**
La Zoroastrismo e la Formazlone dell epo-
pea Iranica *AION*, N. S. I (1940), pp. 241-251.
- 133 **Parakh, Eruchsh,w Ardeshir**
Some striking points of resemblance in
the stories of Macbeth of Scotland and
Behram Chobin of Persia. *Journal of the*
Anthropological Society of Bombay. 6 (1903),
pp. 387-402.
- 134 **Paris, Bibliothèque Nationale**
Exposition organisée à l' occasion du
millénaire de Firdousi. [Paris, 1934.]
- 135 **Patell Bamanji Balrumji**
Ahevale Ferdosi; or, The life of Ferdosi
Tusi, the great epic poet of Persia and
the author of the Shahnameh, with an
account of the Bastan nameh. Translated
from the original Persian into Gujarati.
Bombay, 1871. 111 p. (بازبان گجراتی است)

- 136 **Persica antica e moderne.** Conferenze tenute a Roma... In occasione del millenario della nascita di Firdusi, Roma, 1935.
- 137 **Pertsch, Wilhelm**
Die Handschriften Verzeichnisse der Königl. Bibliothek zu Berlin. Berlin, 1888. Vierter Band. pp. 730-741.
- 138 **Perstsch, Wilhelm**
Die orientalischen Handschriften herzoglichen Bibliothek zu Gotha. Wien, 1859. p. 68.
- 139 **Petrov, D. K.**
Zabuitaya poema o Firdusi. (Un poème oublié sur Firdousi.) *CRAS*, 1924, pp. 75-78.
- 140 **Pickering, C. J.**
Firdowsi's lyrical poetry. *Not. Rev.*, 1890.
- 141 **Pizzi, Italo**
Di un codice persiano della Reale Biblioteca Mediceo - Laurenziana. *Atti del iv Congresso internazionale degli orientalisti*. Firenze, 1881, vol. 2, pp. 81-85.
- 142 **Pizzi, I.**
L' epopea persiana. Florenz, 1888.
- 143 **Pizzi, I.**
[Firdousi], *Storia della Poesia Persiana*, vol. 1: 77-79, 137-140; vol. 2: 41-76, 93-133.

- 144 **Pizzl, I.**
Le Livre des Rois de Firdousi et ses cycles épiques. *Le Muséon*, 1882, p. 16.
- 145 **Pope, A. U.**
Influence of Firdausi in Persia. *Firdausi supplement, Near East and India*. 1934.
- 146 **Ptitzuin, G. V.**
K voprosu o geografii «Shah-name.» (On the geography of the «Shah-namah.»), *Gos. Ermitazh. Trud. Otd. Vostoka*, 4 (1947), pp. 293-310. (English summary, pp. 310-311).
- 147 **Prakash, Buddha**
Chandra Gupta Maurya in the Shah-Nama of Firdausi. *ABORI*, 36 (1955), pp. 270-291.
- 148 **Quatremère, E. M.**
[Compte rendu sur l' édition de Chah nameh par J. Mohl.] *Journal des Savants*, 1833.
- 149 **Rast, N. A.**
Russians in the medieval Iranian epos. *Amer. Slav. E. Eur. Rev.* 14 (1955), pp. 260-264.
- 150 **Richter, Egbert**
Rustem. Persische Heldensagen. Aus d. Schahname dem Dichter Firdusi nacherz. Mit Zeichn. von Karl Stratil. 1.-10. Tsd., Leipzig, [1956]. (2. Aufl. 1959).

- 151 **Rieu, Charles**
Catalogue of the Persian manuscripts in the British Museum, London. 1879-1895. pp. 533-546, Supplement, pp. 127-134.
- 152 **Ringgren, Helmer**
Fatalism In Persian Epics. Uppsala, 1952, 133 p.
- 153 **Ritter, Helmut**
Ferdovsi. *Islam Ansiklopedisi*. 1945. vol. 4, pp. 643-649.
- 154 **Robinson, B. W.**
A descriptive catalogue of the Persian paintings in the Bodleian Library. Oxford, 1958.
درین فهرست بسیاری از شاهنامه‌های مصور معرفی شده است.
به فهرست آن بر اساس مؤلف (ص ۲۱۲-۲۱۴) مراجعه شود.
- 155 **Robinson, B. W.**
The Dunimarle Shahnama: A Timurid mss. from Mazandaran. *Aus der Welt der Islami schen Kunst. Festschrift für Ernst Kühnel*. Berlin, 1960 pp. 207-218.
- 156 **Robinson, S.**
Ferdusi. *Persian Poetry for English Readers*. Glasgow, 1883, pp. 5-102.
- 157 **Robinson, S.**
Sketch of the life and writings of Ferdusi, London-Manchester, 1823, 2° ed., London, 1876. 126 p.

- 158 **Rogers, Alexander**
The Shah Nameh, or Book of Kings. *Royal Society of Literature, Transactions*, 1905. Series 2, vol. 26, p. 45-66.
- 159 **Romaskevich, A. A.**
Ocherk istorii izucheniya Shakh-name. *Ferdosi 934-1934*. pp. 13-50.
- 160 **Rosenberg, F. A.**
On wine and feasts in the Iranian national epic. *J. K. R. Cama Or. Inst.*, 19 (1931), pp. 13-44.
- 161 **Rosenberg, F. A.**
O vine i pirakh v persidskoi natsionalnoi epopee. *Sb. Muz. Ant. Etn.*, V¹ (Radloff Festschrift), 1918, pp. 375-394.
- 162 **Rückert, Friedrich**
Bemerkungen zu Mohl's Ausgabe des Firdusi, Band 1. *ZDMG*, 8 (1854), pp. 239-329, 10 (1856), pp. 127-282.
- 163 **Rückert, Fr.**
Ferdosi's Königsbuch, aus dem Nachlass Herausgegeben von E. A. Bayer, Sage I-xiii, Berlin, 1890.
- 164 **Rypka, Jan**
Firdausi. *Iranische Literaturgeschichte*, Leipzig, 1959. pp. 155-169.

- 165 **Rypka, Jan**
La mètrique du mutaqarib. Etude comparative sur le Shah-name, Jusuf va Zalicha et le Garshasp-name. *Millennium of Firdawsi*. Tehran, 1944. pp. 75-87 [ایضاً] [(*Travaux du Cercle Linguistique de Prague*, 6; Prague, 1936).
- 166 **Rypka, Jan**
Ritoricheskie priemul Firdausi. *Issledovaniya po istorii kulturui narodov Vostoka. Sbornik v chest' Akademika I. A. Orbeli*, 1960, pp. 427-432.
- 167 **Sadiq, Issa**
Ferdousi: his life, his personallty and his work. به قسمت مآخذ فارسی نگاه کنید
- 168 **Salac, A.**
Firdousi et la rellgion babylonienne. *Arch. Or.*, 18¹⁻¹¹ (1950), pp. 479-484.
- 169 **Samoilovich, A. N.**
Iransky gerolchesky epos v lliteraturakh tyurkskikh narodov Srednei Assi, *Ferdousi 934-1934*, pp. 160-175.
- 170 **Sarfaraz, Abdul-Kadir**
Shahnama. *A descriptive catalogue of the Arabic, Persian.... in the Library of the University of Bombay*, Bombay, 1935. pp. 299-311.

- 171 **Saruxan, A.**
 Firdowci et l' Influence iranienne dans la littérature géorgienne. [Being an avant-propos of a work entitled: «Firdusi ew Movsês Xorenacî.» / Firdausi and Moses of Choren. Armenian text.] Vienne, 1936. 106 p.
- 172 **Schach, Fr.**
 Heldensagen, 3e ed., 3 vols., Stuttgart, 1877.
- 173 **Schaefer, H. H.**
 Firdosi und die deutschen. *Forschungen u. Fortschritte*, 10 (1934), pp. 377-378. [نیز در] *ZDMG*, N. F., 13 (88, 1934), pp. 118-129.
- 174 **Schlechta-Wssehrd, Ottokar Maria von**
 Aus Firdussi's religiosromantischem Epos «Jussuf und Suleicha.» *ZDMG*, 41 (1887), pp. 577-595.
- 175 **Schlechta-Wssehrd, Ottokar Maria von**
 Uebersetzungsproben aus Firdussi's religiosromantischem Epos, Jussuf und Suleicha. *Verhandlungen des VII. Internationalen Orientalisten-Congresses*. Wien, 1888. Semitische Section, pp. 47-72.
- 176 **Schubert, J.**
 Firdausi und seine Zeit. Eine Zusammensetzung von Firdausi-Literatur im Anschluss an die Ausstellung «Firdausi und

selne Zelt». *Universitäts-Bibliothek zu Leipzig. Buch und Schrift, N. F. I* (1938), pp. 20-72.

- 177 **Shekhar, Indu**
The Shahnama of Firdausi. *Indo-Asian Culture*, 6 (1958), pp. 411-416.
- 178 Sketch of the life and writings of Ferdousee.
(نگاه کنید به S. Robinson)
- 179 **Smith, David Eugene**
Firdausi Celebration, 935-1935. Addresses delivered at the celebration of the birth of the national poet of Iran held at Columbia University and the Metropolitan Museum of Art in the City of New York [and] A bibliography of the principal manuscripts and printed editions of the Shah-namah in certain leading public libraries of the world. Edited by David Eugene Smith. New York, 1936. x, [2], 138 p., pl. 5.
- 180 **Spiegel, Friedrich**
Awesta und Shahnameh. *ZDMG*, 45 (1891), pp. 187-203.
- 181 **Spiegel, F.**
Das persische Königsbuch und seine Bedeutung für Geographie und Geschichte. *Rubland*, 1866, Nr. 44, pp. 1041-6; Nr. 45, pp. 1066-75; Nr. 46, pp. 1088-90.

- 182 **Sprenger, A.**
A catalogue of the Arabic, Persian and Hindustani manuscripts of the libraries of the King of Oudh. Compiled under the orders of the Government of India. Calcutta, 1854. p. 405.
- 183 **Tagirdzhanov, A. T.**
K voprosu o poeme Ferdousi « Yusuf i Zuleikha». *Sov. Vost.*, 5 (1948), pp. 334-338.
- 184 **Tavadia, J. C.**
Al-Burybu abd Furdaysu. *Visvabharati* Q. N. S., 15 (1949-50), pp. 51-59.
- 185 **Telchert, A.**
Ormus und Ahriman. Nachklänge von der Harfe Firdusis. Eine Sammlung von Balladen. Romanzen und poetischen Erzählungen. Berlin [1890].
- 186 **Trever, K. V.**
Sasanidsky Iran v Shakh-name. *Ferdousi 934-1934*, pp. 177-196.
- 187 **Vaccha, P. B.**
Firdousi and the Shahnama. A study of the great Persian epic of the Homer of the East. Bombay, 1950. vi, 218. p.
- 188 **Veksler, L. F.**
Abul'-Kasim Firdousi. *Bibl. Vost.*, 8-9 (1935), pp. 61-68.

- 189 **V. T.**
"Shakname" Ferdousi kak istorichesky istochnik. *Istorik Marksist*, 42-43 (1935), pp. 122-129.
- 190 **Wallenburg**
Notice sur le Chah Nameh de Firdoucy et traduction de plusieurs pièces relatives a ce poème. Ouvrage posthumé de M. le conseiller J. R. von Wallenburg, précédé de la biographie de ce savant par A. de Bianchi. Vienne, 1810.
- 191 **Wiet, Gaston**
Firdousi. *Journal Asiatique*, 227 (1935), pp. 101-122.
- 192 **Wikander, S.**
Sur le fonds commun indo-iranien des épopées de la Perse et de l'Inde. *Nouv. Clio*. 1-2 (1949-50), pp. 310-329.
- 193 **Wilkinson, James Vere Stewart**
The Shahnameh of Firdausi: the book of the Persian Kings. With 24 illustrations from a fifteenth-century Persian manuscript in the possession of the Royal Asiatic Society. Described [i. e. the stories behind the illustrations introduced and summarised] by N. S. Wilkinson, with an introduction on the paintings by Laurence Binyon. London, Oxford University Press, 1931. pp. xx, 92.

- 194 **Wilkinson, J. V. S.**
Firdausi supplement Near East and In.dia 1934. نکاه کنید ذیل
- 195 **Wilson, C. E.**
Contributions to the lexicography of the Shah Nama. *Islamic Culture*, 3 (1929), pp. 612-636; 5 (1931), pp. 282-319; 6 (1932), pp. 233-260, 642-656.
- 196 **Wolff, Fritz**
Liste von Shah-name-Zitaten. *ZII*, 8 (1931), pp. 300-303.
- 197 **Yarshater, Ehsan**
Firdowsi. *Cassell's Encyclopaedia of Literature*. London, 1953. vol. I, p. 896.

۴- شرح حال در ماخذ قدیمی

- ۱ آذربیدگدلی، لطفعلی بیگ شاملو: حکیم ابوالقاسم فردوسی، «آتشکده»، با تصحیح و تحشیه و تعلیق حسن سادات ناصری . بخش دوم - [تهران ، امیر کبیر ، ۱۳۳۷] ص ۴۷۵-۴۹۱
(حواشی دکتر حسن سادات ناصری مخصوصاً از لحاظ اشاره به مراجع قابل استفاده است .)
- ۲ آزاد بلگرامی، غلامعلی: خزانه عامره، کانپور [بیت] ، ص ۳۶۵ - ۳۶۷
- ۳ احمد علی احمد: دیگر پهلوان میدان سخن گذاری ابوالقاسم منصور فردوسی طوسی ، « هفت آسمان » ، کلکتہ ، ۱۸۷۳ ، ص ۱۶
- ۴ اسماعیل پاشا بغدادی : هدیه العارفين (اسماء المؤلفين و آثار المصنفين) ، استانبول ، ۱۹۵۱ .
- ۵ اعتماد السلطنه (صنيع الدوله) ، محمد حسن : مطلع الشمس ، طهران ، جلد اول ، ۱۳۵۱ ق . ، ص ۲۶۴-۲۷۰

- ۶ اعتماد السلطنه (صنيع الدوله) ، محمد حسن : مـ رآتـ
البلدان ناصري، تهران، ۱۲۹۲ ق، ۴، ۱۷۷-۱۸۸
- ۷ جامي، عبدالرحمن: بهارستان [وين ، ۱۸۴۶ م.] ص ۸۵-۸۷
- ۸ جعفری، جعفر بن محمد: چند فصل از تاريخ كبير، بکوشش
ايرج افشار، فرهنگ ايران زمين، ۶ (۱۳۳۷): ۸۹-۱۵۸
- ۹ حسینی، ميرحسینی دوست : تذکره حسینی ، لکهنو ،
۱۲۹۲ ق، ص ۲۴۴-۲۴۹
- ۱۰ حکيم ، محمد تقی : حسان العجم حکيم ابوالقاسم فردوسی
طوسی عليه الرحمة ، «کنج دانش» ، طهران ، کارخانه
ميرزا حبيب الله ، ۱۳۰۵ ق، ص ۳۵۲-۳۵۴
- ۱۱ دولتشاه سمرقندی : ذکر سبحان العجم فردوسی طوسی
رحمه الله، «تذکره الشعراء» ، باهتمام و تصحيح ادوارد
برون ، ليدن ، ۱۹۰۱ م، ص ۴۹-۵۵
- ۱۲ رازی ، امين احمد : فردوسی ، «هفت اقليم» ، با تصحيح و
تعليق جواد فاضل ، [تهران] علي اكبر علمي [بیت]
۲ : ۱۹۸-۲۰۶
- ۱۳ زفوزی، محمد حسن : «بحر العلوم» ، شعبه ثانيه (نسخه خطی)
(بنا به ذکر عبدالرسول خيام پور در فرهنگ سخنوران)

- ۱۴ زنوزی ، محمدحسن : «ریاض الجنه» ، روضه پنجم قسم دوم
(نسخه خطی)
(بنا به ذکر عبدالرسول خیام پور در فرهنگ سخنوران)
- ۱۵ شوشتری ، قاضی نورالله : سبحان العجم استاد ابوالقاسم
فردوسی نورالله مشهده ، «مجالس المؤمنین» [تهران،
کارخانه آقامیر باقر طهرانی، ۱۳۶۸ق.] بی صفحه شمار
(در ابتدای مجلس دوازدهم ذکر فردوسی آمده است)
- ۱۶ شیروانی (تمکین) ، زین العابدین : ابوالقاسم حسن بن
اسحق بن شرفشاه المتخلص به فردوسی ، «ریاض السیاحه» ،
چاپ دوم ، تهران ، کتابفروشی سعدی ، ۱۳۳۹ ش. ،
ص ۲۵۲-۲۷۳
- ۱۷ شیروانی (تمکین) ، زین العابدین : بستان السیاحه ، تهران ،
۱۳۱۵ ق. ، ذیل شعبه ثانیه .
- ۱۸ صمصام الدوله ، نواب میر عبدالرزاق : سبحان عجم
فردوسی ، «بهارستان سخن» ، مدراس ، ۱۹۵۸ م. ،
ص ۲۴۹-۲۵۴
- ۱۹ عروضی سمرقندی ، احمد بن عمر : حکایت ، «چهارمقاله» ،
تصحیح محمد قزوینی ، بکوشش محمد معین ، چاپ

- ۲۰ عوفی ، محمد : ابوالقاسم فردوسی الطوسی، «لباب الباب»، تصحیح سعید نفیسی، تهران، ۱۳۳۵، ش. ۱، ص ۲۶۹-۲۷۰ و ۲۳۴-۲۴۷ و ۷۵-۸۳، تهران، ۱۳۳۳، ش. ۱، ص ۷۵-۸۳ و ۲۳۴-۲۴۷
- ۲۱ فرشته استرآبادی ، محمد قاسم هندوشاه: تاریخ فرشته، [چاپ هند، بی ت] ص ۶۵-۶۷
- ۲۲ فروغی ، محمد حسین : فردوسی، «تاریخ ادبیات ایران»، طهران ، ۱۳۳۵ ق.، چاپ سنگی ، ص ۱۲۸-۱۷۶
- ۲۳ قاجار ، بهمن : تذکره شماره ۹۰۲، نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای ملی، رشته اول ص ۱۶۸-۱۳۷ (بنقل از فرهنگ سخنوران)
- ۲۴ قزوینی ، زکریا بن محمود : وینسب الیها [طوس] الحکیم الفروسی، «آثار البلاد و اخبار العباد»، بیروت، دارصادر، ۱۹۶۰ م.، ص ۴۱۵-۴۱۸
- (ترجمه آن توسط عباس اقبال تحت عنوان «کتاب آثار البلاد قزوینی و ترجمه احوال شعرای فارسی»، در مجله یادگار (ج ۴ ش ۱۰/۹ ص ۸۶-۸۸ چاپ شده است).
- ۲۵ کازرونی، ابوالقاسم بن ابی حامد: حکیم فردوسی، «مرقوم پنجم کتاب سلم السموات»، به اهتمام یحیی قریب، تهران، ۱۳۴۰، ص ۵۴-۵۵ (بانضمام حواشی یحیی قریب در صفحات ۳۰۹-۳۱۰)

کتابشناسی فردوسی	۸۴
گوپامومی ، قدرت الله : مقدمة الجيش معركة بلاغت و سرخیل محکمه فصاحت شمع انجمن فیلقوس حکیم فردوسی ، «نتایج الافکار» ، بمبئی ، ۱۳۳۶ ش. ، ص ۵۲۲-۵۲۷	۲۶
لودی ، شیر علی خان : سبحان العجم فردوسی ، «مرآة الخيال» ، بمبئی ، ۱۳۲۴ ق. ، ص ۲۵-۲۷	۲۷
محمد صدیق حسن خان بهادر : شمع انجمن ، [چاپ هندوستان] ۱۲۹۳ ق. ، ص ۳۵۷-۳۵۸	۲۸
مستوفی ، حمد الله : فردوسی ، «تاریخ گزیده» ، باهتمام عبدالحسین نوائی [تهران] امیر کبیر [۱۳۳۹ ش.] ، ص ۷۴۳	۲۹
نوائی (امیر علیشیر) ، نظام الدین : فردوسی ، «مجالس- الفنائس» ، ترجمه حکیم شاه محمد قزوینی ، باهتمام علی اصغر حکمت ، تهران ، ۱۳۲۳ ش. ، ص ۳۴۳-۳۴۵	۳۰
هدایت (لله باشی) ، رضاقلی : فردوسی طوسی علیه الرحمة ، «مجمع الفحصا» ، بکوشش مظاهر مصفا [تهران ، امیر کبیر] ۱۳۳۶ ش. ، ۲ : ۹۴۸-۱۰۵۴	۳۱
هدایت (لله باشی) ، رضاقلی : فردوسی طوسی علیه الرحمة ، «ریاض العارفین» ، چاپ دوم ، تهران ، کتابفروشی مهديه ، ۱۳۱۶ ش. ، ص ۴۸۴-۳۸۸	۳۲

۰ - لغتنامه‌های شاهنامه

- 1 **Abdulgadiri Bagdâdensis**
Lexicon Shahnâmi-
anum cui accedunt ejusdem aucctoris In
lexicon Shâhidianum (تحفة شامدی) commen-
tariorum turcici particula prima, arabici
excerpta. Adfidem codicum manuscrip-
torum recensuit annotationibus, Indicibus
instruxit, edidit Carolus Salemann. Tomi
1 Pars 1. Lexicon Shahnâmi-anum conti-
neus. Petropoll, 1895. 17, 246 p.
- 2 **Horn, Paul.**
Abdul Gâdri Bagdâdensis Lexicon Shah-
nâmi-anum. *ZDMG* 49 (1896). pp. 722-739.
- 3 **Wolff, Fritz**
Glossar zu Firdosis Schahnama. Heraus-
gegeben von der Notgemeinschaft der
Deutschen Wissenschaft in Verbindung mit
der Deutschen Morgenländischen Gesell-
schaft. (Supplementband : Verskonkordanz
der Schahname-Ausgaben von Macan,
Vullers und Mohl.) 2 vols. Berlin, 1935.
(تجدید طبع آن بصورت اوست به قطع کوچکتر از اصل در
۱۹۶۵ نشر شده است.)

۴ رضا زاده شفق ، صادق : فرهنگ شاهنامه با شرح حال
فردوسی و ملاحظات در باب شاهنامه، طهران، ۱۳۲۰ ش،
۵۲+۲۸۹ ص.

درباره لغات شاهنامه دو متن چاپ نشده هم وجود دارد :
۱) فرهنگ شاهنامه (فارسی ، پهلوی ، زند) تألیف مؤبد
ابدال بن داراب (اوراق ۳۱ تا ۴ مجموعه خطی Add. 42/413 موزه
بریتانیا .)

۲) گنج نامه در حد لغات شاهنامه تألیف علی مکی بن طیفور
بسطامی تألیف سال ۱۰۷۹

بخش دوم

ترجمه ها و منقولات شاهنامه

بترتیب الفبائی زبانها و تاریخ انتشار

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [redacted] Book No. [redacted]

Vol. _____ Copy _____

Accession No. [redacted]

21/04	6-2-64		
21/04	6-2-64		

آلمانی

- 4 1793
Wahl, S. F. G. (مترجم)
[ترجمة ملخصی از شاهنامه], Halle, 1793.
- 5 1811
Graf von Ludolf (مترجم)
Probe aus dem Schahname. *Fundgruben des
Orientis*, Wien, vol. 2 (1811), pp. 56 fol.
- 6 1813
Hammer-Purgstall, J. (مترجم)
Probe einer Uebersetzung des Schahname.
Fundgruben des Orientis, Wien, vol. 3 (1813),
pp. 56-67.
- 7 1816
Wahl, S. F. G. (مترجم)
Proben einer Uebersetzung des Schahna-
me. *Fundgruben des Orientis*, Wien, vol. 5 (1816),
pp. 109 fol.
- 8 1820
Goerres, J.
Das Heldenbuch von Iran aus dem Schah
Nameh des Firdussi. Mit zwei Kupfern

und einer Charte. Berlin, G. Reimer, 1820.
2 vols. 2 fold. Pl.
(جاپ دیگر) : Köln, 1942.

9 1838

Rueckert, F.

Rostem und Suhrab; eine Heldengeschichte in zwölf Büchern. Erlangen, T. Bläsing, 1838. 262 p.
(جاپ دیگر) : Stuttgart, 1846. 260 p.

10 1840

Welss, Victor (مترجم)

Sal und Rudabeh; episch-lyrisches Gedicht frei nach dem persischen... Wien, Ritter von Möesle's Witwe und Braumueller, 1840. 76 p.

11 1841

Welss, Victor

Kej Kawus in Masenderan, aus dem Schahname des Abulkasim Manssur el' Firdewsi. Metrisch übersetzt von Victor Welss, Edlem von Starkenfels, und Theodor Ritter von Schwarzhuber, Wien, 1841. xxx, 177 p.

12 1841

Amthor, E.

Zwei kleinere Episoden aus dem Schahname. *Klänge aus dem Osten*. Leipzig, Engelmann, 1841. xii, 215 p.

- 13 1846
Rueckert, F. (به شماره ۹ نگاه کنید)
- 14 1851
Schack, Adolph Friedrich von (مترجم)
 Heldensagen von Firdusi. Zum ersten Male metrisch aus dem Persischen übersetzt, nebst einer Einleitung über das Iranische Epos. Bischen und Menische. Elen Persische Liebesgeschichte von Firdusi. Berlin, W. Hertz, 1851. vi, 537 p.
- 15 1853
Schack, A. F. (مترجم)
 Epische Dichtungen aus dem persischen des Firdusi. Berlin, W. Hertz, 1853. 2 vols. xxv, 363, 448 p.
- 16 1853
Jolowicz, H.
 Firdusi (نمونه اشعار). *Polyglotte der orientalischen Poesie*. Leipzig, 1853. pp. 439-499.
- 17 1865
Schack, A. F. (مترجم)
 Heldensagen von Firdusi, In deutscher Nachbildung nebst einer Einleitung über das Iranische Epos. Berlin, W. Hertz, 1865. vi, 439 p.

- 18 1871
Lauckhard
Persische Heldensagen des Firdusi, für die Jugend bearbeitet. Leipzig, Oehmligke's Verlag, 1871. 333 p., 6 pl.
- 19 1872
Beyer, C.
Arja; die schönsten Sagen aus Indien und Iran. Leipzig, C. und F. Amelang, 1872.
- 20 1872
Ethé, H. (مترجم)
(قطعاتی از اشعار فردوسی، به شماره 37 قسمت سوم بخش اول
Firdusi als Lyriker... رجوع کنید)
- 21 1877
Schack, A. F.
Heldensagen des Firdusi... Stuttgart, J. G. Cotta, 1877. 3 vols.
(چاپ دیگر) Stuttgart, 1894. 3 vols.
- 22 1890-95
Rueckert, F. (مترجم)
Firdosi's Königsbuch (Schahname). Aus dem Nachlass hrsg. von E. A. Bayer. Berlin, G. Reimer, 1890-95. 3 vols.
- 23 1890
Telchert, A.
Ormuz und Ahriman. Nachklänge von der Harfe Firdusis. Eine Sammlung von Balla-

- den. Romanzen und poetischen Erzählungen. Berlin, 1890. 56 p.
- 24 1891
Ruckert, F. (مترجم)
 «Rostem und Suhrab» im Nibelungenmass, ein Fragment mitgeteilt von E. Bayer. *Zeitschrift für vergl. Litteratur Geschichte, etc.*, Berlin, 1891, pp. 322-342.
- 25 1895
Schaupp-Horn, H.
 Die schönsten Heldensagen aus dem persischen Königsbuche. Halle, Weisenhaus, 1895. vol. I (Rustem).
- 26 1919
Essigmann, A.
 Sijawusch; persische Sagen. Berlin, A. Juncker, 1919.
- 27 1922
Leszcynski, G. L. (مترجم)
 Siyawusch; eine alte persische Sage aus dem Schah-nameh (Königsbuch) des Firdusi. Aus dem Persischen Urtext. Übertragen von Georg Leon Leszcynski. München, Schahn-Verlag, [1922.] xi, 281 p.
- 28 1942
Görres, J. (مترجم)
 Das Heldenbuch von Iran. Aus dem Schah

-
- Nameh des Firdussi Übersetzt J. Görres;
hrsg. Willibald Kirfel. Köln, 1942, xix, 547 p.
- 29 1960
Witzleben, Uta von (مترجم)
Geschichten aus dem Schahnameh. Aus-
gewählt und übertragen von Uta von
Witzleben. Düsseldorf-Köln, 1960. 282. p.
(*Diederichs Taschenausgaben, No. 21.*)
- 30 1961
Witzleben, Uta von
Das Buch der Könige. Mit 16 Miniaturen zu
dem altpersischen Epos. Übertragen von
Uta von Witzleben. Düsseldorf & Köln,
1961. 139 p.
- 31 1967
Kanus-Credé, Helmhart. (مترجم)
Das Königsbuch. Lieferung I: Buch 1 bis
5. VI, 101 p.

ارمني

- 32 1893
Gulzadantz, S. (مترجم)
[رستم وسهراب], Schouski, M. Kakobiantz, 1893.
150 p.
- 33 1906
Tirlakyan, H. (مترجم)
[انتخاب شاهنامه ، ترجمه از يهلوی], Paris, 1906.
- 34 1909
Tirlakyan, H. (مترجم)
Shahnamog Firdusi, trulak artashlr papa-
gan. New York, 1909. x, 82 p.
- 35 1934
Asatour, G. (مترجم)
Rostam eu Sohrab. Eriwan, Plhrat, 1934. 144 p.
- 36 1934
Firdausi (بمناسبت هزاره تولداو)
Firdausi, Eriwan, 1934. 260 p.
- 37 1934
Taronci, S. (مترجم)
Rostami eu Isp'endyarl Krlvn of Isp'endyarl
Mahe. *Krakan Tert.* No. 26, October 10,
1934.

انگلیسی

- 38 1785
Champlon, Joseph (مترجم)
The poems of Ferdosl. Calcutta, John, Hay, 1785. vol. i. 3, 315 p.
(فقط جلد اول نشر شده است)
- 39 1788
Champlon, J. (مترجم)
The poems of Ferdosl. London, T. Cadell, 1788. vol. i. 448 p.
- 40 1814
Atkinson, James (مترجم)
Soohrab, a poem; freely translated from the original Persian of Firdousee; being a portion of the Shahnamu of that celebrated poet. By J. Atkinson. [With Persian text, با متن فارسی], Calcutta, p. Perelra, 1814. xxv, 267 p. (به شماره‌های 42 و 58 هم نگاه کنید)
- 41 1815
Weston, Stephen (مترجم)
Episodes from the Shah Nameh; or Annals of the Persian Kings by Ferdoose. Translated Into English verse with notes... a verbal index, Persian and English and some

account of the contents of the whole poem. London, Baldwin, Cradock and Joy, 1815. iii, 135 p. front, facsim.

42 1828

Atkinson, James (مترجم)

Sohrab, a poem; freely translation from the original Persian of Firdousee, being a portion of the Shahnamu ... by James Atkinson... Second edition, revised. Calcutta, 1828.

43 1829

Robertson, W. T. (مترجم)

Roostum Zabolee and Soorab, from the history of Persia, entitled Shah Namuh... by Firdousee, translated into English verse, with the original text annexed, notes, plates and an appendix by William Tulloh Robertson. Calcutta, Thacker & Co., 1829. xxviii, 188, 86, 88, xxiv p.

44 1832

Atkinson, J. (مترجم)

The Shah Nameh of the Persian poet Firdausi, translated and abridged [from Tavakul Beg's abridgement] in prose and verse, with notes and illustrations. London, 1832. xxxi, 608 p. (*Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland.*)

45 1845

Costello, L. S.

Extracts from the Shah-namah. *The Rose Garden of Persia*. London, Longman, 1845.

(جایه‌های دیگر آن: ۱۸۸۷ و ۱۸۹۹)

46 1849

J. W. B.

Ferdousi's denunciation of the Sultan Mahmood. Translation from the Shahnamah. Lahore, Kunniah Lall, 1859.

47 1882

Zimmern, Helen

The Epic of Kings; stories retold from Firdusi by Helen Zimmern. With two etchings by L. Alma Tadema... and a prefatory poem by E. W. Gosse. London, Unwin, 1882. xvii, 339 p., front., pl.

48 1883

Zimmern, Helen

...Reprinted. New York, H. Holt & Co., 1883. xvii, 339 p., front., pl.

49 1883

Robinson, S.

Persian poetry for English readers; being specimens of six of the greatest classical poets of Persia; Firdusi, etc. Glasgow, [privately printed], 1883. xvi, 646 p.

50 1886

Zimmern, Helen

Heroic tales..., London, Unwin, 1886. xvii, 339 pp.

(به شماره‌های ۴۷ و ۴۸ نگاه کنید)

51 1886

Atkinson, J. A. (مترجم)

The Shah Nameh of the Persian poet Firdausi. Translated and abridged in prose and verse, by James Atkinson... Edited by Rev. J. A. Atkinson. London and New York, 1886. (*The Chandos Classics.*)

52 1887

Church, A. J.

Stories from the magicians ... Rustem and the Genii... London, Seeley, 1887.

53 1887

Costello, L. S.

Extracts from the Shah-Namah. *the Rose Garden of Persia.* London, 1887.

54 1892

Atkinson, J. A. (مترجم)

The Shah Nameh of the Persian poet Firdausi, translated and abridged in prose and verse [from Tavakkul Beg's abridgment], with notes and illustrations. London, 1892, xxxi, 412 p.

55 1892

Kanga, J. B. (and) Kanga, P. K. (مترجم)

Gems of Persian prose and poetry, containing among others the episode of Rostam and Sohrab from the Shah-Nameh. Bombay, 1892.

56 1896

Jackson, A. V. W. (مترجم)

Extracts from the Shah-namah, translated with biographical and critical sketch. *Warner's Library of the World's Best Literature*. New York, vol. 10 (1896) : pp. 5735-5754. (چاپ دیگر) 1902, 1917; and in his «*Early Persian Poetry*». New York, Macmillan, 1920. pp. 93-115.

(جایبای دیگر، ۱۹۰۲، ۱۹۱۷، ۱۹۲۰.)

57 1896

Rabb, K. M.

Selections from the Shah-Nameh. *National Epics*. Chicago, 1896. pp. 225-235.

58 1899

Costello, L. S.

Extracts from the Shah-Namah. *The Rose Garden of Persia*. London, 1899.

59 1900

Atkinson, J. A. (مترجم)

The Shah nameh of the Persian poet Firdausi. Translated and abridged in prose and verse... by James Atkinson. *Persian Literature...* With a special Introduction by Richard J. H. Gottheil. London and

New York, Colonial Press cop., 1900.

60 1901

Atkinson, J. A. (مترجم)

Soorab, a poem; freely translated from the original Persian of Firdousee; being a portion of the Shahnameh of that celebrated poet. *Flowers from Persian Poets*, edited by N. H. Dole and B. M. Walker. New York, T. Y. Crowell & Co., 1901. vol. I, pp. 1-80.

61 1901

Sykes, E. C.

The story-book of the Shah; or, Legends of old Persia... with Illustrations by Claud Cooper and decorations by Ethel R. Sykes, from Persian sources. London, J. M. Maqueen, 1901. vi, 222 p., 12 pl.

62 1905

Tibbitts, C. J.

Oriental fairy tales, folklore and legends. London, Hutchinson & Co., 1905. pp. 141-150.

63 1905-25

Warner, G. (and) Warner, E. (مترجم)

The Shahnama of Firdausi, done into English by A. G. Warner and E. Warner. London, K. Paul, Trench, Trubner & Co.,

1905-25. 9 vols. (*Trubner's Oriental Series*).

- 64 1906
Zimmern, Helen (مترجم)
 The epic of Kings; stories retold from Firdusi by Helen Zimmern, with two etchings by L. Alma Tadema... and a prefatory poem by Edmond W. Gosse. Reprinted, London, 1906. 312 p
- 65 1907
Atkinson, J. A.
 The Shahnameh of the Persian ...[Atkinson's abridgement is in *the sacred books and early literature of the East* ... Under the editorship of a staff of specialists directed by prof. Charles F. Horne.] New York and London, 1907.
 (چاپ دیگر : ۱۹۲۶)
- 66 1907
Rogers, A. (مترجم)
 The Shah-namah of Firdusi, translated from the original Persian. London, Chapman & Hall, 1907. xv, 551 p.
- 67 1907
Stlgand, William (مترجم)
 Poems original and edited with translations from *Zohrab and Rustem* of Firdusi and other oriental sources ... notes ... critical and excursive, *Acanthia*. London, Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., 1907. pp.151 - 183

- 68 1907
Wilmont-Buxton, E. M.
 The book of Rustem, retold from the Shah-nameh of Firdausi. New York, T. Y. Crowell & Co., 1907. xli,7 - 240 p., 15 pl., map.
 (چاپ دیگر) London, G. G. Harrap and Co., 1907. xii, 7-240 p., 16 pl.
- 69 1908
Wilmont-Buxton, E. M.
 The book of Rustem. New York, T. Y. Crowell and co., 1908. xiii, 327 p., 8 pl.
 (چاپهای دیگر: لندن ۱۹۰۷، نیویورک ۱۹۰۸، لندن ۱۹۲۱، لندن ۱۹۳۲)
- 70 1909
Renninger, E. D.
 The story of Rustem, and the Persian hero tales from Firdusi. Illustrated by J. L. S. Williams. New York, C. Scribner's Sons, 1909. xix, 361 p., col. front., 2 col. pl.
 (چاپ دیگر: ۱۹۱۳)
- 71 1911
Bohra, V. B. (مترجم)
 A translation of the Shah-namah of Firdausi (the portion prescribed for the P. E., 1911), with an introduction... explanatory notes... glossary of Pehlavi words and scientific terms... by V. B. Bohra. Ahmedabad, 1911. xvi, 124, 68 p.

- 72 1913
Guerber, H. A.
The Shah-Nameh. *The Book of the Epic.*
Philadelphia and London, J. B. Lippincott
Co., 1913. pp. 398-414.
- 73 1913
Renninger, E. D.
The Story of Rustem... New York, 1913.
xix, 361 p.
- 74 1917
Atkinson, J. A.
The Shah-Nameh, or Epic of Kings. *The
Sacred Books and Early Literature of the East.*
New York and London. Parke, Austin and
Lipscomb, 1917. vol. vii, pp. 255-401.
- 75 1920
Jackson, A. V. W. (مترجم)
Extracts from the Shah-Namah ... *Early
Persian Poetry.* New York, 1920. pp. 93-115.
- 76 1921
Wilmont-Buxton, E. M.
The book of Rustem, retold from the
Shah-Nameh of Firdausi by E. M. Wilmont-
Buxton. London, G. G. Harrap & Co., 1921.
xii, 240 p.
- 77 1926
Zimmern, Helen

- The Epic of the Kings... re-discovered and illustrated by Wilfred Jones. New York, The Macmillan Co., 1926. vii, 333 p.
- 78 1927
Browne, E. G.
[Extracts from the Shah-namah], *A Persian Anthology*. London, Methuen & Co., 1927.
- 79 1927
Ileber, M. (and) Williams, B. C.
Feridun and his three sons; from the Shah Nameh. *Great Stories of all Nations*. New York, Brentano's, 1927.
- 80 1928
Zimmern, Helen
The Epic of the Kings ... Printed for the blind. Louisville, Ky., American Printing House for the Blind, 1928. (Revised Braille.)
- 81 1929
Colt, D.
The Ivory throne of Persia. With four illustrations in color and twelve in black and white. New York, F. A. Stokes Co., 1929. xii, 241 p.
- 82 1930
Childsey, A. L.

- Rustam, lion of Persia. With decorations by Lois Lenski. New York, Minton, Balch & Co., 1930. xvi, 271 p.
- 83 1930
Pavry, B.
The heroines of ancient Persia. Stories retold from the Shahnamah of Firdausi. With fourteen illustrations. Cambridge, The University Press, 1930. x,iii p. front., pl.
- 84 1931
Wilkinson, James Vere Stewart
The Shah-namah of Firdausi; the book of the Persian Kings. With 24 illustrations from a fifteenth-century Persian manuscript in the possession of the Royal Asiatic Society. Described by J. V. S. Wilkinson, with an introduction on the paintings by Laurence Binyon. London, Oxford University Press, 1931. xx, 92 p.
- 85 1932
Wilmont-Buxton, E. M.
The Book of Rustam... London, G. G. Harrap, 1932. 240 p.
- 86 1965
Warner, A.
An abridged version of Bizhan and Manizha. A story taken from the Shahnama.

[Couplets selected by Pur-Dâ'ud, with English rendering by Arthur and Edmond Warner.] Tehran, The Iranian Oil Operating Companies, 1965. 263, 59. p., illus.

87 1966

Levy, Ruben

The Epic of the Kings. Shah-Nama the national epic of Persia by Ferdowsi. Translated by Ruben Levy [with introduction by Amin Banani]. London, 1967. 423 p. (*Persian Heritage Series*).

مقدمه این کتاب از دکتر امین بنانی است . قید نام او در کتاب فراموش شده است .

اوگرانی

88 1896

Krymskii, A. (مترجم)

Shah-name, abo, Iranska kniga tsariv.
L'viv, z drukarni Instituta Stavropiriis'kogo,
1896. vol. I.

ایتالیائی

- 89 1872
Pizzi, Italo (مترجم)
Storia di Sohrab, episodio del Shahnameh di Firdusi, recato dal persiano in versi italiani... con altre brevi traduzioni. Parma, 1872. 270 p.
- 90 1877
Pizzi, I.
Racconti Epici del Libro del Re di Firdusi, recati per la prima volta dal persiano in versi italiani ... con un discorso d'introduzione sull' Epopea persiana. Torino, 1877. xxiv, 886 p.
- 91 1877
Pizzi, I.
Epopea Persiana, il Libro del Re di Firdusi. *Antologia Epica*. Torino, 1877. pp. 1-84.
- 92 1882
Pizzi, I.

- Aventure di un princloe di Persia, episodio dal Libro del Re di Firdusi, recato dal persiano in versi Italiani. Firenze, Le Monnier, 1882. ix, 376 p.
- 93 1886-8
Pizzi, I.
Il Libro del Re; poema epico recato dal persiano in versi Italiani. Torino, V. Bona, 1886-88. 8 vols.
- 94 1888
Pizzi, I.
L'invenzione del giuoco degli scacchi. Torino, V. Bona, 1888. 46 p.
- 95 1891
Pizzi, I.
Epopoea Persiana; Il Libro del Re di Firdusi. *Antologia Epica* Torino, 1891. pp. 1-85.
- 96 1891
Pizzi, I.
Antologia Firdusiana, con un compendio di grammatica Persiana e un vocabolario, del Dott. Prof. Italo Pizzi. 2° edizione con l'aggiunta delle correzioni. Lipsia, 1891. xix, 492. p.
- 97 1891
Rugarli, V. (مترجم)
Kuk Il Montanaro. Bologna, Zanichelli, 1891. 79 p.

بنگالی

98 **Visvesavara Datta**

[Shah-namah. A Bengali prose summary
of Firdausi's Persian epic Shah-namah ...]

(از فہرست موزة بریتانیا نقل شد)

پشتو

99 **شاهنامه به زبان افغانی : ترجمه پشتو توسط ملا نعمه الله،**

پشاور ، ۱۳۶۹ ق .، ۴۰۰ ص .

ترکی و اوزبکی

۱۰۰ ۸۵۴ هجری

ترجمه به نثر ترکی (ناشناس) در ۸۵۴ (فلوکل: فهرست
وین، ۱: ۴۹۵. قرطای: فهرست طوپقا پوسرای، ۲: ش
۲۱۵۴. بلوشه: فهرست ترکی پاریس، ۲: ۲۲۰).

۱۰۱ ترجمه به شعر توسط شریف یا شریفی (سمیر نف، فهرست ترکی
پطرزبورک، ص ۸۷ - ۸۲. قرطای: طوپقا پوسرای
شماره ۲۱۵۵).

۱۰۲ ترجمه به نثر در اوائل قرن ۱۱ (بلوشه: فهرست ترکی پاریس
۱: ۳۱۴)

۱۰۳/۴ دو ترجمه به اوزبکی (بلوشه، فهرست ترکی پاریس: ۲: ۱۲۹)
(نیز برای ترجمه قدیمی ترکی به شماره ۱۱۰ نگاه کنید)

104 1863

Schlehta-Wssehrd, O. (مترجم)

Das Buch von Fechter von Firdewsi; aus dem turkischen in Text und Übersetzung veröffentlicht. ZDMG. 17 (1863) pp. 1-38.

- ۱۹۰۶ ۱۰۶
رشیدبیک افندی زاده
شاهنامه فردوسی دن اتاوا و غول ، رستم و سهراب ،
حکایه سی تفلیس ، ۱۹۰۶ م ، ۵۶ ص .
- ۱۹۰۸ ۱۰۷
ناظر ، عباس غایب زاده (مترجم)
مصور رستم و سهراب . ناظر و ناشری « ناظر » تخلص
عباس غایب زاده ، تفلیس ، ۱۹۰۸ م . / ۱۳۲۶ ق . ۱۹۰ ص .
- ۱۹۲۸ ۱۰۸
جووت ، م . (مترجم)
شرق « ایلپاد » سی شهنامه ، یازان ارن کوی لیسه سی
معلم لرن دن م . جووت . استانبول ، ۱۹۲۸ م . ، رقیعی ،
۸۸ ص . (ترجمه منثورست)

109

1934

Akhundov, Ruhulla

Shahname. Secilmis dastanlar. Baku,
1934. 320 p.

مجموعه ای است به تر کی که ترجمه داستانهای
چند از شاهنامه در آن هست: اثر علی نظمی ، ابراهیم
طاهر ، آذر ، صابر ، اباصلت ، م . مشفق ، سید زاده ،
عبدالله شائق ، محسن ابراهیمی .

- 110 1945
Lugal, Necati (مترجم)
Terceme eden Necati Lugal ve Kenan Akyuz... Istanbul, 1945. 3 vols.
(بخط جدید ترکی یعنی لاتین چاپ شده است)
- 111 1965
Zajaczkowski, A (مصحح)
Turecka wersja Shah-name z Egiptu Mameluckiego. (La version en turc du Shah-name de l'Egypte mamelouk.) [edited by A. Zajaczkowski.] Warszawa, Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, 1965. 486. p.
(Zakład Orientalistyki Polskiej Akademii Nauk. Prace Orientalistyczne, tom XV.)

چنگی

- 112 1910
Borecky, Jaromir (مترجم)
Kniha Kralu (Shah-name). Prekládá a vysvětlivkami provází Jaromir Borecky. Praha, 1910. (*Biblioteka Klasiku orientálních, I.*)
- 113 1958
Kubickova, Vera (مترجم)
Zal a Rudabe. Z pershting prelozila Vera Kubickova. Praha, 1958, 88 p.

دانمارکی

- 114 1900
Christensen, Arthur (مترجم)
Beschen og Menische; en Episode af Schah-name. Oversat af Arthur Christensen. Kobenhavn, 1900. 55 p. (*Det Philologisk-Historiske Samfund. Studier fra Sprog-og Oldtidsforskning : nr. 46.*)
- 115 1931
Christensen, Arthur (مترجم)
Firdausis Kongebog. Udvalgte sagn af det persiske nationalepos i metrisk gengivelse, med en indledning om digteren og hans værk. Kobenhavn, Gyldendal, Nordisk forlag, 1931. 400 p.

روسی

- 116 1815
[انتخاب از شاهنامه], *Vestnik Evropy*, No. 10, May 1815, pp. 92-99.
- 117 1815
Satira Ferdusleva na Makhmuda. *Vestnik Evropy*, No. 10, May 1815, pp. 89-92.
- 118 1818
Otryvok iz perevoda o Bizhene i Manizhe. *Vestnik Evropy*, No. 23, 1818, pp. 193-196.
- 119 1826
Baldyrev, A. (مترجم)
Satira na Makhmuda. *Persidskaia Khristomatiia*. Moscow, 1826.
(چاپ دیگر: ۱۸۳۳)
- 120 1849
Zhukovskii, V. A. (مترجم)
Rustem i Zorab. *Novye stikhotvoreniia Zhukovskogo*, St. Petersburg, 1849. vol. I, pp. 1-122.

- 121 1905
Sokolov, S. I. (مترجم)
[انتخاب از شاهنامه], Moscow, 1905.
- 122 1915
Sokolov, S. I. (مترجم)
Rustem I Sokhrab. *A. Krimskii's Istoria Persii...* Moscow, 1915. vol. iv, pp. 345-404.
- 123 1915
Sokolov, S.
[انتخاب از شاهنامه], *A. Krimskii's Istoria Persii..* Moscow, 1915. vol. I, No. ix, pp. 277-408.
- 124 1934
Diakonov, M. M. (مترجم)
Bizhan I Manizhe. *Bakinskii Rabochii*, September 1934.
- 125 1934
Diakonov, M. M. (مترجم)
Bitva Gudarza s Piranom. *Stroim*, 24, p. 1934.
- 126 1934
Diakonov, M. M. (مترجم)
Otryvok iz rasskaza o Bizhane I Manizhe. *Vestnik Znamiia*, No. 7, 1934.
- 127 1934
Gruzinski, A. E. (مترجم)

- Bor'ba Minuchikhra za nezavisimost' Irana.
Krasnoarmeets i Krasnoflotets, No. 21, November,
1934.
- 128 1934
Gruzinski, A. E. (مترجم)
[انتخاب از شاه‌نامه], *Znamia*, No. 11, November
1934. p. 63-72,
- 129 1934
Lozinski, M. (مترجم)
Bakhram Gur i Azabi, [تصحیح و مقدمه: I. Orbeli],
Leningrad, [موزه آرمیتاژ], 1934. 24+۸ p.
(با انضمام متن فارسی)
- 130 1934
Volgin, P. (و) Legran, B. V.
Firdousi, 934-1934. Leningrad, Akad. Nauk
SSSR, 1934. 2, 217 p.
(مجموعه‌ای از مقالات است که هر مقاله جداگانه فهرست شده است)
- 131 1957
Banu, Ts. B.
Shaxname. [ترجمه] Ts. B. Banu, A. Lakhuti.
[و] A. A. Starikov. Moskva, 1957. vol I.

ژاپونی

132 1964

Kuroyanagi, T.

[The Translation of «Haft Khwan-e Rostam and Bab-e Sohrab»]. by T. Kuroyanagi.
World Literatures, No. 69. Tokyo, 1964.

مصری

133 1928

Bajraktarevic, F. (مترجم)

Rustem i Suhrab. Beogradu, 1928. lxxx, 107 p.

عبری

134

1943

Benshalom, B.

[Ahâb hath Zal ve Rudhâbhâh.] The Love of Zal and Rudabah, from [The] Shâhnâmeh... Hebrew [metrical] version from Persian [with an Introduction] by B. Benshalom. Tel-Aviv, 1943. 92, p., 4 pl.

عربی

۱۹۳۲

۱۳۵

البنداری، فتح بن علی

الشاهنامه. تصحيح عبدالوهاب عزّام. قاهره، دارالكتب
المصريّة، ۱۹۳۲/۱۳۵۰. دو جلد در يك مجلد.
(ترجمه از آن سالهای ۶۱۵ تا ۶۲۴ هجری است.)

فرانسوی

136 1788

Langlès, L. M. (مترجم)

Contes, fables et sentences, tirés de différents auteurs arabes et persans, avec une analyse du poème de Ferdoussy, sur les rois de Perse... Paris, 1788. v,xliv, 179 p.

137 1810

Wallenbourg, J. (مترجم)

Notice sur le Schah-Name de Ferdoussi, et traduction de plusieurs pièces relatives à ce poème ... Publiée par A. de Blanchi. Vienna, 1810. 96 p.

138 1838

Mohl, Jules (مترجم)

Le Livre des Rois. Paris, Imprimerie Royale, 1838-78. 7 vols.

با انضمام متن فارسی

(چاپ دیگر : ۱۸۷۶)

139 1844/5

Reinaud, Joseph Toussaint

Fragments arabes et persans... relatifs à

- l'Inde. [Extrait du Schah-nameh, Histoire de Djemhour, Raja... de l'Inde; de Son fils Gou et de son neveu Thalhend, avec le récit de la découverte du jeu d'échecs.] *Journal Asiatique*. 1844.
(Tirage à part: 1845. 257 p.)
- 140 1869
Delvau, A.
Rustem, roman de chevalerie persan, du poète Firdousi. Paris, 1869. (*Collection des Romans de Chevalerie, vol. 3.*)
- 141 1876-8
Mohl, Jules (مترجم)
Le Livre des Rois, traduit et commenté par Jules Mohl. Paris, 1876-8. 7 vol.
- 142 1919
Histoire de Minoutchehr selon le Livre des Rois. Illustrée par Simonidy. Paris, 1919.
- 143 1924
Mohl, Jules (مترجم)
Le livre de Feridoun et de Minoutchehr, rois de Perse. Paris, L'Édition d'Art, 1924. xlvī, 271 p.
- 144 1934
Quelques pages du Chah-Nameh de Fir-

- du sl. Paris. Les Editions d'Art et d'Histoire,
1934, 48 p. Illus.
- 145 1938
Bricteux, Auguste
Roustem et Sohrab: épisode du Livre des
Rois. Traduit du persan par Auguste
Bricteux. Liège-Paris, 1938. 91. p. (*Biblio-
thèque de la Faculté de Philosophie et Lettres
de l'Université de Liège. Fascicule LXXVI.*)
- 146 1948
Patris, René
La guirlande de l'Iran. Poèmes de Firdou-
si [etc.] Paris, 1948. 96 p.
- 147 1950
Massé, Henri
Anthologie Persane (xie -xixe siècles).
Paris, 1950.

- 148
Simond, Charles
Poésie épique. le Livre des Rois. *La Perse
littéraire*. Paris, [s.d.], pp. 46-100.
(حاوی ترجمه داستانهایی از شاهنامه که ظاهراً میان سالهای
۱۸۹۰ تا ۱۹۰۰ نشر شده.)

کردی

149 1966

Mokri, M. (مصصح و مترجم)

La légende de Bizan-u Manlja: version populaire du sud du Kurdistan en langue gouranie. Episode du Shâhnâma, épopée iranienne. Texte établi, Introduction, traduction, thèmes folkloriques, notes linguistiques et glossaire par Mohammad Mokri. Paris, Klincksieck: 1966. [6], 191, 50. p.

(متن کردی با ترجمه فرانسوی)

گجراتی

150 1900

Antla, E. K. (مترجم)

Karnamaki-i Artakhshir Papakan. The original Pahlavi text, with transliteration in Avesta characters, translations into English and Gujarati, and selections from the *Shah - nameh*. Bombay, Fort Printing Press, 1900.

- 151 1904
Modi, J. J. (مترجم)
Shah-nameh. Translated into Gujarati from Firdousi, from the commencement up to the reign of King Minoocheher, with an appendix containing an account of the Kings, according to the Avesta, Pahlavi and other Persian books. Bombay, 1904, 144 p.
- 152 1906
Modi, J. J.
Episodes from the Shah-nameh. Bombay, 1906-7. 2 vols.
- 153 1908
Modi, J. J.
The episodes of the famous women of the Shah-nameh. Bombay, Dustur Ashkara Press, 1908. 13, 126 p.
- 154 1914
Kutar, M. N. (و) Kutar, F. N. (مترجم)
[ترجمہ تمام متن شاہنامہ با مقدمہ در احوال فردوسی]
بمبئی، ۱۹۱۴

گرجی

- 155 1891
Thurmanidze, Khosro
Rostamianl. [ترجمه] Khosro Thurmanidze,
[تصحیح] S. Mdivonovi. [چاپ دهم] 1891.
32 p.
- 156 1916
Abuladze, Justin (مترجم)
[ترجمه قدیم گرجی بانضمام مقدمه واغتنامه، تفلیس،
۱۹۱۶، جلد اول] .
(جلد دوم در ۱۹۳۴ نشر نشده است)
- 157 1934
Abuladze, J. (مترجم)
Shahnameh. [A critical edition of the old
Georgian verse and prose translations
of sections of the Shahnameh, generally
known under the title Rostomianl.] Edited
by Abujadze (Justin) and others. Tp'illsl
1934. vol. II. x, 652. p. 10 pl.
- 158 1934
Sabashvili, S. (مترجم)
Rostom I Zurab. *Mnadobi*. No. 9, 1934, pp.
136-143.

لاتینی

159 1778

[منتخب اشعار] *Anthologia Persica, seu selecta e diversis Persis auctoribus exempla in Latinum.* Translata ac Mariae Theresiae Augustae honoribus dicata a Caesarea Regia Linguarum Orientalium Academia. Vienna, Kurzbok, 1778.

160 1801

Hagemann, G. E.

Monumenti Persepolitani e Ferdusio poeta Persarum heroico illustratio. Proposuit Godofredus Ernestus Hagemann. Gottingae, 1801. 32 p.

161 1839

Hallsten, Julius

Carminis epici Schahnameh fragmentum de Darlo et Alexandro, Hexametris Suethicis redditum... publ. proponit Alexand. Gust. Julius Halisten. Helsingforsiae, 1839.

لهستانی

162 1961

Machalski, F. (مترجم)

Opowiesc o mlotosci Zala i Rudabe. Wyjeta z *Szachname*. Z originatu perskiego przetozyt, wstepem i przypisami npatrzyt Franciszek Machalski. Wroctaw-Krakow, 1961, xlvii, 101 p. (*Biblioteka narodowa. Ser 2. No. 123*).

(با کتابشناسی مفید و نمونه عکسی)

مجارى

163 1888

Karoly, F. (مترجم)

Szohrab; Költöl elbeszélés. Budapest, Franklin-Tarsulat, 1888. 122 p.

164 1931

Antal, Rado

A Sahneme ébol. Feridunés fal-Szlavus-Zal és Rudabé. Budapest, 1931.

هندي

165

1846

Mulchand

خسرو عجم [ترجمه هندی منظوم از روی خلاصه تو کلی
بیگ معروف به شمشیر خانی، مصحح غلام حیدر]
کلکتہ، ۱۸۴۶، ۱۶ + ۵۹۲ ص.

(چاپهای دیگر: کانپور، ۱۸۵۲، میرتبه، ۱۸۷۶، لکهنو، ۱۸۷۲)

166

1947

Srlvastava, Rama-Chandra

[ترجمه از فارسی به هندی موسوم به چندره و
هردیالوسیمها]

[Chandra and Hara-dayalu Simha, Agra
1947.]

بخش سوم

نسخه های خطی

شادنامه

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No.

Book No.

Vol.

Copy

Accession No.

9/4/3	21/6/3		
233	6264		
721			

قسمت اول

نسخه‌های تاریخ‌دار

ارقامی که ریزتر بالای تواریخ قرار داده شده بمناسبت آنست که تاریخ نسخه را درمآخذ به سنوات میلادی ذکر کرده‌اند و در تبدیل ناچار هر دو وجه ذکر شد تا با تاریخ نسخه قابل تطبیق باشد.

۱	۶۷۵	لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 21103
۲	۷۰۵	قاهره ، دارالکتب ، شماره ۴۹ تاریخ فارسی
۳	۷۳۱	استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1479 (خط حسن بن علی بن الحسین البهمنی ، با هشتاد و نه مجلس)
۴	۷۳۳	لنین گراد ، کتابخانه عمومی ، فهرست کوزلیان شماره ۱ (خط عبد الرحمن الحد ... [عبدالله] ... بن الظهير ، با پنجاه و دو مجلس)
۵	۷۴۱	دوبلن ، چستر بیٹی ، P. 110 (قسمتی از شاهنامه است ، با چهارده مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۳۲
نیویورک ، مجموعه Monroe Gutman	۶ ۷۴۱ ^۲
لوتسرن (سویس) ، مجموعه Kofler Trunlger	۷ ۷۴۱ ^۲
کلیولند ، موزه هنر ، No. 44. 479	۸ ۷۴۱ ^۲
سیاتل ، موزه هنر ، IS . 36 . 14	۹ ۷۴۱ ^۲
قاهره ، دارالکتب ، ۶۰۰۶ س (خط محمد بن محمد بن محمد الکیشی ، برای ارغون شمس کریمی کازرونی)	۱۰ ۷۴۱
نیویورک ، مجموعه کبرکیان ، 406 و 407 (فقط دو ورق مجلس است)	۱۱ ۷۵۱
کلیولند ، موزه هنر ، No. 45. 387	۱۲ ۷۵۳ ^۳
نیویورک ، مجموعه کورکیان ، No. 8	۱۳ ۷۵۳
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 674 (خط حسن رکن الدین ، باینج مجلس)	۱۴ ۷۵۵
استانبول ، طویقاپوسرای ، No. 1423 (خط مسعود بن منصور بن احمد شیرازی ، با دوازده مجلس)	۱۵ ۷۷۲
قاهره ، دارالکتب ، شماره ۱۸ تاریخ فارسی	۱۶ ۷۷۳

۱۳۳	نسخه‌های خطی شاهنامه		
No. 1795 ، بانک‌ی پور ، کتابخانه عمومی شرقی ، (نیمه دوم و ناقص ، با بیست و پنج مجلس)	۷۸۹	۱۷	
قاهره ، دارالکتب ، شماره ۷۳ تاریخ فارسی (خط نستعلیق لطف‌الله بن محیی بن محمد در شیراز ، با شصت و هفت مجلس)	۷۹۶	۱۸	
دوبلن ، کتابخانه چسترییتی ، Cat. No. 114 (با پنج مجلس)	۷۹۹	۱۹	
استانبول ، طویق‌پوسرای ، H. 1515 (خط هبه‌الله بن محمود بن مسعود بن یحیی)	۸۰۳	۲۰	
قاهره ، دارالکتب ، شماره ۴۹ تاریخ فارسی (باسی و شش مجلس)	۸۰۵	۲۱	
استانبول ، No. 7924/310 (با نوزده مجلس ، این نسخه را Smlth نشان داده است)	۸۰۹	۲۲	
نیویورک ، مجموعه ایرما فراد (Irma Fraad) (نستعلیق محمود بن محمد ، برای خواجه نورالدین محمد)	۸۳۱	۲۳	
تهران ، کتابخانه سلطنتی	۸۳۳	۲۴	

کتابشناسی فردوسی	۱۳۴
(خط جعفر بایسنغری، بایست و دو مجلس، نسخه ممتاز و بسیار مشهور)	
Ousely, add. 76 ، بودلیان ، ا کسفورد ،	۲۵
۸۳۳ ^۴	
کمبریج (انگلستان) موزه Fitzwilliam ،	۲۶
۸۴۸ c تا ۸۴۴	
Ms. 22 - 1948	
(بایست و پنج مجلس)	
نیویورک ، موزه متروپولیتن ، No. 20 . 120 . 2	۲۷
۸۳۹ ^{۴۰}	
دانشگاه لیدن ، No. 494	۲۸
۸۳۰	
(خط عمادالدین عبدالرحمن بانورده مجلس)	
کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ،	۲۹
۸۴۱	
Or. 420	
لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 1403	۳۰
۸۴۱	
(بانورد و سه مجلس ، بخط نستعلیق)	
استانبول ، طویقاپوسرای ، H . 1547	۳۱
۸۴۲	
(خط عبدالله بن محمد صدر)	
کلیولند ، موزه هنر ، No. 49. 169	۳۲
۸۴۳ ^۴	
کلیولند ، موزه هنر ، No. 56 . 10	۳۳
۸۴۳ ^۴	
قاہرہ ، دارالکتب ، شماره ۵۹ تاریخ فارسی	۳۴
۸۴۴	

(خط نستعلیق محمد السمرقندی المشتهر بمعینی، با یکصد و شصت و شش مجلس)		
پاریس ، کتابخانه ملی ، Sup. pers. 493 (خط نستعلیق یعقوب بن عبدالکریم ، با پنجاه و سه مجلس)	۸۴۴	۳۵
تهران ، کتابخانه سلطنتی ، شماره ۴۷۵ (خط محمد بن محمود حنفی الشنقی ، با چهارده مجلس)	۸۴۷	۳۶
پاریس ، کتابخانه ملی ، Sup. pers. 494 (خط نستعلیق محمد السلطانی ، با هفده مجلس)	۸۴۸	۳۷
واتیکان ، کتابخانه پاپ ، Ms. pers. 118 (خط علی بن نظام دامغانی دریزد)	۸۴۸	۳۸
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 876 (خط محمود کاتب ، با چهارده مجلس)	۸۴۸	۳۹
لنین گراد ، انستیتوی خاور شناسی ، فهرست کوزلیان ، شماره ۴ (خط نستعلیق محمود بن جلال الرشید ، با بیست و نه مجلس)	۸۴۹	۴۰

Or. 1688 ، لندن ، موزه بریتانیا ، (خط فتح الله بن احمد سبزواری و متعلق به سلطان محمد بن مرتضی از امرای محلی مازندران ، با صد و پنجاه و سه مجلس ، این نسخه بوسیله J. Durmond Erskine of Torrie از بنارس تهیه شده و در مجموعه خانوادگی او در Dunimarle Castle بوده است)	۸۵۰	۴۱
اکسفورد ، بودلیان ، 1977/MS.Pers.C.4 ، (خط نستعلیق عبد الله بن شعبان بن حیدر اشترجانی ، با پنجاه و چهار مجلس)	۸۵۲	۴۲
برلین ، فهرست پرچ (Pertch) ، No. 128 ، (به خط نسخ و مصور)	۸۵۳	۴۳
تاشکند (Smith) به همین مقدار معرفی میکند)	۸۵۴	۴۴
استانبول ، مجموعه حمیدیه ، شماره ۱۷۷۷ (خط شیخ الاسلام بن حسین بن علی بن محمد ، با شصت و سه مجلس)	۸۵۵	۴۵
نیویورک ، مجموعه کورکیان ، No. 77 (با هفت مجلس)	۸۵۹	۴۶
منچستر ، کتابخانه John Rylands (ظ منتقل از کتابخانه لیندزیانا Lindesiana ، No. 8)	۸۶۰	۴۷

(با ورده مجلس ، Smilth آن را معرفی کرده است)		
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 61 (خط محمود بن محمد بن محمود جمالی ، با پنجاه وسه مجلس)	۸۶۱	۴۸
تهران ، کتابخانه دانشکده ادبیات ، ۸۱ ب (خط تعلیق احمد حسن بن قطب بن زاهد بن عمر همدانی)*	۸۶۴	۴۹
استانبول ، طویقا پوسرای ، H. 1496 (خط محمد بن محمد البلخی ، باسی مجلس)	۸۶۸	۵۰
فیلا دلفیا ، کتابخانه دانشگاه پنسیلوانیا (Smilth آن را معرفی کرده است)	[۸۶۹]	۵۱
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 877 (با پنجاه و نه مجلس)	۸۷۸	۵۲

* - آقای محمد تقی دانش پژوه در فهرست نسخه‌های خطی دانشکده ادبیات (ص) آن را مورخ ۴۰۰۴ معرفی کرده اند. ولی نسخه به خط تعلیق قدیم است و نسخه خود گواه بر قدمت آن . علت قراءت ایشان ناخوانا بودن عبارت کاتب در انتهای نسخه است که به کمک مرحوم دکتر مهدی بیانی چنین خوانده شد : « تمت هذا الكتاب ... (چند کلمه محو شده) الثالث من الشاهنامه (بك کلمه ساقط) ملك الفضلا المعروف بفردوسی طوسی عليه الرحمة والغفران بخط عبدالضعيف احمد حسن بن قطب بن زاهد بن عمر همدانی (؟) [یا یعنی ؟] غفرالله له بوقت نماز ظهر فی يوم الاثنين السادس عشر من شوال سنة اربع وستين و ثمانمائة هلالية»

کلیکتہ ، انجمن آسیائی بنگال ، Na. 69	۸۸۲	۵۳
(خط بہاء الدین بن قوام الدین بن کمال الدین یوسف علمدار)		
وین ، کتابخانہ پارشاہی ، (Cat. 201)Mxt. 578	۸۸۲	۵۴
دوبلن ، کتابخانہ چستریٹی ، P.127	۸۸۵	۵۵
(خط محمد بقال ، باسی مجلس)		
دوبلن ، کتابخانہ چستریٹی ، P.128	۸۸۵	۵۶
(باہست و ہفت مجلس)		
نیویورک ، موزہ متروپولیتن ، No. 40. 38	۸۸۶ ^۷	۵۷
استانبول ، طوپقاپوسرای ، No. 1489	۸۸۷	۵۸
(باسی و ہفت مجلس)		
نیویورک ، مجموعہ کورکیان ، No. 62	۸۹۰	۵۹
(با شصت و نہ مجلس ، رابینسون نوشتہ است کہ تاریخ نسخہ را بہ ۷۹۰ عوض کردہ اند)		
تاشکند ، کتابخانہ فرهنگستان اوزبکستان ، Cat. 1639	۸۹۰	۶۰
(خط علی درویش بدخشی)		
استانبول ، طوپقاپوسرای ، H. 1506	۸۹۱	۶۱

(خط هیبة الله بن جلال‌الدین محمود شیرازی، با پنججاه و دو مجلس)		
لندن، موزه بریتانیا، Add. 18188	۸۹۱	۶۲
(خط نستعلیق غیاث‌الدین بن بایزید صراف، با هفتاد و دو تصویر)		
پاریس، مجموعه Jeunnlette	۸۹۲	۶۳
تهران، موزه ایران باستان، شماره ۳۵۹۰ (خط نستعلیق درویش محمد مخلص)	۸۹۵	۶۴
پاریس، کتابخانه ملی، No. 228 (خط نستعلیق علی اکبر بن خواجه جمال‌الدین حسین بن خواجه محمد علی سلیمانی مرشدی، بایازده مجلس)	۸۹۵	۶۴
استانبول، کتابخانه دانشگاه، No. 7922/311 (باچهار مجلس، Smith معرفی کرده است)	۸۹۵	۶۵
لندن، مجموعه Sotheby، Lot 44 (خط حاجی علی ملقب به کاتب احسن در شیراز بایازده مجلس، رایبسون آن را معرفی کرده است)	۸۹۹	۶۶

کتابشناسی فردوسی	۱۴۰
اکسفورد ، کتابخانه بودلیان ، Ms. Elliot 325 ، (Cat.493)	۸۹۹ ۶۷
(نستعلیق سلطان حسین بن علی بن اعلان شاه الکاتب ، با شصت و دو مجلس)	
استانبول ، طویقاپوسرای ، A. 1057 ، (خطاء)الدین بن سیدی ، با شصت و پنج مجلس)	۹۰۰ ۶۸
استانبول ، طویقاپوسرای ، R.1542 ، (خط محمود بن امیر حاج الحسینی اصفهانی)	۹۰۰ ۶۹
پاریس ، کتابخانه ملی ، 1165	۹۰۱ ۷۰
استانبول ، طویقاپوسرای ، H.1491 ، (خط حاجی علی کاتب ، با چهل و پنج مجلس)	۹۰۱ ۷۱
استانبول ، طویقاپوسرای ، A. 3065 ، (با پنجاه و هفت مجلس)	۹۰۱ ۷۲
مادرید ، کتابخانه قصر پادشاهی ، II.3.218 ، (با هفتاد و سه مجلس)	۹۰۱ ۷۳
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1508 ، (خط محمد الحسینی ، با سی و دو مجلس)	۹۰۲ ۷۴
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، 52 و 53 ، (دو جلد)	۹۰۲ ۷۵

(خط پیر حسین ، با چهل و چهار مجلس)		
مجموعه Schulz که قدیم‌اً در لیپرنک معرفی شده در فهرست مونیخ توسط Aumer بشماره 8 (خط نستعلیق حمدالله بن قوام‌الدین بن نظام‌الدین القاسم الادیب لباسانی ، با شصت مجلس)	۹۰۳/۹	۷۶
برلین ، فهرست پرچ ، شماره 174 (باسی و هشت مجلس)	۹۰۳/۱۰	۷۷
استانبول ، طوپقایوسرای ، H. 1510 (خط منصور بن محمد بن ورقه بن عمر بختیار، با سی و پنج مجلس)	۹۰۳	۷۸
قاهره ، دارالکتب ، شماره ۶۰۰ تاریخ فارسی (خط نستعلیق ، با چهل و چهار مجلس)	۹۰۵	۷۹
دوبلن ، کتابخانه چستریتی ، No. 295 (خط محمد معصوم بن سلطان محمد هروی ، با پنجاه و نه مجلس)	۹۰۵	۸۰
بمبئی ، No. 1 (Smith بهمین مقدار معرفی کرده است)	۹۱۰	۸۱
نیویورک ، مجموعه کورکیان ، No. 76 (با یکصد و پانزده مجلس)	۹۱۲	۸۲

کتابشناسی فردوسی	۱۴۲
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1504 (خط محمود بن جلال بن محمود بن یوسف قمی ، با هشتاد و پنج مجلس)	۹۱۴ ۸۳
استانبول ، مجموعهٔ عاشر افندی ، شمارهٔ ۱۹۵۵ (خط معین الدین الاوحی در شیراز ، با چهل و یک مجلس)	۹۱۵ ۸۴
نیویورک ، مجموعهٔ کور کیان ، No. 107 (خط علی بن محمد بن نجم الدین فوهنجی ؟ ، با هفتاد و هشت مجلس)	۹۱۸ ۸۵
استانبول ، طویقاپوسرای ، شمارهٔ 1398	۹۲۶ ۸۶
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1480 (خط حاجی محمد الکاتب المشهدی ، با یکصد و بیست و هشت مجلس)	۹۲۷ ۸۷
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1485 (خط محمد بن جلال الدین الکاتب ، با چهل و سه مجلس)	۹۲۸ ۸۸
تهران ، کتابخانهٔ سلطنتی ، شمارهٔ ۴۷۳ (خط محمد محمود ، مصور)	۹۲۹ ۸۹
لنین گراد ، انستیتو خاورشناسی ، فهرست	۹۳۱ ۹۰

کوزلیان ، شماره ۷ (خط نستعلیق محمد هروری در تبریز ، با بیست و هفت مجلس)		
تهران ، موزه ایران باستان ، شماره ۴۳۶۱ (نستعلیق شاه محمد کاتب ، با چهل و سه مجلس)	۹۳۸	۹۱
استانبول ، طوپقاپوسرای ، H.1482 (خط پیر حسین بن حسن ، با چهل و هفت مجلس)	۹۳۹	۹۲
بانکی پور ، کتابخانه عمومی شرقی (خدا بخش) ، فهرست جلد اول ، شماره ۱ (خط نستعلیق مرشد الکاتب الشیرازی)	۹۴۲	۹۳
نیویورک ، مجموعه Monif	۹۴۳	۹۴
نیویورک ، موزه بروکلین (Brooklyn) ، 45.5.2	۹۴۲	۹۵
استانبول ، طوپقاپوسرای ، H. 1514 (خط محمود بن محمد البلخی ، با سی و شش مجلس)	۹۴۲	۹۶
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 15531 (نستعلیق ، با چهل و هشت مجلس)	۹۴۳	۹۷
پاریس ، مجموعه Rothschild	۹۴۴	۹۸

(دارای دو بست و پنجاه و شش مجلس)		
No. 84 ، مجموعۀ کور کیان ، (خط مرشد الکاتب الشیرازی ، با چهارده مجلس)	۹۴۵	۹۹
Jhon Rylands ، کتابخانۀ (منتقل از کتابخانۀ لیندزیانا ، شماره ۹۳۲) (باسی و هشت مجلس)	۹۴۹	۱۰۰
H.1481 ، طویقاپوسرای ، (خط علی الکاتب ، با سی و هفت مجلس)	۹۵۰	۱۰۱
Sup. Pers.489 ، کتابخانۀ ملی ، (تستعلیق ، با شصت و هشت مجلس)	۹۵۳	۱۰۲
H. 1516 ، طویقاپوسرای ، (خط حسن الحسینی الکاتب الشیرازی ، با بیست و شش مجلس)	۹۵۴	۱۰۳
P.214 ، کتابخانۀ چسترییتی ، (دوجلد)	۹۵۵	۱۰۴
(قسمتی از شاهنامه و ناقص ، با شصت و دو مجلس)		
Walters Art Gallery ، بالتیمور ، No. 10. 600	۹۵۵	۱۰۵

۱۴۵	نسخه‌های خطی شاعرانه		
	لنین گراد ، انستیتو خاور شناسی ، فهرست کوزلیان ، شماره ۸ (خط نستعلیق ، بایست‌وپنج مجلس)	۹۵۶	۱۰۶
	استانبول ، مجموعه والده سلطان ، شماره ۲۳۳۳ (خط محمد کاتب شیرازی ، بایست و چهار مجلس)	۹۵۶	۱۰۷
	پاریس ، کتابخانه ملی ، شماره 1167	۹۵۷	۱۰۸
	اکسفورد ، کتابخانه بودلیان ، Ouseley 369 (Cat. 494) (نستعلیق احمد بن حسن بن احمد کاتب ، بایست و چهار مجلس)	۹۵۹	۱۰۹
	استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1495 (خط فانی الکاتب شیرازی ، با هیجده مجلس)	۹۶۰	۱۱۰
	تاشکند ، کتابخانه عمومی اوزبکستان ، 1811 (با یکصد و شانزده مجلس از محمد مراد سمرقندی)	۹۶۴	۱۱۱
	رابینسون نسخه‌ای مورخ ۹۶۳ متماق به همین کتابخانه بنقل از کتاب B. P. Denike معرفی می‌کند (؟)		
	لندن ، دیوان هند ، Cat. 863 (نستعلیق حسن بن محمد ، مصور)	۹۶۷	۱۱۲

کتابشناسی فردوسی	۱۴۶
تهران ، مجموعه امیر اسدالله علم (خط نستعلیق حاجی عزالدین بن ابراهیم استرآبادی ، با چهل و چهار مجلس)	۹۷۱ ۱۱۳
استانبول ، طویقاپوسرای ، H.1477 ، (خط شریف الکاتب)	۹۷۱ ۱۱۴
لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 12084-6 (خط استرآبادی ، با سی و پنج مجلس)	۹۷۲ ۱۱۵
کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، Or. 1356 (10)	۹۷۲ ۱۱۶
(خط نستعلیق بهاءالدین پیشاوری ، با دوازده مجلس)	
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1488 ، (خط محمدباقی الکاتب ، با بیست و هشت مجلس)	۹۷۲ ۱۱۷
استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1493 ، (خط شریف منشی بن خایفه امیر بن معین الدین آلتونی علامه ، با هشتاد و دو مجلس)	۹۷۳ ۱۱۸
پاریس ، مجموعه آندره گدار (A. Godard) (خط نستعلیق شهر امیر الکاتب شیرازی ، آنرا دکتر مهدی بیانی در « احوال و آثار خوشنویسان » - ۲ : ۳۱۹ - معرفی کرده است)	۹۷۴ ۱۱۹

No. 1052 ، نیویورک ، مجموعه کور کیان ، (خط عبدالوهاب بانوزده مجلس)	۹۷۶	۱۲۰
Ms. III. G. 68 ، ناپل ، کتابخانه ملی ، (بخس نستعلیق بایست و هفت مجلس)	۹۷۷	۱۲۱
H. 1483 ، استانبول ، طوپقایوسرای ، (بخط محب علی الکاتب باسی و دو مجلس)	۹۷۸	۱۲۲
N. L. S. Ms. 738 ، ادینبورگ ، کتابخانه ملی ، (بخط نستعلیق محمد قاسم در تبریز)	۹۷۹	۱۲۳
A. ۱ ، زاکرب ، بایگانی دولتی ، (بخط نستعلیق و مصور)	۹۸۲	۱۲۴
H. 1497 ، استانبول ، طوپقایوسرای ، (خط حسن الحسینی الکاتب در شیراز با بیست و پنج مجلس)	۹۸۲	۱۲۵
H. 1244 ، استانبول ، طوپقایوسرای ، (بایست و سه مجلس)	۹۸۳	۱۲۶
بانکی پور ، کتابخانه عمری شرقی ، شماره (خط نستعلیق سعدالله بن ابوالمکارم حجازی با چهل مجلس)	۹۸۵	۱۲۷
Cat. 869 ، لندن ، دیوان هند ،	۹۸۷	۱۲۸

کتابشناسی فردوسی	۱۴۸
کنز اس سیتی، مجموعه W. R. Nelson Gallery ، 32.133	۹۸۷ ^۱ ۱۲۹
فلورانس ، کتابخانه Ms. pal. ,Laurenziana Or. 5	۹۹۰ ۱۳۰
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 126 (دارای سی مجلس)	۹۹۱ ۲۳۱
لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 872	۹۹۱ ۱۳۲
لنین گراد ، کتابخانه عمومی، فهرست گوزلیان، شماره ۱۳۰ (به خط نستعلیق ، دارای بیست و شش مجلس)	۹۹۲ ۱۳۳
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 27302 (به خط نستعلیق ، با پنجاه و دو مجلس)	۹۹۴ ۱۳۴
معرفی شده در فهرست جکسن تحت شماره ۱ ، و ظاهر آهمان است که به شماره 11. 228. 13. کنون در «متروپولی تن» است . (نستعلیق شاه محمد سبزواری، باسی و یک مجلس)	۹۹۶ ۱۳۵
نیویورک ، مجموعه Rosenbach (خط قوام بن محمد الشیرازی)	۹۹۸ ۱۳۶

نسخه‌های خطی شاهنامه	۱۴۹
بانکی پور، کتابخانه عمومی شرقی (خدا بخش)، Cat. Vol. 1, No. 3 (خط کمال‌الدین بن ابراهیم)	۹۹۹ ۱۳۷
معرفی شده در فهرست Smith تحت شماره ۲ و آن را در ایران دیده بوده است (با بیست و پنج مجلس)	۱۰۰۰ ۱۳۸
استانبول، طویق‌پوسرای، H.1476 (خط درویش علی بن منصور الانصاری)	۱۰۰۰ ۱۳۹
معرفی شده در فهرست Smith که آن را در فیلا دلفیادیده بوده است (با هفده مجلس)	۱۰۰۰ ۱۴۰
اکسفورد، کتابخانه بودلیان، Pers. d. 44 (خط نستعلیق، مصور)	۱۰۰۰ ^۱ ۱۴۱
تهران، کتابخانه مرکزی دانشگاه، شماره ۱۳۳۹ (جلد دوم، خط نستعلیق برهان، بایکصد و پنجاه و نه مجلس)	۱۰۰۱ ۱۴۲
برلین، معرفی شده در فهرست پرچ شماره 703	۱۰۰۲ ۱۴۳
پاریس، کتابخانه ملی، شماره ۱۱۶۸	۱۰۰۴ ۱۴۴

کتابشناسی فردوسی	۱۵۰
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 125 (باهفتاد و دو مجلس)	۱۴۵
تهران ، مجموعه دکتر اصغر مهدوی ، شماره ۶۳ (خط نستعلیق ، با هیجده مجلس)	۱۴۶
استانبول ، طویقاپوسرای ، H.1492 (با سی مجلس)	۱۴۷
حیدرآباد (دکن) ، کتابخانه آصفه ، ش 262	۱۴۸
لنین گراد ، کتابخانه عمومی ، فهرست گوزلیان ، شماره ۱۵ (نستعلیق ، با پنجاه و نه مجلس)	۱۴۹
لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 860 (خط محمد حافظ چشتی)	۱۵۰
بانکی پور ، کتابخانه عمومی شرقی (خدا بخش) ، Cat. 1, No. 4 (خط نستعلیق کمال الدین بن ابراهیم)	۱۵۱
نیویورک ، مجموعه کور کیان ، No. 116 (خط محمد بن حسین الکاتب اصفهانی ، با یکصد و سه مجلس)	۱۵۲

Cat. 873 ، لندن ، کتابخانه دیوان هند ، (23 Jones)	۱۰۰۸	۱۵۳
(خط نستعلیق آدینه بخارائی در سمرقند ، با بیست و پنج مجلس)		
Cat. 875 ، لندن ، کتابخانه دیوان هند ، (خط نستعلیق یعقوب بن اسحق)	۱۰۰۹	۱۵۴
Cat. 861 ، لندن ، کتابخانه دیوان هند ، (خط نستعلیق حافظ احمد بن محمد ، و مصور)	۱۰۰۹	۱۵۵
Cat. 496 ، اکسفورد ، کتابخانه بودلیان ، (Ouseley 344)	۱۰۰۹	۱۵۶
(بخط نستعلیق محمد القوامی ، و مصور)		
H. 1501 ، استانبول ، طوپقاپوسرای ، (باسی و نه مجلس)	۱۰۱۰	۱۵۷
No. 76 ، نیویورک ، مجموعه کورکیان ، (خط علی جان بن حیدر علی الهروی ، با شصت و دو مجلس)	۱۰۱۱	۱۵۸
No. 2 ، معرفی شده در فهرست جکسن ، (بخط نستعلیق کمال الدین بن ابراهیم ، با هفتاد و دو مجلس)	۱۰۱۱	۱۵۹

کتابشناسی فردوسی	۱۵۲
لوند (Lund) ، کتابخانه دانشگاه (خط مرادبن علی الکاتب شیرودی ، باسی ویک مجلس)	۱۶۰ ۱۰۹۱
لنین گراد ، کتابخانه عمومی ، فهرست گوزلیان ، شماره ۱۶ (خط نستعلیق میرزا محمد بن عزیز البخاری ، با بیست و سه مجلس)	۱۶۱ ۱۰۹۱
تاشکند ، کتابخانه فرهنگستان اوزبکستان ، Cat. 372 (با بیست و دو مجلس)	۱۶۲ ۱۰۹۳
تهران ، کتابخانه مرکزی دانشگاه ، شماره ۷۷۵۱ (نسخ شمس الدین حسین امامی)	۱۶۳ ۱۰۹۳
لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 864 (نستعلیق مجد الدین ابراهیم حافظ ، و مصور)	۱۶۴ ۱۰۹۳
لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 876 (بدخط نستعلیق ، با شصت و سه مجلس)	۱۶۵ ۱۰۹۳
پاریس ، کتابخانه ملی ، Cat. 1171 (به خط نستعلیق ، مصور)	۱۶۶ ۱۰۹۳

۱۵۳	نسخه‌های خطی شاهنامه		
نیویورک، موزه متروپولیتن، 16. 228. 12. No. (بخط نستعلیق محمد بن ملا میر حسین الاستاد، با هشتاد و پنج مجلس، معرفی شده در فهرست جکسن، No. 3)	۱۰۱۳۱۴	۱۶۷	
سیدنی (Sydney)، مجموعه Garling (خط محمد بن عنایت الله، بایست و هشت مجلس)	۱۰۱۵	۱۶۸	
اکسفورد، کتابخانه بودلیان، مؤسسه تحقیقات هندی، No. 2539	۱۰۱۶	۱۶۹	
(بخط نستعلیق کبیر بن شیخ نظام کاتبی)			
وین، کتابخانه سلطنتی، Cat. 502	۱۰۱۶	۱۷۰	
لندن، موزه بریتانیا، Add. 7724 (بخط نستعلیق محمد مؤمن بن کمال الدین، با ده مجلس)	۱۰۲۱	۱۷۱	
بمبئی، کتابخانه ملا فیروز، Cat. 95	۱۰۲۱	۱۷۲	
تهران، کتابخانه سلطنتی، شماره ۱۱۰۶۵ (باسیزده مجلس)	۱۰۲۱	۱۷۳	
اکسفورد، کتابخانه بودلیان، Cat. 497	۱۰۲۳	۱۷۴	
لندن موزه بریتانیا، Add 16761	۱۰۲۳	۱۷۵	

- (خط نستعلیق محمد زمان بن حسین خانون آبادی،
با چهل مجلس)
- ۱۷۶ ۱۰۲۳ نسخه معرفی شده در فهرست Smith که آن را
در نیویورک دیده بوده است
- ۱۷۷ ۱۰۲۳ پاریس، کتابخانه ملی، Cat. 1307
(خط نستعلیق، با بیست و شش مجلس)
- ۱۷۸ ۱۰۲۳ پاریس، کتابخانه ملی، Cat. 1172
- ۱۷۹ ۱۰۲۴ منچستر، کتابخانه John Reylands (منتقل از
کتابخانه لیندزیانا، No. 121)
- ۱۸۰ ۱۰۲۵ برلین، معرفی شده در فهرست پرچ، Cat. 129
(خط نستعلیق و مصور)
- ۱۸۱ ۱۰۲۶ وین، کتابخانه سلطنتی، Cat 503
(خط نستعلیق، با بیست و چهار مجلس)
- ۱۸۲ ۱۰۲۷ پاریس، کتابخانه ملی، Cat. 1173
(به خط نستعلیق، مصور)
- ۱۸۳ ۱۰۲۸ نیویورک، مجموعه کور کیان، 875 a-b
(دو جلد به خط مداری؟ بن حاجی شاهین دهلوی،
با پنجاه مجلس)

کرا کوی، موزه کرا کوی لهستان، No. 1800 ، (خط کمال‌الدین اصیل)	۱۰۲۸	۱۸۴
بالتیمور ، مجموعهٔ Walters Gallery of Art ، No. 10602	۱۰۲۸	۱۸۵
کراچی ، موزه ملی ، N. M. 1957.881 ، (خط نستعلیق عبدالله، با سه مجلس)	۱۰۲۹	۱۸۶
تهران، کتابخانهٔ مدرسهٔ سپهسالار ، شمارهٔ ۳۱۴ (خط محمد امین قمی)	۱۰۳۰	۱۸۷
مجموعهٔ Clarke ، No. 19 ، در فهرست Smith معرفی شده است	۱۰۳۰	۱۸۸
کوتینگن، کتابخانهٔ دانشگاه، No. 70 Asch. (خط نستعلیق ، بانورده مجلس)	۱۰۳۰	۱۸۹
بمبئی ، کتابخانهٔ ملا فیروز ، No. 93	۱۰۳۵	۱۹۰
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 27258 (خط نظام بن میرعلی ، با شصت و سه مجلس)	۱۰۳۷	۱۹۱
استانبول ، طویق‌پوسرای ، H.1498 (خط ابن‌طرخان در بغداد ، با پنجاه و سه مجلس)	۱۰۳۸	۱۹۲

کتابشناسی فردوسی	۱۵۶
لنین گراد، کتابخانه عمومی، فهرست گوزلیان، شماره ۱۷ (نستعلیق با هفتاد و پنج مجلس)	۱۹۳ ۱۰۳۹
کمبریج (انگلستان)، موزه Fitzwilliam، Ms. 311 (باشصت و هفت مجلس)	۱۹۴ ۱۰۴۰
ادنبورگ، کتابخانه دانشگاه، No. 266 و 267 (دوجلد)	۱۹۵ ۱۰۴۱
[ترکیه]، فهرست Kemal Çig، شماره ۲۷ (خط ملک حسن بن محمود شاه اردکانی، با هفده مجلس)	۱۹۶ ۱۰۴۱
برلین، موزه پادشاهی، No. 181، فهرست چاپ سال ۱۹۱۰ (بانودوشش مجلس)	۱۹۷ ۱۰۴۳
باکو، کتابخانه فرهنگستان، 2698 / M-151	۱۹۸ ۱۰۴۳
مونیخ، کتابخانه دولتی، فهرست Aumur شماره ۱۴	۱۹۹ ۱۰۴۸
مونیخ، کتابخانه دولتی، فهرست دوم مونیخ (۱۹۱۰)، شماره ۱۷۸	۲۰۰ ۱۰۴۸

Cat.498 ، کتابخانه بودلیان ،	۱۰۴۹	۲۰۱
اکسفورد ،		
No. 28 ، کتابخانه دانشگاه ،	۱۰۵۱	۲۰۲
کوئینکن ،		
معرفی شده در فهرست Smith که در ایران دیده	۱۰۵۲	۲۰۳
لنین گراد ، کتابخانه عمومی ، فهرست کوزلیان ،	۱۰۵۲	۲۰۴
شماره ۲۰		
تاشکند ، کتابخانه فرهنگستان اوزبکستان ،	۱۰۵۳	۲۰۵
شماره ۱۳۷۳		
(خط عرب شیرازی)		
لندن ، کتابخانه دیوان هند ،	۱۰۵۳	۲۰۶
Cat. 877 ،		
کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ،	۱۰۵۳	۲۰۷
Cat. 786		
لندن ، موزه بریتانیا ،	۱۰۵۴	۲۰۸
Add 4943 ،		
(به خط نستعلیق)		
تهران ، کتابخانه مجلس شورای ملی ، شماره	۱۰۵۵	۲۰۹
۴۵۳۹		
(به خط نستعلیق)		
لندن ، کتابخانه پادشاهی در کاخ ویندسور ،	۱۰۵۸	۲۱۰
Ms. A/6		

- (خط محمد حکیم الحسینی ، با یکصد و چهل و هشت مجلس)
- ۲۱۱ ۱۰۶۰ منچستر ، کتابخانهٔ John Reylands (منتقل از کتابخانهٔ لیندزیانا ، No. 909) (با یکصد مجلس)
- ۲۱۲ ۱۰۶۰ مجموعهٔ Clarke ، No. 11 ، معرفی شده در فهرست Smith (با یکصد مجلس)
- ۲۱۳ ۱۰۶۱ لندن گراد ، کتابخانهٔ عمومی ، فهرست کوزلیان ، شمارهٔ ۱۸ (خط محمد شفیع بن عبدالجبار ، با یکصد و نود و دو مجلس)
- ۲۱۴ ۱۰۶۱/۸ تهران ، کتابخانهٔ سلطنتی ، شمارهٔ ۴۶۸ (مصور)
- ۲۱۵ ۱۰۶۴ مونیخ ، کتابخانهٔ دولتی ، فهرست Aumer ، شمارهٔ ۹
- ۲۱۶ ۱۰۶۶ قاهره ، دارالکتب ، شمارهٔ ۵۳ تاریخ فارسی (تعلیق صفی قلی بن فرهاد غلام ، با دوازده مجلس)

۲۱۷	۱۰۶۶	دوبلن ، کتابخانه چستربیتی ، P.270 (بایست ویک مجلس ، کار معینی مصور)
۲۱۸	۱۰۶۷	دوبلن ، کتابخانه Trinity College ، Ms. M. 2. 1. (باسی و هفت مجلس)
۲۱۹	۱۰۶۸	نسخه معرفی شده در فهرست Smith که آن رادر ایران دیده (باسی و هفت مجلس)
۲۲۰	۱۰۷۳	برلین ، معرفی شده در فهرست پرچ ، شماره ۷۰۴
۲۲۱	۱۰۷۴	نیویورک ، موزه متروپولیتن ، 13. 228. 17 (خط نستعلیق شیخ محمد بن شمس الدین ، باچهل ودو مجلس)
۲۲۲	۱۰۷۴	لندن ، کتابخانه دیوان هند ، 2859 (خط عبدالمجید ترکان دهلوی)
۲۲۳	۱۰۷۷	نسخه معرفی شده در R.A.S (سال 1892) شماره 238 (نقل از فهرست Smith)
۲۲۴	۱۰۸۱	لنین گراد ، کتابخانه عمومی ، فهرست گوزلیان شماره ۲۰
۲۲۵	۱۰۸۵	تهران ، کتابخانه ملی ، فهرست کتابخانه عمومی

معارف ، شماره ۱۱۶۹			
(نستعلیق با هشتاد و پنج مجلس)			
Edwin Binney	بستن ، مجموعه	۱۰۸۵	۲۲۶
	بانکی پور ، کتابخانه عمومی شرقی ، فهرست ۱ :	۱۰۹۴	۲۲۷
	۵ و ۷ و ۸		
	استانبول ، طویقاپوسرای ، R.1541	۱۰۹۷	۲۲۸
(خط ابوالحسن بن کلب علی اصفهانی دزفولی)			
	گوتا ، کتابخانه دولتی ، فهرست تألیف پرچ	۱۰۹۹	۲۲۹
	(۱۸۹۲) ، ص ۵۰۴		

قسمت دوم
نسخه‌های بی‌تاریخ

قرن هفتم

۱	بستن ، موزه هنر ، 20. 1839 *
۲	بستن ، موزه هنر ، 20. 1840 *
۳	بستن ، موزه هنر ، 20. 1841 *
۴	بستن ، موزه هنر ، 20. 1840/1 *
۵	لندن ، موزه بریتانیا ، 49483 (فقط بیست و دو ورق است)
۶	لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 21203 (به خط نسخ)

* - مأخوذ از صورتی که «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان در اختیار بنده گذاشته است

قرن هشتم

نسخه مشهور Demotte که اوراق شده است و مجالس آن	۷
در کتابخانه ها و مجموعه های مختلف پراکنده است *	
بدین شرح :	
Boston, Museum of Fine Art	(چهار ورق)
Cambridge, Mass., Fogg Museum	(پنج ورق)
Cleveland, Museum of Art	(دو ورق)
Detroit, Institute of Arts	(یک ورق)
Dublin, Chester Beatty Library	(شش ورق)
Kansas City, M. R. Nelson Gallery	(دو ورق)
London, British Museum	(یک ورق)
Lyon, Charles Gillet Coll.	(یک ورق)
Montreal, McGill University Library	(یک ورق)
New York, Kevorkian Coll.	(دو ورق)
New York, Metropolitan Museum of Art	(دو ورق)
New York, Rockefeller Coll.	(یک ورق)

* - مأخوذ از صورت و بخش تاریخ هنر، دانشگاه میشیگان

Now York, Heeramanek Coll	(یک ورق)
Paris, Demotte Coll.	(یک ورق)
Paris, H. Vever Coll.	(هفت ورق)
Paris, Pozzi Coll.	(دو ورق)
Paris, Indjldjlan Coll.	(یک ورق)
Paris, Ctesse de Brehague Coll.	(سه ورق)
Paris, Musée de Louvre	(سه ورق)
Washington, Freer Gallery	(شش ورق)
Worchester, Art Museum	(یک ورق)

۸ - ۱- تانبول ، طویقا پوسرای ، H. 2153

۹ - بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 14. 539

۱۰ - تهران ، کتابخانه ملی ملک ، شماره ۵۹۹۴
(خط تعلیق محمود بن میرن (۴) بن ابراهیم)

۱۱ - بالتیمور ، Walters Gallery of Art ، 10677

۱۲ - دوبلن ، کتابخانه چسترینی ، A. J. A. 111
(ده ورق ، باهفت مجلس)

۱۳	دوبلن ، کتابخانه چسترییتی ، E. B. M. M. 104 (هفتاد و هفت ورق)
۱۴	سینسیناتی ، مؤسسه هنرها ، *1947. 496
۱۵	سینسیناتی ، مؤسسه هنرها ، *1947. 497
۱۶	سینسیناتی ، مؤسسه هنرها ، *1947. 499
۱۷	سینسیناتی ، مؤسسه هنرها ، *1947. 500
۱۸	کلیولاند ، موزه هنر ، * 44. 480
۱۹	کنزاس سیتی ، گالری N. R. Nelson 46. 41 *
۲۰	لندن ، موزه بریتانیا ، 1948-12-11-022 (فقط یک ورق است)
۲۱	میناپولیس ، مؤسسه هنرها ، * 11997-B
۲۲	نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 36. 113
۲۳	نیویورک ، موزه متروپولیتن ، *29. 160
۲۴	نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 34. 24
۲۵	نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 57. 51

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

- ۲۶ نیویورک، مجموعه کور کیان ، 577, 576 - 405 - 400
163. 52
(جمعاً نه مجلس است)
- ۲۷ نیویورک ، مجموعه کور کیان ، 561-75
(جمعاً پانزده مجلس است)
- ۲۸ نیویورک، مجموعه کور کیان ، 396, 579, 580
(فقط سه مجلس است)
- ۲۹ نیویورک ، مجموعه کور کیان ، 1031
(با نود و هشت مجلس)
- ۳۰ نیویورک ، موزه بروکلین (Brooklyn) ، 36. 239 *
- ۳۱ نیویورک ، موزه بروکلین (ee / pn5) L 63. 9. 76 *
- ۳۲ نیویورک، موزه بروکلین (ee / pn5) L63. 9. 77 *
- ۳۳ واشنگتن ، فریر گالری (Freer Gallery.) ،
*29. 55-46, 30. 1-17, 40. 12, 4013
- ۳۴ واشنگتن ، فریر گالری ، 40 14, 40. 15, 44. 56 *
- ۳۵ واشنگتن ، فریر گالری ، 40. 20 *
- ۳۶ واشنگتن ، فریر گالری ، 23. 5 *

- ۳۷ واشنگتن ، فریر کالری ، 29. 25-37, 29. 39-46 *
- ۳۸ واشنگتن ، فریر کالری ، 30 2-17, 78, 89, 90 *
- ۳۹ واشنگتن ، فریر کالری ، 31. 21 *
- ۴۰ واشنگتن ، فریر کالری ، 35. 23-4 *
- ۴۱ واشنگتن ، فریر کالری ، 38-3 *
- ۴۲ واشنگتن ، فریر کالری ، 40. 12-15 *
- ۴۳ واشنگتن ، فریر کالری ، 42. 2, 11, 12 *
- ۴۴ واشنگتن ، فریر کالری ، 44. 56 *
- ۴۵ واشنگتن ، فریر کالری ، 45. 7, 21-23, 26 *
- ۴۶ واشنگتن ، فریر کالری ، 46. 16 *
- ۴۷ واشنگتن ، فریر کالری ، 48. 15 *
- ۴۸ واشنگتن ، فریر کالری ، 52. 35 *

قرن نهم

- ۴۹ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1478
- ۵۰ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1499

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

- (با پنجاه و هفت مجلس)
- ۵۱ استانبول ، طوپقاپوسرای ، H. 1509
(با چهل و نه مجلس)
- ۵۲ استانبول ، طوپقاپوسرای ، H. 1513
(با سی و دو مجلس)
- ۵۳ استراسبورگ ، کتابخانه ملی و دانشگاهی ، شماره 4694
- ۵۴ اکسفورد ، کتابخانه بدلیان ، Ms. Ouseley Add. 176
(Cat. 501)
- ۵۵ ان آرבור ، موزه میشیگان ، * 1963/1039
(با سی و سه مجلس)
- ۵۶ بالتیمور ، Walters Gallery of Art ، شماره ۱۰۶۷۸
- ۵۷ بانک‌ی‌پور ، کتابخانه عمومی شرقی ، فهرست ۱ : ۲
- ۵۸ بستن ، مجموعه * Edwin Binney
(کار هرات)
- ۵۹ بستن ، مجموعه * Edwin Binney
(کار فروین)

- ۶۰ بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 14. 566, 19. 775 *
- ۶۱ بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 17. 1360 *
- ۶۲ بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 17. 1361 *
- ۶۳ بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 14. 576 *
- ۶۴ بستن ، موزه هنرهای زیبا ، 14. 551/2 *
- ۶۵ بمبئی ، مجموعه حکیم در فهرست Robinson معرفی شده
(با یکصد و دو مجلس)
- ۶۶ پاریس ، مجموعه Riefstahl ، در فهرست Robinsen
معرفی شده
- ۶۷ پاریس ، کتابخانه ملی ، Sup. pers. 1280
(با بیست و چهار مجلس ، ۲۴ ورق آخر-آن تازه
نویس است)
- ۶۸ تهران ، کتابخانه مجلس شورای ملی ، شماره ۳۶۹۹
(نسخه ناقصی است)
- ۶۹ تهران ، کتابخانه ملی ، شماره ۹۷۲ ف
- ۷۰ دوبلن ، کتابخانه چستربیتی ، J. V. 118

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

- ۷۱ فلورانس ، کتابخانه ملی ، 2 . III . II .
(با نه مجلس)
- ۷۲ فیلادلفیا ، در فهرست Smlth معرفی شده
(با چهار مجلس)
- ۷۳ کلکته ، کتابخانه انجمن آسیائی ، Na 70
- ۷۴ کیولاند ، موزه هنر ، * 44486
- ۷۵ کمبریج (انگلستان) ، موزه Fitzwilliam ، Ms. 22-1948
(با سی و یک مجلس)
- ۷۶ کنزاس ، W. R. Nelson Gallery ، * 47. 44
- ۷۷ لندن ، انجمن پادشاهی آسیائی ، Morley 239
(با سی و یک مجلس)
- ۷۸ لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 4348
(با نه مجلس)
- ۷۹ منچستر ، John Rylands Library ، Pers. Ms. 933
(حدود یکصد مجلس ، اوراق آخرش مورخ
۱۱۹۵)

- ۸۰ منچستر ، John Reylands Library ، Pers. Ms. 9
(با چهل و دو مجلس)
- ۸۱ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۵۱
(باسی و سه مجلس)
- ۸۳ نیویورک، مجموعه کور کیان ، 160-52, 592-920, 421-
419
(فقط سی و یک مجلس است)
- ۸۴ لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۲
(با بیست و نه مجلس)
- ۸۵ لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۳
(با سی و یک مجلس)
- ۸۶ لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۵
(بخط نستعلیق، با سیزده مجلس)
- ۸۷ لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۶
(به خط نستعلیق، با هفتاد و چهار مجلس)
- ۸۸ نیویورک، مجموعه کور کیان ، No. 51
(با سی و سه مجلس)

- ۸۹ نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 13. 160
- ۹۰ نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 45. 150
- ۹۱ نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 20. 120
- ۹۲ نیویورک ، موزه متروپولیتن ، * 13. 228. 22
- ۹۳ واشنگتن ، فریر کالری ، * 67. 610
- ۹۴ واشنگتن ، فریر کالری ، * 28. 11
- ۹۵ واشنگتن ، فریر کالری ، * 30. 48/9

قرن دهم

- ۹۶ ادنبورگ ، کتابخانه دانشگاه ، Cat. 265
(خط نستعلیق ، باپاتزده مجلس)
- ۹۷ ادنبورگ ، کتابخانه دانشگاه ، دو جلد ، Cat. 268-9
- ۹۸ استانبول ، مجموعه حالت افندی ، شماره ۳۰۷۹
(با دوست و دو مجلس)
- ۹۹ استانبول ، طوپقایوسرای ، H. 1475
(با سی و هشت مجلس)

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

- ۱۰۰ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1484
(بخط کاتب الفارسی ، با چهارده مجلس)
- ۱۰۱ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1486
(با پنجاه و دو مجلس)
- ۱۰۲ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1487
(با بیست و دو مجلس)
- ۱۰۳ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1490
(با سیزده مجلس)
- ۱۰۴ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1494
(با هفتادوشش مجلس)
- ۱۰۵ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1500
(با چهل مجلس)
- ۱۰۶ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1502
(با چهل و هشت مجلس)
- ۱۰۷ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1503
(با سی مجلس)
- ۱۰۸ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1505
(با شانزده مجلس)

- ۱۰۹ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1512
(با بیست و شش مجلس)
- ۱۱۰ استانبول ، طویقاپوسرای ، H. 1656
(با بیست و نه مجلس)
- ۱۱۱ استانبول ، طویقاپوسرای ، MS. 6831
(در فهرست Robinson معرفی شده)
- ۱۱۲ استانبول ، طویقاپوسرای ، R. 1546
(با هفده مجلس)
- ۱۱۳ استانبول ، طویقاپوسرای ، R. 1548
(با بیست مجلس)
- ۱۱۴ استانبول ، طویقاپوسرای ، R. 1549
(با چهل و سه مجلس)
- ۱۱۵ استانبول ، موزه هنرترک ، No. 2233
(بخط محمد الکاتب در شیراز)
- ۱۱۶ افسورد ، کتابخانه بودلیان ، Dep. b. 5
(با تصویر)
- ۱۱۷ ایتالیا ، (که در فهرست Smith معرفی شده ، شماره ۱)
(با نه مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۷۴
• 10. 680 ، Walters Gallery of Art ، بالتیمور	۱۱۸
• 10. 681 ، Walters Gallery of Art ، بالتیمور	۱۱۹
بانکی پور ، کتابخانه عمومی شرقی (خدابخش) ، فهرست ۲:۱ (خط شاه محمدکاتب)	۱۲۰
برلین ، فهرست پرچ ، شماره ۳۳۹ (با چهل مجلس)	۱۲۱
• 06. 131 ، موزه هنرهای زیبا ، بستن	۱۲۲
• 14. 601, 14. 603 ، موزه هنرهای زیبا ، بستن	۱۲۳
• 14. 600, 14. 625 ، موزه هنرهای زیبا ، بستن	۱۲۴
پاریس ، کتابخانه ملی ، Sup. Pers. 1360 (با دوازده مجلس)	۱۲۵
پاریس ، کتابخانه ملی ، Cat. 1169	۱۲۶
پاریس ، کتابخانه ملی ، Cat. 229	۱۲۷
پاریس ، مجموعه Anet	۱۲۸

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

- ۱۲۹ پاریس ، مجموعه André Godard
(با بیست مجلس)
- ۱۳۰ تاشکند ، کتابخانه فرهنگستان اوزبکستان ، فهرست
شماره ۷۸۲
- ۱۳۱ تاشکند ، کتابخانه فرهنگستان اوزبکستان ، فهرست
شماره ۲۱۳۹
- ۱۳۲ تهران ، کتابخانه سلطنتی ، شماره ۴۶۷
(با چهل و سه مجلس)
- ۱۳۳ تهران ، کتابخانه سلطنتی ، شماره ۱۲۱۶۲
(با چهار مجلس)
- ۱۳۴ تهران ، کتابخانه مجلس شورای ملی ، شماره ۱۲۹۱۹
- ۱۳۵ تهران ، کتابخانه مجلس شورای ملی ، شماره ۱۱۰۰
- ۱۳۶ تهران ، کتابخانه مجلس شورای ملی ، شماره ۱۵۲۳۵
- ۱۳۷ تهران ، کتابخانه ملی ملک ، شماره ۵۹۸۶
(با مجالس)
- ۱۳۸ تهران ، کتابخانه ملی ملک ، شماره ۶۳۸۲
- ۱۳۹ تهران ، موزه ایران باستان ، شماره ۴۳۳۶
(با بیست و هفت مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۷۶
P. 137 Add. ، کتابخانه چستربیتی ، (خط محمد معصوم بن سلطان محمد الهروی، با پنجاه و نه مجلس)	۱۴۰
Cat. 256 ، کتابخانه چستربیتی ، (با چهل و شش مجلس)	۱۴۱
* 56-93. 3 ، موزه هنر ، (با چهل و شش مجلس)	۱۴۲
Cat. 276 ، کلکته ، کتابخانه بهار ،	۱۴۳
Cat. 277 ، کلکته ، کتابخانه بهار ،	۱۴۴
کلوژ (رومانی) ، کتابخانه فرهنگستان ، در دو جلد (با مجالس)	۱۴۵
کمبریج (امریکا) ، کتابخانه دانشگاه هاروارد ، Ms. Pers. 25	۱۴۶
کمبریج (امریکا) ، مجموعه هوفر Hofer (با مجالس)	۱۴۷
Add. 269 ، کتابخانه دانشگاه ، کمبریج (انگلستان) ،	۱۴۸

* - ما خود از صورت « بخش تاریخ هنر » دانشگاه میشیگان

- ۱۴۹ کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه، Cat. 197
(با سه مجلس)
- ۱۵۰ کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، Cat. 199
- ۱۵۱ لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 5600
(با نود مجلس)
- ۱۵۲ لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 27257
- ۱۵۳ لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 867
(خط هدایت‌الله شیرازی ، با چهارده مجلس)
- ۱۵۴ لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 878
(خط مهدی علی کشمیری)
- ۱۵۵ لندن ، کتابخانه پادشاهی (Windsor) ، Ms. A/5
(با هشتاد و هشت مجلس)
- ۱۵۶ لندن گراد ، فهرست گوزلیان ، شماره ۶
(با هفتاد و چهار مجلس)
- ۱۵۷ لندن گراد ، فهرست گوزلیان ، شماره ۹
(با دوازده مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۷۸
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۰	۱۵۸
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۱ (با بیست و پنج مجلس)	۱۵۹
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۲ (با ده مجلس)	۱۶۰
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۴ (با سی مجلس)	۱۶۱
مشهد ، کتابخانه آستان قدس ، شماره ۴۹۴۲	۱۶۲
منچستر ، کتابخانه John Rylands ، Ms. 8 (با نوزده مجلس)	۱۶۳
نجف ، مکتبه الامام امیر المؤمنین (بنقل از دانش پژوه ، نسخه های خطی ، دفتر ۵)	۱۶۴
نیویورک ، فهرست جکسن ، شماره ۵ (با بیست و هشت مجلس)	۱۶۵
نیویورک ، دانشگاه کلمبیا (با پنجاه و هشت مجلس)	۱۶۶

- ۱۶۷ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۱۱۸
(نیمه دوم، بابیست مجلس)
- ۱۶۸ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۸۷۴
(خط محمد صالح بن محمد، بابیست مجلس)
- ۱۶۹ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۸۷۸
(با سیزده مجلس)
- ۱۷۰ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۸۹۶
(با نوزده مجلس)
- ۱۷۱ نیویورک، مجموعه کور کیان، شماره ۱۰۵۳
(ناقص، با بیست و دو مجلس)
- ۱۷۲ نیویورک، موزه بروکلین (Brooklyn) . 1028 . 35 *No.
- ۱۷۳ نیویورک، موزه متروپولیتن، 13 . 36 *No.
- ۱۷۴ نیویورک، موزه متروپولیتن، 14 . 228 . 13 *No.

قرن یازدهم

- ۱۷۵ ادنبورگ، کتابخانه دانشگاه، Cat. 266/7
(دو جلد)

* ما خود از «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان .

کتابشناسی فرودسی	۱۸۰
Cat. 295 ، کتابخانه دانشگاه ، ادنبرگ ، (با پانزده مجلس)	۱۷۶
R. 1543 ، طوپقایوسرای ، استانبول	۱۷۷
R. 1545 ، طوپقایوسرای ، استانبول	۱۷۸
استانبول ، مجموعه علی پاشا ، شماره ۶۹۸ (با سی و دو مجلس)	۱۷۹
Cat. 495 ، اکسفورد ، کتابخانه بودلیان ،	۱۸۰
Dep. b. 5 ، اکسفورد ، کتابخانه بودلیان ، (با بیست و یک مجلس)	۱۸۱
• No. 10. 686 ، Walters Gallery of Art ، بالتیمور	۱۸۲
No. 1792 ، بانکس پور ، کتابخانه عمومی شرقی ، (با بیست و شش مجلس)	۱۸۳
برلین ، فهرست پرچ ، شماره ۳۳۸۰ (با پنجاه مجلس)	۱۸۴
• No. 15. 22 ، بستن ، موزه هنرهای زیبا ،	۱۸۵

* ما خود از «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان .

- ۱۸۶ بیرمنگام ، (Mingana . Selly Oak Colleges ،
Pers. 9)
(با هفتادودو مجلس)
- ۱۸۷ تاشکند، کتابخانه فرهنگستان اوزبیکستان، شماره ۱۱۰۰۸
- ۱۸۸ تهران ، کتابخانه دانشرای عالی ، مجموعه عبد العظیم
قریب ، شماره ۱۱۹
- ۱۸۹ تهران ، کتابخانه سلطنتی ، شماره ۴۷۱
(با نودوسه مجلس)
- ۱۹۰ تهران ، مجموعه دکتر اصغر مهدوی ، شماره ۶۲
(با پنج مجلس)
- ۱۹۱ تهران ، کتابخانه مدرسه سپهسالار ، شماره ۳۱۳
(خط شاه محمود آراسته)
- ۱۹۲ تهران ، موزه هنرهای تزئینی ، شماره ۱۲۷۳۳
(با پنجاه و یک مجلس)
- ۱۹۳ حیدرآباد ، کتابخانه آصفیه ، شماره ۲۱۲
- ۱۹۴ دوبلن ، کتابخانه چستریتی ، P. 270
(خط معین مصور، بابیست و یک مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۸۲
P. 271 ، کتابخانه چسترییتی ، دوبلن ، (با نه مجلس)	۱۹۵
P. 277 ، کتابخانه چسترییتی ، دوبلن ، (با شانزده مجلس ، یکی مورخ ۱۰۸۶ از محمد زمان و چهارتا احتمالاً کار آقا رضا، تذهیبها کار زین العابدین تبریزی)	۱۹۶
* No. IS. 36. 19 ، موزه هنر ، سیاتل	۱۹۷
* No. IS. 36. 20 ، موزه هنر ، سیاتل	۱۹۸
فیلا دلفیا ، موزه هنر * (با بیست و سه مجلس)	۱۹۹
فیلا دلفیا ، موزه هنر * (با یکصد و هیجده مجلس)	۲۰۰
فیلا دلفیا ، موزه هنر * (با شانزده مجلس)	۲۰۱
کلکتہ ، کتابخانه انجمن آسیائی ، شماره ۴۲۲	۲۰۲
Nn. 1. 20 ، کتابخانه دانشگاه ، کمبریج (انگلستان)	۲۰۳

* ما خود از «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان .

۲۰۴	کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، شماره ۱۹۸
۲۰۵	کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، Add. 269 (با سیزده مجلس)
۲۰۶	کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، Add. 312
۲۰۷	کمبریج (انگلستان) ، کتابخانه دانشگاه ، Add. 835
۲۰۸	کمبریج (انگلستان) ، Kings College ، Pote Coll. 135
۲۰۹	لندن ، کتابخانه دیوان هند ، شماره‌های ۱۵۹ و ۱۶۰
۲۱۰	لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 2992 (با پنجاه و نه مجلس)
۲۱۱	لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 868 (با بیست و هشت مجلس)
۲۱۲	لندن ، کتابخانه دیوان هند ، Cat. 874 (خط علی جان بن حیدرقلی‌الهروی ، باسی و نه مجلس)
۲۱۳	لندن ، موزه بریتانیا ، No. 1950 (با سی و هشت مجلس)

کتابشناسی فردوسی	۱۸۴
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 6609 (با پنج مجلس)	۲۱۴
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 6610 (با چهل و هفت مجلس)	۲۱۵
لندن ، موزه بریتانیا ، Add. 27257 (با پنجاه و یک مجلس)	۲۱۶
لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 4906	۲۱۷
لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 25294	۲۱۸
لندن ، موزه بریتانیا ، Or. 21381	۲۱۹
لندن ، موزه ویکتوریا و آلبرت ، 691-1876 (با چهل و چهار مجلس)	۲۲۰
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۸ (با یکصد و نود و دو مجلس)	۲۲۱
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۱۹ (با پنجاه مجلس ، کاررضا مصور)	۲۲۲
لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۲۱	۲۲۳

۲۲۴	لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۲۲
۲۲۵	لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۲۳
۲۲۶	لنین گراد ، فهرست کوزلیان ، شماره ۲۴ (با شصت و چهار مجلس)
۲۲۷	لیدز ، کتابخانه Ms. P. 42
۲۲۸	منچستر ، کتابخانه John Rylands ، Ms. Pers. 910 (با یکصد مجلس)
۲۲۹	نجف ، مکتبه الامام امیرالمؤمنین (بنقل دانش پژوه ، نسخه های خطی دفتر ۵)
۲۳۰	نیویورک ، دانشگاه کلمبیا*
۲۳۱	نیویورک ، مجموعه کورکیان ، شماره ۱۰۶۸ (با بیست و هشت مجلس)
۲۳۲	ورشلاو Wroclaw (لهستان) ، Zaklad Narodowy 11552/II . im Ossolinskih

* - مأخوذ از صورت «بخش تاریخ هنر» دانشگاه میشیگان

قسمت سوم

نسخه‌های بدون تاریخ و غیر مشخص و قطعات شاهنامه

از آوردن مشخصات این نوع نسخ که تعداد معتنابھی است و در فهرست‌ها به زمان آنها اشاره کافی نشده است خودداری شد. چون عده‌ای از آنها مشخصات را اسمیث در فهرست خود نقل کرده است علاقه مندان به آن فهرست مراجعه خواهند کرد.

قسمت چهارم

نسخه‌های عربی

۱	۶۷۵	برلین ، ش ۱۸۴۰
۲	۷۵۴	پاریس ، کتابخانه ملی ، ش ۱۸۹۷
۳	۸۳۴	لیدن ، کتابخانه دانشگاه ، ش ۶۳۲
		پاریس ، کتابخانه ملی ، ش ۱۸۹۶
۴	قرن نهم	

قسمت پنجم

منتخبات و نثر شاهنامه

شاهنامه توسط توکل بیک بن تولک بیک در ۱۰۶۳ بنام تاریخ
دلکشای شمشیر خانی خلاصه و منتخب شده است و نسخ متعدد آن در کتابخانه
ها دیده می شود.

از شاهنامه «بختاور خانی» که صورت دیگری از تلخیص
آن است نیز نسخ متعدد در کتابخانه ها هست.
همچنین شاهنامه بصورت نثر نقل در روایت شده است که نسخ آن
در کتابخانه ها هست و باهتمام نورعلی جونپوری در ۱۲۴۵ ق. در
مطبع قادری هند طبع شده است.
برای مشخصات نسخ خطی منتخبات شاهنامه به فهرس کتابخانه ها
مراجعه شود.

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [redacted] Book No. [redacted]

Vol. _____ Copy _____

Accession No. [redacted]

943	21/11		
733	6-2-64		
727			

بخش چهارم

چاپ های متن شاهنامه

و

خلاصه های آن

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [REDACTED]

Book No. [REDACTED]

Vol. [REDACTED]

Copy [REDACTED]

Accession No. [REDACTED]

21/04	6-2-64	
21/04		
21/04		

قسمت اول

چاپهای متن کامل شاهنامه بر اساس تاریخ چاپ

Lumsden, M.

۱۸۱۱
[۱۲۲۶]

[شاهنامه، جلد اول]، کلکته، قطع وزیری، سربی، ۴ +

۴۰ + ۷۵ + ۱۳۱ ص ۰

عنوان آن به زبان انگلیسی چنین است:

The Shah namu, being a series of heroic poems, on the ancient history of Persia. [Persian text, revised and edited by Ilahdâd, Mirzâ Mahdi, and others, superintended by Mathew Lumsden, with English preface by the latter.]... In eight volumes. Volume first. Calcutta, 1811.

Macan, T.

۱۸۲۹
[۱۲۴۴/۵]

کتاب شاهنامه تصنیف ابوالقاسم طوسی متخلص به فردوسی که به سعی و اهتمام کمترین بندگان آن بی نشان و لامکان کپتان ترنر مکان به نسخ متعدد قدیم و معتبر مقابله و تصحیح

یافته مع فرهنگ الفاظ نادر واصطلاحات غریب واحوال
آن سخن سنج فصیح وادیب به دارالحکومت کلکته به قالب
طبع در آمد .

عنوان ومشخصات آن به انگلیسی چنین است :

The Shah Nameh: an heroic poem. Containing the history of Persia... Carefully collated with a number of the oldest and best manuscripts, and illustrated by a copious glossary of obsolete words and obscure idioms: with an introduction and life of the author, in English and Persian; and an appendix ... By T. Macan. [Assisted by Hâfiz Ahmad Kabir.] 4 Vols. Calcutta, 1829. .

این چاپ اولین چاپ کامل ومعتبریست که از شاهنامه انتشار یافت و مورد استفاده محققان ودانشمندان در تحقیقات و مطالعات علمی واقع شد .

Mohl, J.

۱۸۳۷-۷۸

[۱۲۵۴-۹۵]

۳

[شاهنامه ، تصحیح ژول موهل ، پاریس ، قطع سلطانی ، هفت جلد.]

عنوان ومشخصات آن به فرانسوی چنین است :

Le livre des rois, par Abou'lkasim Firdousi. Publié, traduit et comment  par M. Jules Mohl.

[Concluded by Barbier de Meynard.] 7 vols.
Paris, 1838-1878.

(Collection Orientale, Manuscrits inédits de la
Bibliothèque Royale traduits et publiés par
l'ordre du Roi.)

این چاپ از زیباترین و نیز معتبرترین چاپهای شاهنامه
است که بر اساس دستور پادشاه فرانسه طبع شده . و ترجمه
فرانسه نیز صفحه به صفحه با متن همراه است . از روی همین
چاپ تجدید طبعی بصورت قطع جیبی در تهران انتشار یافته
است . (شماره ۳۵)

۱۳۶۵/۷

۴

[۱۸۴۸/۹]

شاهنامه ، طهران ، ۷ - ۱۲۶۵ ق . ، رحلی ، سنگی ، ۵۹۵
ورق .

۱۸۴۹

۵

[۱۲۶۵/۶]

کتاب شاهنامه تصنیف حکیم ابوالقاسم طوسی متخلص به
فردوسی که بسی واهتمام ... آقا محمد باقر صاحب تاجر
شیرازی ... در بندر معموره بمبئی در کارخانه کنیت
راد کرشناجی بزیور طبع در آمده . ۱۲۶۴ ق . / ۱۸۴۹ ،
رحلی ، سنگی ، نستعلیق و مصور .

در انتهای آن آمده است :

«حسب الامر آقا محمد باقر تاجر شیرازی به ید سید رضابن احمد حسینی شیرازی و چهاب در کارخانه کتیت - راد کرشناجی، محرم ۱۲۶۴ ق. / ۱۸۴۹»
 عنوان انگلیسی آن عبارت است از:

The Shah Nameh. An heroic poem. Containing the history of Persia from Kioomurs to Yesdejird, etc. [with appendix and glossary of Macan. With hand-coloured Illustrations] Bombay, 1849. 23, 1102, 32 p.

نسخه‌ای ازین چاپ بشماره ۱۰۵۶۷ در کتابخانه ملی موجودست که تصاویر آن نیز با دست رنگین شده است.

۱۲۶۷

[۱۸۵۰/۱]

شاهنامه، طهران، ۱۲۶۷ ق.، رحلی، سنگی و مصور.
 در باب طبع آن نوشته‌اند:

«حسب الفرمایش حاجی محمد حسین تاجر طهرانی علی ید مصطفی قلی بن مرحوم محمد هادی سلطان کجوری بلده‌ای ... در چهاب خانه مبارکه صناعت دستگاهی استاد الاسارید (کذا) سرکار با اقتدار فی فن الشریف اشرف الحاج والمعتمدین حاجی عبدالمحمد رازی، محرم ۱۲۶۷ ق.»

۱۲۷۰

[۱۸۵۳/۴]

شاهنامه، بمبئی، ۱۲۷۰ ق.، رحلی، سنگی، خط آقا بابا.

- ۸ ۱۲۷۲۵ [اولیا سمیع] ۱۸۵۵
 شاهنامه، بمبئی، ۱۲۷۵ ق، ۶۸۷ ص.
 (نسخه مشهور به چاپ اولیا سمیع بخط محمد ابراهیم الشهیر
 به آقا خلف محمد حسین خان اولیا سمیع شیرازی که در
 کارخانه عبدالغفور مشهور به دادومیان بن محمد عبدالله دهایلی
 طبع شده است.)
- ۹ ۱۲۷۵۶ [۱۸۵۷/۸]
 شاهنامه [به خط نستعلیق عسکر اردوبادی از روی چاپ
 ترتر ماکان و مقابله نش نسخه دیگر]، تبریز، کارخانه مشهدی
 حاجی آقا، ۱۲۷۵ ق، رحلی، سنگی، مصور.
- ۱۰ ۱۲۷۶ [۱۸۵۹/۶۰]
 شاهنامه، حسب الفرمایش آقامیرزا محمد باقر بن حاجی-
 میرزا کوچک تاجر شیرازی بخط میرزا محمد رضا بن آقا
 میرزا محمد حسین خوش نویس شیرازی طبع کارخانه
 خود جناب میرزای مذکور... مطبع محمدی، بمبئی، ۱۳۷۶ ق.
 در صفحه عنوان نوشته اند:
 حسب الفرمایش ... آقا محمد صادق شیرازی ... لهذا
 عبدالکریم بن محمد ابراهیم الطباطبائی الاصفهانی الاردستانی
 از ابتدای این صفحه تا انتهای دیباچه به قید تحریر در آورد ...

- ۱۲۷۵ .
 و در صفحه مقابل ورق ۱۶ نوشته : « بمبئی چهاپ » .
- ۱۸۷۰ ۱۱
 [۱۲۸۶/۷]
 شاهنامه ، چاپ سنگی ، ۱۶ + ۶۳۱ ورق .
 (نسخه ای از آن بشماره ۱۳۷۰۲ درموزه بریتانیا موجود است .)
- ۱۸۷۲ ۱۲
 [۱۲۹۰/۱]
 شاهنامه ، کانپور ، ۶۲۲ ص .
 در فهرست کتابهای چاپی فارسی ، تألیف خان بابا مشاربه
 آن اشاره شده است .
- Vullers, J. A. ۱۸۷۷-۸۴ ۱۳
 [۱۲۹۴/۱۳۰]
 شاهنامه ، تصحیح ژ . ا . وولرس (فولرس) ، لیدن ، ۱۸۷۷
 - ۱۸۸۴ ، سه جلد .
 از چاپهای مشهور و معتبر و دقیق ، و عنوان لاتینی آن بدین
 شرح است :

Firdusli Liber Regum, qui inscribitur Schahname.
 Editionem Parisiensem diligenter recognitam et
 emendatam lectionibus variis et additamentis
 editionis Calcuttensis auxit, notis . . . criticis
 Illustravit Joannes Augustus Vullers. [Opus

morte editoris Interruptum ad finem perduxit
Samuel Landauer.] 3 vols. Lugduni Batavorum,
1877-1884.

	۱۸۸۳	۱۴
	[۱۳۰۰/۱]	
شاهنامه ، به اهتمام نور محمد بن عبد الصمد و محمد حسین کشمیری، بمبئی ، مطبع حیدری، ۱۸۸۳ ، رحلی ، سنگی ، ۱۸۴ + ۱۲۰ + ۱۴۱ + ۱۸۴ ص . (ظاهراً خط سید علی خان فسوی)		
	۱۳۰۱	۱۵
	[۱۸۸۲/۴]	
شاهنامه ، لکهنو ، مطبع نولکشور ، ۱۳۰۱ ق .		
	۱۳۰۶ و ۸	۱۶
	[۱۸۸۸/۹۱]	
شاهنامه ، به اهتمام عبد الکریم بن نور محمد ، بمبئی ، مطبع فتح الکریم ، ۱-۸-۱۳۰۶ ق . ، رحلی ، سنگی ، مصور .		
	۱۸۹۶	۱۷
شاهنامه ، کانپور ، ۱۸۹۶ ، رحلی ، سنگی ، ۴ جلد در دو جلد .		
	۱۳۱۵	۱۸
	[۱۸۹۷/۸]	
شاهنامه ، بمبئی ، ۱۸۹۷ ، سنگی ، ۱۵ + ۱۲۶ + ۲۹ + ۶۲ ص .		

- ۱۸۹۸ ۱۹
[۱۳۱۵/۶]
آئینه خورشید یا شاهنامه ، بمبئی ، ۱۸۹۸ .
- ۱۳۱۶ ۲۰
شاهنامه ، به سعی حاجی علی آقا ، تبریز ، دارالطباعة
استاعلی ، بخط محمد علی دلخون بن محمد جواد تبریزی ،
رحلی ، سنگی ، تبریز ، ۱۳۱۶ ق .
- ۱۳۲۱ ۲۱
[۱۹۰۳/۴]
شاهنامه ، بمبئی ، ۱۳۲۱ ق .
- ۱۳۲۲/۲۶ ۲۲
[۱۹۰۴]
[امیر بهادری]
شاهنامه ، با مقدمه محمد صادق امیری ادیب الممالک
فراهانی ، بدستور امیر بهادر و خط عمادالکتاب ، طهران ،
۱۳۲۲-۶ ق .، قطع سلطانی .
از روی آن عیناً پس از سال ۱۳۳۰ شمسی چندبار توسط
مؤسسه امیر کبیر و نیز علی اکبر علمی تجدید چاپ شده است .
- ۱۹۰۹ ۲۳
شاهنامه [بر اساس چاپ ترنر ماکان ، کانپور ، ۱۹۰۹] ،
۴ جلد در دو جلد .

- ۲۴ ۱۳۳۳
[۱۹۱۴/۵]
شاهنامه، آموزنده شیرمرد ایرانی، [تجدید طبع چاپ
مشهور به اولیاسمیع]، بمبئی، ۱۹۲۴، ۶۸۷ ص.
- ۲۵ ۱۳۱۴ ش رمضان، محمد
شاهنامه، به تصحیح و مقابله و همت محمد رضائی، [با
مقدمه غلامرضا رشید یاسمی]، طهران، ۱۳۱۲، ۵ جلد.
- ۲۶ ۱۳۱۳
شاهنامه فردوسی به یاد کار جشن پیروز هزارمین سال
بهشتی روان فردوسی توسی [با انضمام فرهنگ شاهنامه]،
باهتمام سیف آزاد، چاپ دوم، [تهران، ۱۳۱۳]، رحلی،
دو جلد با ضمائم.
- ۲۷ ۱۳۳۱/۱۵ [بروخیم]
شاهنامه فردوسی از روی چاپ وولرس پس از مقابله با نسخ
خطی دیگر و ترجمه حواشی لاتینی آن به فارسی، دارای
یکصد نقش بقلم درویش پرورده ایران. تهران، ۱۳۱۳ -
۱۳۱۵، ۱۰ جلد.
- (ج ۱: تصحیح مجتبی مینوی با مقدمه عباس اقبال، ج ۲-۶
باهتمام عباس اقبال، ج ۷-۱۰ بر اساس چاپهای وولرس و ترنر
ماکان و ژول مول باهتمام سعید نفیسی.)

کتابشناسی فردوسی	۲۰۰
۱۳۳۵ دبیرسیاقی ، محمد	۲۸
شاهنامه ، به کوشش محمد دبیرسیاقی ، تهران، محمد علی علمی و کتابفروشی ابن سینا ، ۱۳۳۵، رقعی ، ۶ جلد.	
۱۹۶۰-۸ برتلس ، ا.	۲۹
شاهنامه فردوسی ، متن انتقادی، تحت نظری . ا. برتلس ، مسکو ، ۱۹۶۰-۱۹۶۷ ، وزیری بزرگک ، ۶ جلد (سلسله آثار ادبی ملل خاور. متون .)	
جلداول: تصحیح متن به اهتمام ل . گوزلیان ، او. اسمیرنوا، و ع . فردوس .	
جلددوم : تصحیح متن به اهتمام آندره برتلس، ل . گوزلیان ، م . عثمانوف ، او . اسمیرنوا ، ع . طاهر جانوف .	
جلد سوم: تصحیح متن به اهتمام او . اسمیرنوا (ازین پس تحت نظر ع . نوشین .)	
جلد چهارم : تصحیح متن به اهتمام ر. علی یف ، آ. برتلس ، م . عثمانوف .	
جلد پنجم : تصحیح متن به اهتمام رستم علی یف.	
جلد ششم : تصحیح متن به اهتمام م. ن. عثمانوف .	
(تا کنون شش جلد ازین چاپ شده نشر شده است و دنباله آن ادامه دارد.)	

- ۱۳۴۱ ۳۰
 شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی . متن کامل چهار کتاب اصلی و سه داستان الحاقی با مقابله و تصحیح از روی مشهورترین نسخه ها به انضمام ... مقدمه بایسنغری معروف به مقدمه جدید شاهنامه از روی نسخه طبع امیر بهادر با فرهنگ لغات شاهنامه ، تهران ، امیر کبیر ، ۱۳۴۱ ، رحلی ، ۶۱۴ ص .
- ۱۳۴۱ ۳۱
 شاهنامه ، با اهتمام محمد رضانی ، تهران ، کتابفروشی اسلامیة ، ۱۳۴۱ ، رقعی ، ۵ جلد .
 (تجدید طبع شماره ۲۵ که در سال ۱۳۱۲ انتشار یافت .)
- ۱۳۴۲ ۳۲
 شاهنامه ، چاپ دوم ، تهران ، امیر کبیر ، ۱۳۴۲ ، رحلی ، ۶۱۴ ص .
 (تجدید چاپ شماره ۳۰)
- [۱۳۴۲] ۳۳
 شاهنامه با مقدمه محمد علی فروغی و [ادیب الممالک فراهانی] . از روی چاپ امیر بهادر ، تهران ، جاودان [۱۳۴۴] ، رحلی ، ۲۴ + ۵۹۵ ص .

کتابشناسی فردوسی	۲۰۲
دبیرسیاقی ، محمد	۳۴
شاهنامه ، بکوشش محمد دبیرسیاقی، تهران ، علی اکبر علمی ، ۱۳۴۴، رقعی ، ۶ جلد . (تجدید طبع شماره ۲۸)	
۱۳۴۴	۳۵
شاهنامه ، [از روی چاپ ژول موهل] ، تهران ، سازمان کتابهای جیبی ، ۱۳۴۴، جیبی ، ده جلد . برای مقدمه آن رجوع کنید به شماره ۱۵ قسمت دوم از بخش اول (تجدید طبع شماره ۳)	
عینی ، کمال	۳۶
شاهنامه ، به چاپ طیار کننده کمال عینی ، بهرام سیروس ، طاهر احراری . دوشنبه ، ۶-۱۹۶۴ . نه جلد . (به خط روسی است و با توجه به ضبط کلمات در لهجه های ماوراءالنهر چاپ شده است .)	
۱۳۴۶	۳۷
شاهنامه ، چاپ سوم ، تهران ، امیر کبیر ، ۱۳۴۶ ، رحلی ، ۶۱۴ ص . (تجدید چاپ شماره ۳۰ و ۳۲)	

قسمت دوم

خلاصه ، منتخبات ، قصص

- Hagemann, E. G.** ۱۸۰۱ ۱
Monumenti Persopolitani e Firdusio poeta Persarum heroico illustratio. Gottingae. 1801, 32 p.
- Atkinson,** ۱۸۱۴ ۲
نگاه کنید ذیل شماره ۴۰ بخش دوم ، این کتاب داستان رستم و سهراب است .
- Mohl, J.** ۱۸۲۹ ۳
Fragments du Schahnameh. *Fragments relatifs à la religion de Zoroastre....* Paris, 1829.
- Vullers, I. A.** ۱۸۳۳ ۴
Chrestomathia schahnamlana; in usum scholarum edidit annotationibus et glossario locupletl Instruxit Joannes Augustus Vullers. Bonnae, 1833, XIII, 267 p.

(فقط قسمت مربوط به اسکندر و داراست .)

- ۱۳۸۱ ۵
[۱۸۶۴/۵]
منتخبات شاهنامه، منتخبات کامل [بالمقتضاه به ترکی]،
قسطنطنیه، ۱۳۸۱ ق.، وزیری، سنگی، ۹۴ ص.
- Jarret, H. S. ۱۸۸۰ ۶
«منتخب شاهنامه فردوسی طوسی برای امتحان افسران صیغه
میلتری و سیویل یعنی منصب داران اهل سیف و اهل قلم
در دکری آف آنر، منتخبه ایچ. اس. چریت، کلکته،
۱۸۸۰، وزیری، سربی، ۵۱۳ ص.
عنوان انگلیسی به شرح زیر است:
Selections from the Shah Namah for the degree of honor examination in Persian for officers in the military and civil services, by Major H. S. Jarrett. Calcutta, 1880. 513 p.
- Plizzi, I. ۱۸۸۳ ۷
Manuale della lingua persiana, grammatica, antologia, e vocabolario. Lipsia, 1883. xv, 479 p.
قسمتی از متن فارسی آن شاهنامه است.
- Plizzi, I. ۱۸۹۱ ۸
Antologia Firdusiana; con un compendio di grammatica persian, e un vocabolario. Lipsia, W. Gerhard, xix, 492 p.

- Kanga, P. K.** ۱۸۹۶ ۹
 The Episodes of Rustam and Sohrab. *Selections from Persian prose and poetry.* Bombay, Education Society's Steem Press, 1896.
- ۱۸۹۶ ۱۰
 [منتخبات شاهنامه در جزء کتاب] «کارنامه اردشیر بابکان»،
 بمبئی ، ۱۸۹۶ .
- ۱۹۲۶ ۱۰
 داستان ضحاک تازی ، تاشکند ، ۱۹۲۶ .
 (اسمیث از آن نام برده است.)
- Hermelin, Axel Eric** ۱۹۳۱ ۱۲
 Shahnāmeḥ: I-V. (Scriptit Abū'l Qasim Fīrdausī. Edidit Joannes Augustus Vullers. Reddidit Axel Eric Hermelin.) Stockholm, 1931. 88 p.
- ۱۳۴۹ ق. ، قدیمی ، ذبیح الله ۱۳
 [۱۹۳۰/۱]
- برگزیده ترین داستانهای شاهنامه ، با اهتمام ذبیح الله قدیمی ،
 طهران ، ۱۳۴۹ ق. ، رقی ، ۲۰۱ ص .
- ۱۹۳۲ ۱۴
 The Reigns of Ardashir I and Shāpur I, extracted from the Shāhnāmeḥ of Fīrdausī Turner Macan's edition. Cambridge, Cambridge

University Press, 1932. Vol. III. pp. 1365-1420.
(E. G. Browne Memorial Fund Series, Vol. 2.
Reproduced by photography.)

- ۱۵ ۱۳۱۳ فروغی ، محمد علی
- خلاصه شاهنامه فردوسی ، به انتخاب محمد علی فروغی
(ذکاء الملک) ، طهران ، ۱۳۱۳ ، رقمی ، ۲۸ + ۸۴۴ ص.
- ۱۶ ۱۳۱۳ مقدم ، محمد
- رستم و سهراب از شاهنامه برای جشن هزارساله فردوسی ،
[انتخاب] محمد مقدم ، طهران ، ۱۳۱۳ ، خشتی ، ۱۵۱ ص .
- ۱۷ ۱۳۱۳ ایران جوان
- هزاربیت از شاهنامه به یاد کار هزارمین سال به جهان آمدن
فردوسی ، [تهران] ، ۱۳۱۳ ، خشتی ، ۵۷ ص . (ارمغان ایران
جوان)
- ۱۸ ۱۹۳۵ مناف زاده ، م . ا .
- داستانی چند از شاهنامه فردوسی . مقدمه ، ترتیب و اضافت
آخر کتاب م . ا . مناف زاده ، عشق آباد ، ۱۹۳۵ ، ۴۸ +
۱۹۵ ص .
(به خط روسی)

- ۱۹ ۱۹۳۷
داستان بیژن و منیژه از شاهنامه فردوسی، بمبئی، شرف‌الدین
الکتبی، ۱۹۳۷، وزیری، ۶۷ ص .
- ۲۰ ۱۳۳۰ قدیمی، ذبیح‌الله
کلچین از داستانهای گرانبهای شاهکار شعر ایرانی، شاهنامه
فردوسی . به انتخاب ذ. قدیمی، [تهران، ۱۳۲۰]، رقعی،
۲۰۰ ص .
(ظاهراً همان شماره ۱۳ می‌باشد که با تاریخ جدید دوباره
نشر شده)
- ۲۱ ۱۳۳۱ فروغی، محمد علی (و) یغمائی، حبیب
منتخب شاهنامه برای دبیرستانها، به اهتمام محمد علی
فروغی و حبیب یغمائی، [تهران]، وزارت فرهنگ، ۱۳۲۱،
۴۵ + ۶۲۴ ص .
- ۱۳۳۷ به شماره ۳۱ نگاه کنید.
- ۲۲ ۱۳۳۷ معرفت، حسن
کلچینی از شاهنامه فردوسی، انتخاب حسن معرفت،
تهران، کانون معرفت، ۱۳۲۷، بغلی، بی‌صفحه شمار .
- ۱۳۳۹ به شماره ۳۲ نگاه کنید.

کتابشناسی فردوسی	۲۰۸
حمیدی ، مهدی ۱۳۳۰	۲۳
شاهکارهای فردوسی ، گرد آورنده دکتر مهدی حمیدی ، تهران ، امیر کبیر ، ۱۳۳۰ ، بغلی ، ۳۱۱ ص .	
روحی ، عطاءالله ۱۳۳۴	۲۴
زبدۀ شاهنامه ، به اهتمام عطاءالله روحی ، تهران ، ابن سینا ، [۱۳۳۴] ، وزیری ، ۴۰۴ ص .	
Lipkin, S. ۱۹۵۹	۲۵
Poemy Iz Shakname. Stallnabad, 1959. 522 p. (به خط روسی)	
متینی ، جلال ۱۳۴۱	۲۶
خلاصۀ بیژن و منیژه ، به اهتمام جلال متینی ، مشهد ، کتابفروشی باستان ، ۱۳۴۱ ، وزیری ، ۶۰ ص .	
رضی ، هاشم ۱۳۴۲	۲۷
داستان رستم و سهراب ، از هاشم رضی ، تهران ، [پیروز] ، ۱۳۴۲ ، رقعی ، ۹۸ ص .	
نخعی ، حسین ۱۳۴۲	۲۸
داستان بهرام و آرزو ، بکوشش حسین نخعی ، تهران ،	

طهوری ، ۱۳۴۲ ، وزیری ، ۴۶ ص. (زبان و فرهنگ
ایران ، ۲۶)

۱۳۴۳ گوهرین ، سید صادق ۲۹

داستان بهرام گور ، به اهتمام دکتر سید صادق گوهرین ،
تهران ، جاویدان ، ۱۳۴۳ ، رقعی ، ۴۰ ص. (منتخبات ادبیات
فارسی ، ش ۱)

۱۳۴۴ پورداود ، ابراهیم ۳۰

بیژن و منیژه ، داستانی از روز کاران پهلوانی ایران ،
برگزیده از شاهنامه فردوسی ، زیر نظر ابراهیم پورداود ،
[تهران ، شرکتهای عامل نفت ایران ، ۱۳۴۴] ، وزیر
بزرگ ، ۲۶۳ ص . مصور .

۱۳۴۵ خانلری ، پرویز ناتل ۳۱

رستم و سهراب از شاهنامه فردوسی [با مقدمه دکتر پرویز
ناتل خانلری] ، چاپ هشتم ، [تهران] امیر کبیر ، ۱۳۴۵ ،
رقعی ، ۴۸ ص . (شاهکارهای ادبیات فارسی ، ۲)
(چاپ اول این کتاب ظاهراً در سال ۱۳۲۷ نشر شده است .)

۱۳۴۵ صفا ، ذبیح الله ۳۲

رستم و اسفندیار از شاهنامه فردوسی [با مقدمه دکتر ذبیح الله

[صفا]، چاپ هفتم ، [تهران ، امیر کبیر]، ۱۳۴۵، رقعی ،
 ۴۴ص. (شاهکارهای ادبیات فارسی ، ش ۵)
 (چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۲۹ نشر شده است .)

۳۳ ۱۳۴۶ خانلری ، پرویز ناتل

تاج‌نامه [حاوی ابیات شاهنامه درباره آئین تاج‌گذاری
 بامقدمه دکتر پرویز ناتل خانلری و تصویرهای نسخه
 مورخ ۹۷۱ امیر اسدالله علم] ، تهران ، مجله سخن ،
 ۱۳۴۶ ، وزیری ، ۵۶ ص . مصور .

۳۴ ۱۳۴۶ پورداود ، ابراهیم

فریدون، برگزیده از شاهنامه . زیر نظر ابراهیم پورداود [با
 مقدمه و یادداشت‌هایی در حاشیه سرگذشت فریدون از ابراهیم
 پورداود ، تهران] ، شرکتهای عامل نفت ایران ، [۱۳۴۶] ،
 وزیری بزرگ ، ۱۱۵ ص . مصور .

۳۵ ۱۳۴۶ مینوی ، مجتبی

نخبه‌ای از شاهنامه [در کتاب] «فردوسی و شعر او» ، تهران ،
 انجمن آثار ملی ، ۱۳۴۶ ، ص ۱۵۱-۲۴۶

توضیح

منتخب اشعار و داستانهای شاهنامه در بسیاری از کتابهای

آموزش زبان و دستوره‌های فارسی که به زبانهای خارجی نوشته اند درج شده است، مانند کتابهای اشپگل (۱۸۴۶)، زالمان (۱۸۸۹)، احمد آتش (۱۹۶۲) که خود مبحث دیگری است و از آوردن مشخصات آنها چون در تحقیقات مربوط به فردوسی مؤثر نیست خودداری شد.

در کتابهای منتخبات که در ایران نشر شده است مانند بهشت سخن (دکتر مهدی حمیدی)، گنج سخن (دکتر ذبیح‌الله صفا)، سیر سخن (احمد احمدی) و تذکره‌ها و منتخب اشعار نیز قسمتهای زیاد از شاهنامه نقل شده است.

قسمت سوم

آثاری که بر اساس شاهنامه تألیف شده است

Kazemzadeh, H.	۱۹۲۳/۴	۱
Rostam et Sohrab. Drame en 5 actes tiré du «Livre des Rois» de Firdovsi par. H. Kazemzadeh. Berlin, 1342/1924. 64. p. (Publications Iranschahr: No. 4.)		
(متن به فارسی است)		
	۱۹۴۱ جلالی، ع.	۲
Rostam et Sohrab. Drame en six actes. Adaptation de A. Djalali. Traduction de M. Broukhim, [Tehran, 1941], 65 p.		
	۱۳۲۶ بهار مست، احمد	۳
[نمایشنامه] بیژن و منیژه، اقتباس از شاهنامه. توسط احمد بهار مست، تهران، ۱۳۲۶، وزیر، ۳۳ ص.		
	۱۳۳۹ یارشاطر، احمد	۴
داستانهای شاهنامه، [از] احسان یارشاطر، تهران، بنگاه		

ترجمه و نشر کتاب ، ۱۳۳۹ ، رقعی ، ۱۸۶ ص .
(چاپ سوم آن در سال ۱۳۴۰ نشر شده است.)

۱۳۴۶ خانلری (کیا) ، زهرا ۵

داستانهای دل‌انگیز ادبیات فارسی ، [تهران] ، بنیاد فرهنگ
ایران ، [۱۳۴۶] ، وزیری ، ۲۴۰ ص . (انتشارات بنیاد فرهنگ
ایران ، ش ۳۲ - زبان و ادبیات فارسی ، ش ۰۲)
(همین چاپ در قطع جیبی به‌عنوان «کتاب همه» نیز نشر شده.
درین مجموعه داستانهای سیاوش ، بهرام گورولنبک آبکش ،
یک داماد و سه عروس ، بیژن و منیژه ، اسکندر و کید هندی ،
داستان پیدایش شطرنج به نقل شده است .)

۱۳۴۷ پوریا ، ارسلان ۶

تازیانه بهرام ، نمایشنامه‌ای به سخن آهنگین بر بنیاد
داستانی از داستانهای شاهنامه فردوسی ، تهران ، ۱۳۴۷ ،
رقعی ، ۶۸ ص .

مرسده ۷

افسانه‌هایی از شاهنامه ، با نشر از مرسده ، تهران ، پدیده ،
۱۳۴۷ ، وزیری ، ۱۵۸ ص .

قسمت چهارم

چاپهای یوسف وزلیخا

با تحقیقاتی که از استاد مجتبی مینوی و مرحوم عبدالعظیم قریب منتشر و در بخش اول این کتابشناسی معرفی شده است اکنون مسلم است که یوسف وزلیخا از فردوسی نیست . مع هذا چاپهای یوسف وزلیخا را در اینجا می شناسانیم . برای شناختن نسخه های خطی آن مراجعه به فهرست Smith مفید خواهد بود .

۱۸۷۱

[۱۲۸۲]

یوسف وزلیخا، لکهنو، وزیر، سنگی، ۲۹۵ ص.

۱۲۹۹

یوسف وزلیخا، تهران، دارالطباعة مدرسه مبارکه دارالفنون، خشتی، سنگی، ۲۳۴ ص. مصور .

۱۸۸۱

[۱۲۹۹]

یوسف وزلیخا، کانپور .

- Schlechta-Wssehrd, O.** ۱۸۸۷ ۴
 Aus Firdussi's religiös-romantischem Epos, Jussuf und Suleicha. *ZDMG*, XLI (1887): pp. 577-599.
- Ethé, H.** ۱۸۸۷ ۵
 Yusuf und Zalikha. Wien, A. Holder, 1887. 29 p.
 توضیح و ترجمه و چند قسمت کوتاه از متن است.
- Schlechta-Wssehrd, O.** ۱۸۸۸ ۶
 Übersetzungen aus Firdussi's religiös-roman-
 tischem Epos, Jussuf und Suleicha. *Verhandlungen
 des VII Internationalen Orientalisten-Congress*. Wien,
 1888. (Semitische Abteilung, pp. 47-72.)
- Schlechta-Wssehrd, O.** ۱۸۸۹ ۷
 Jussuf und Sulalcha. Romantisches Heldenge-
 dicht von Firdussi... Aus dem persischen zum
 ersten Male übersetzt. Wien, C. Gerold's
 Sohn, 1889. xlii, 267 p.
- ۱۳۰۶ ۸.
 [۱۸۸۹]
 منتخبات یوسف و زلیخا، استانبول، ۱۳۰۶ ق، ۲۲۳ ص.
- ۱۳۱۶ ۹.
 [۱۸۹۸]
 یوسف و زلیخا، طهران، تصحیح کلیم کامرانی، ۱۳۱۶ ق،
 ۱۶۶ ص.

- ۱۳۱۷ ۱۰
یوسف وزلیخا، بامقدمه عبدالحسین خان پسر لسان الملک،
طهران، ۱۳۱۷ ق.، سنگی، نستعلیق شیخ محمد حسین قاسانی،
۱۶۷ ص. مصور.
- Ethé, H. ۱۹۰۸ ۱۱
Yûsuf and Zalikhâ by Firdausi of Tûs. Edited
from the manuscripts in the Bodleian Library,
of the Royal Asiatic Society, and the two
lithographed texts of Teheran and Lucknow (or
Cawnpore) by Hermann Ethé. Fasciculus primus.
Oxford, 1908, 376 p. (Anecdota Oxoniensia)
- ۱۹۱۶ ۱۲
یوسف وزلیخا، کانپور، ۱۹۱۶، وزیری، ۱۲۳ ص.
- Roenan, Ernst. ۱۹۲۳ ۱۳
Die Josephslegende. Den Persischen dichtern
Firdusi und Dschaml. Nacherzählt von Ernst
Roenan, Leipzig, 1923.
- ۱۳۴۹ ۱۴
[۱۹۳۰]
یوسف وزلیخا، بمبئی، ۱۳۴۹ ق.، خط محمود بن علی نقی،
رقعی، ۳۴۷ ص.
- ۱۳۳۶ ش ۱۵
تفسیر سوره یوسف، تهران، اسلامیه، ۱۳۳۶، ۲۷۹ ص.

ملحقات

پس از چاپ بخشهای قبل با منابع دیگری آشنایی حاصل گردید که مشخصات آنها درین صحائف به صورت ملحقات (بدون تفکیک نوع آنها) جهت تکمیل فایده درج می شود .

قسمت اول

منابع فارسی و اردو

- ۱ آذری ، سید علی
زندگی حکیم ابوالقاسم فردوسی ، چاپ دوم ، تهران ، اقبال ،
۱۳۲۷ ، ۱۵۰ ص .
- ۲ استاریکف ، ا.ا.
فردوسی و شاهنامه ، ترجمه رضا آذرخشی ، [چاپ دوم] ،
تهران ، سازمان کتابهای جیبی ، [۱۳۴۶] ، جیبی ،
۳۱۱ ص .
- ۳ اعتماد مقدم ، علیقلی
پادشاهی و پادشاهان از دیده ایرانیان بر بنیاد شاهنامه

- فردوسی ، [تهران] ، وزارت فرهنگ و هنر ، [۱۳۴۶] ،
وزیری بزرگ ، ۲۵۳ ص . (انتشارات اداره فرهنگ عامه ،
ش ۶)
- ۴ اعتماد مقدم ، علی قلی
- تاجگذاری در ایران باستان [بر بنیاد شاهنامه فردوسی ،
تهران] ، وزارت فرهنگ و هنر ، [۱۳۴۶] ، وزیر بزرگ ،
۹۴ ص .
- ۵ اقبال ، محمد
- فردوسی کامذهب ، « هفت مقاله » ، کراچی ، [۱۳۴۶ ش] ،
۱۷۵-۱۵۷ ص
- ۶ رجائی ، احمد علی
- شاهنامه برای دریافت صلح سروده نشده است ، مجله دانشکده
ادبیات مشهد ، ۴ (۱۳۴۶) : ۲۹۳-۲۵۵
- ۷ زایاچکوفسکی ، ا.
- قدیمترین ترجمه شاهنامه به ترکی ، مجله دانشکده ادبیات ،
۱۵ (۱۳۲۷) : ۳۶۵ - ۳۵۷
(نام نویسنده در مجله « یاسا کوفسکی » نوشته شده)
- ۸ طهرانی ، آغا بزرگ
- دیوان فردوسی طوسی ، « الذریعة الی تصانیف الشیعة » ، تهران ،

۹ (۱۳۴۲) : ۸۲۱-۸۲۳

۹ قادری ، شمس الله
 شاه نامی کا دیباچہ قدیم ، «ہفت مقالہ» ، کراچی ، [۱۳۴۶ ش.] ،
 ص ۱۰۵-۱۵۶

۱۰ قو کاسیان ، ہراند
 شاہنامہ فردوسی بہ زبان ارمنی ، ارمغان ، ۳۶ (۱۳۴۶) :
 ۵۱۸-۵۲۰

۱۱ لسان ، حسین
 نکتہ ای از شاہنامہ ، آموزش و پرورش ، ج ۳۷ ش ۷ و ۸ (۱۳) :
 ۹۱-۹۸

۱۲ محمد ریاض
 فردوسی و حمد خدا ، ہلال ، ج ۱۵ ش ۱۰ (۱۳۴۶) : ۳۸-۴۰
 مستوفی ، ابوالفضل یوسف بن علی

خرد نامہ (احتمالاً از اوائل سده ششم ہجری) ، بہ تصحیح و
 کوشش [عبدالعلی] ادیب برومند ، تہران ، انجمن آثار ملی ،
 ۱۳۴۷ ، وزیری ، ۱۰۴ ص . (انتشارات انجمن آثار ملی ،
 ش ۵۷)

این رسالہ مشتمل بر اقوال حکما و کلمات قصار و تطبیق با

- ابیاتی از فردوسی است .
- ۱۳ وهمن، فریدون
رستم و سهراب و داستانهای شبیه به آن در افسانه‌های دیگران،
سخن ، ۱۸ (۱۳۴۷) : ۲۴-۳۶
- ۱۴ یغمائی ، حبیب
[انتقاد بر] داستان فریدون از شاهنامه فردوسی ، به اهتمام
ابراهیم پورداود، یغما، ۲۰ (۱۳۴۶) : ۶۱۰-۶۱۳ و ۶۵۸-۶۶۱
و ۲۱ (۱۳۴۷) : ۵۴-۵۶ و ۱۰۷-۱۰۹ .
- ۱۵ یکتائی، مجید
سند بزرگ و کهنسالی از تاریخ ایران ، بررسیهای
تاریخی ، ج ۲ ش ۵ (۱۳۴۶) : ۳-۱۳
-
- ۱۶ پرده‌هایی از شاهنامه به یاد کار جشن فرخنده تاج گذاری،
[تهران ، بنیاد فرهنگ ایران ، ۱۳۴۶] ، وزیر بزرگ ،
۳۹ تصویر .
(این مجموعه حاوی ۳۹ مجلس از شاهنامه مورخ ۹۷۱ متعلق
به مجموعه امیر اسدالله علم است).

قسمت دوم

منابع اروپائی

- 1 **Belenitsky, A. M.**
Ancient pictorial and plastic arts and the Shah-nama. *Trud. xxv Mezhdunarod. Kong. Vostokovedov, Moskva 1960*, III (1963), pp. 96-101
- 2 **Devereux, R.**
A note on Afrasiyab. *Muslim World*, 53 (1963): pp. 141-144.
Guzalyan, L. T. (و) Dyakonov, M. M.
Iranskie Miniatyury v Rukopisyakh Shah-Name Leningradskikh Sobranü. Leningrad, Gosudarstvennyi Ermitazh, 1934. 92 p., 43 plates.
- 3 **Hermelin, Erik Axel**
Firdusi, Shah-namah. Översatt av Erik Axel Hermelin. Stockholm, 1931.
ترجمه سوئدی شاهنامه است .
- 4 **Jewett, Iran B.**
Matthew Arnold's Version of the Episode of Sohrab. *Orientalia Sueccana*, XVI (1967), pp. 127-134.

- 5 **Nushln, A.**
Nekotoriue zamechniya ktekstu Shakh-name Firdovsi. *Narodni Azii i Afriki*, 1962 (I), pp. 156-160.
- 6 **Osmanov, M. N. O.**
Otnositel'no nekotorigh dat zhiznennogo puti Firdousi. *KSINA*, 65 (*Sbornik pamyati E. E. Bertel'sa*, 1964). pp. 128-139.
- 7 **Osmanov, M. N. O.**
Tekstologicheskie Zametki k Shakh - name, *KSINA*, 63 (1963), pp. 136-142.
- 8 **Spiegel, F.**
Die Sage von Sam und das Shah-nameh. *ZDMG...*

قسمت سوم

چند مرجع به روسی

در ترجمه فارسی کتاب «شاهنامه و فردوسی» اثر استار بکف به چند مرجع به زبان روسی اشاره شده است که متأسفانه مشخصات اصلی آنها نیامده و ما عیناً بنحوی که در ترجمه کتاب مذکور در فوق دیده می‌شود در اینجا نقل می‌کنیم.

۱ دیاکنوف، م.

فردوسی، زندگی و خلاقیت وی. فرهنگستان علوم اتحاد شوروی. ۱۹۴۰.

۲ زینوویف، ای.

داستانهای حماسی ایران ... سنت پتربورگ، ۱۸۵۸،
۱۲۵ ص. (از لحاظ نقل مفصل مفاد قسمت پهلوانی شاهنامه
با مستخرجاتی از متن اهمیت دارد.)

- ۳ ژوکوفسکی، و. آ. .
تفسیر تمثیل در هجای فردوسی، ۱۸۹۱ .
- ۴ ژوکوفسکی، و. آ. .
قبر فردوسی (از مسافرت به خراسان در تابستان سال
۱۸۹۱ .)
- ۵ عثمانوف، ن. .
درباره تمایلات ملی در شاهنامه، «اطلاعات مختصر
انستیتوی خاورشناسی فرهنگستان علوم اتحاد شوروی»،
نشریه ۹، مسکو، ۱۹۵۲ .
- ۶ عینی، صدرالدین
درباره فردوسی وشاهنامه او، لنینگراد - استالین آباد،
۱۹۴۰ .
(بزبان تاجیکی باحروف لاتین)
- ۷ کاظم بک
اساطیر فارسها بر طبق اثر فردوسی، مجله مطالب شمال،
جلد ۳ (۱۸۴۸) : ۱-۱۲
- ۸ کریمسکی، آ. ی. .
فردوسی، دائرة المعارف، جلد ۳۶، ۷۱ نصف جلد،

- پترزبورگ ، ۱۹۰۲ ، صفحات ۳۰-۳۵ .
- ۹ مسلمان بودن رستم دستان ، مجله داستانهای زنده باستانی ، چاپ چهارم ، پترزبورگ ، ۱۸۹۱ .
- ۱۰ نازاریانس ، س .
- ابوالقاسم فردوسی طوسی ، خلاق کتاب شاهان که تحت عنوان «شاهنامه» معروف است ... کتاب اول ، شهرقازان ، ۱۸۴۹ .

توضیح

موقعی که صفحه ۲۲۵ بیعد این کتابشناسی به چاپخانه می‌رفت «کتابشناسی ایران» Bibliografía Iranica (چاپ مسکو ، ۱۹۶۷) که نام و نشان و مشخصات آثار روسی در باره ایران میان سالهای ۱۹۱۷ تا ۱۹۶۵ را دربردارد به طهران رسید. پس مناسب دیده شد برای تکمیل مآخذ روسی مربوط به فردوسی آن قسمت خاص که در آن کتاب به فردوسی اختصاص دارد عیناً بصورت اصلی درینجا چاپ شود ، و اینک عکس آن صفحات به چاپ می‌رسد .

936. В. Т. «Шахнамэ» Фердоуси как исторический источник.— ИМа, 1935, 1—2, с. 122—129.

1374. Тревер К. В. Сасанидский Иран в Шах-намэ.— В кн.: «Фердоуси. 934—1934». Л., АН СССР, 1934, с. 177—196.

6468. Фердоуси. Переводы из «Шах-Намэ». Пер. М. Л. Лозинский.— В кн.: «Фердоуси. 934—1934». Л., АН СССР, 1934, с. 197—217.

6469. Фердоуси. Отрывок из поэмы «Шах-Намэ». Пер. М. Лозинский.— «Атака», 1934, № 5, с. 21—22.

6470. Фердоуси. Рустем и Зораб (Персидская повесть, заимствованная из «царственной книги» Ирана «Шах-Намэ»). Пер. В. А. Жуковский.— РИ, 1934, кн. 9, с. 61—66.

6471. Фердоуси. Сказ о Бахраме и девушке-гуслиарке на охоте. [Из

Шах-Намэ). Пер. М. Лозинский.— РИ, 1934, кн. 9, с. 60—61.

6472. Фердоуси. Шах-Намэ. Главы из поэмы. Пер. А. Е. Грузинский.— «Знамя», 1934, № 11, с. 63—71.

6473. Фирдауси. Бахрам Гур и Азадэ. Из Шах-Намэ. Л., 1934, 24 (10) с.

6474. Фирдауси. Начало повести о Бехаже и Манежа. Пер. А. Эдельман.— ЛТ, 1956, № 8, с. 196—198.

6475. Фирдауси. Плач Фирдауси об умершем сыне. Пер. А. Эдельман.— ЛТ, 1958, № 8, с. 198—199.

6476. Фирдауси Абу-л Касим Ал-Туси. Книга царей Шах-намэ. Избранные места. Пер. М. Лозинского. Под ред., с комм. и статьей Ф. А. Розенберга. [М.—Л.]. «Academia», 1934, 156 с.

Ред.: Аршаруни А. М.— ХЛ, 1935, № 4, с. 52—54.

6477. Фердоуси. Шах-Намэ. Избранные поэмы. Под общ. ред. Р. Ахундова. Баку, Азернешр, 1934, CVII, 320 (4) с.

6478. Фирдоуси. Афоризмы Пер. И. Сельвинский.— В кн.: «Таджикская поэзия». Сталинабад, 1949, с. 53—54.

6479. Фирдоуси. Бой Рустама с Ашкабусом. Пер. И. Сельвинский.— В кн.: «Таджикская поэзия». Сталинабад, 1949, с. 45—48.

6480. Фирдоуси. На смерть сына. Пер. И. Сельвинский.— В кн.: «Таджикская поэзия». Сталинабад, 1949, с. 52.

6481. Фирдоуси. Жалобы Фирдоуси на старость и время.— В кн.: Пеньковский Лев. Избранные стихотворные переводы. М., «Советский писатель», 1959, с. 45—46.

6482. Фирдоуси. Из «Шах-Намэ». Пер. М. Лозинский, Бану-Лахути, К. Липскеров, М. Дьяконов.— В кн.: [Климович Л. И.] Хрестоматия по литературе народов СССР. М., 1959, с. 272—287.

6483. Фирдоуси. Памятник. Пер. И. Сельвинский.— В кн.: «Таджикская поэзия». Сталинабад, 1949, с. 54.

6484. Фирдоуси. Поэмы из Шах-Намэ в переводах С. Линкина. Душанбе, Таджикгосиздат, 1959, 522 с.

6485. Фирдоуси. Рустам и Сохраб. Пер. Вл. Державина. [Предисл., ред. и прим. Н. Османова]. М., Гослитиздат, 1959, 158 с.

6486. Фирдоуси. Сказ о Кона-кузнеце. Пер. И. Сельвинский.— В кн.: «Таджикская поэзия». Сталинабад, 1949, с. 39—45.

6487. Фирдоуси. Сказание о Заххаке.— В кн.: Линкин С. Строки мудрых. Переводы. М., «Советский писатель», 1961, с. 34—76.

6488. Фирдоуси. Царствование Искендера. [Отрывки из «Шах-Намэ»].— В кн.: Пеньковский Лев. Избранные стихотворные переводы. М., «Советский писатель», 1959, с. 9—46.

6489. Фирдоуси. Шах-Намэ. Пер. М. Лозинский, Ц. Бану.— В кн.: [Климович Л. И.] Хрестоматия по литературе народов СССР. М., 1947, с. 30—41.

6490. Фирдоуси. Шах-Намэ. Поэмы. Пер. и предисл. С. Липкина. М., Детгиз, 1955, 239 с.

6491. Фирдоуси. Шах-Наме. Пер. с тадж. [фарси]. [Пер. под ред. И. Брагинского и С. Шервинского. Сост. и вступит. статья И. Брагинского]. М., Гослитиздат, 1957, 974 с.

6492. Фирдоуси. Шахнаме. Т. 1—3. М., АН СССР, «Наука», 1957—1965.

Т. 1. От начала поэмы до сказания о Сохрабе. Изд. подгот. Ц. Б. Бану, А. Лахути, А. А. Стариков. (Отв. ред. Е. Э. Бертельс. Ред. пер. А. Лахути). АН СССР, 1957, 676 с.

Т. 2. От сказания о Ростеме и Сохрабе до сказания о Ростеме и Хакане Чина. Пер. Ц. Б. Бану-Лахути. Комм. А. А. Старикова. (Отв. ред. А. А. Стариков. Ред. пер. А. Азер). АН СССР, 1960, 643 с.

Т. 3. От сказания о битве Ростема с Хакани Чина до царствования Лохраспа. Пер. Ц. Б. Бану-Лахути. Комм. А. Азера и Ц. Б. Бану-Лахути. (Отв. ред. А. И. Болдырев). «Наука», 1965, 591 с.

Рец.: Болдырев А. И.— ИАН, отд. лит-ры и языка, т. 17, 1958, вып. 1, с. 67—72; Брагинский И. С.— ВАН, 1958, № 2, с. 126—128.

6493. Фирдоуси. Шах-Наме. Критический текст. Т. I—IV. М., ИВЛ, «Наука», 1960—1965.

Т. I. Под ред. [Е. Э. Бертельса] ИВЛ, 1960, 30 с., текст.

Т. II. Под ред. Е. Э. Бертельса. Сост. текста А. Е. Бертельс, Л. Т. Гюзальян, О. И. Смирнова, М. Н. О.

Османов, А. Т. Тагирджанов, ИВЛ, 1962, 16 с., текст.

Т. III. Сост. текста О. И. Смирнова. Под ред. А. Нушина, «Наука», 1965, 14 с., текст.

Т. IV. Сост. текста Р. М. Алиев, А. Е. Бертельс, М. Н. О. Османов. Под ред. А. Нушина, «Наука», 1965, 19 с., текст.

Рец.: Нушин А.— НАА, 1962, № 1, с. 156—160.

6494. Фирдоуси. Шах-наме в двух книгах. Пер. с фарси Вл. Держави-

на и С. Липкина. (Ред. колл. И. Брагинский, В. Гафуров, М. Турсунзаде. Вступит. статья И. Брагинского. Подготовка текста Н. Османова). М., Гослитиздат, 1964.

Кн. 1, 751 с.

Кн. 2, 743 с.

6495. Фирдоуси Абуль-Касим. Из Шахнаме. Пер. Вл. Державина. Душанбе, Таджикгосиздат, 1949, 213 с.

6496. Фирдоуси Абулькасим. Из Шахнаме. [Пер. Вл. Державина, С. Липкина. Вступит. очерк, сост. и ред. М. Явич]. [Сталинабад], Таджикгосиздат, 1954, 335 с.

6497. Фирдоуси Абулькасим. Изготовление игры шахмат для матери Талханда. [Отрывок из поэмы «Гав и Талханд»]. Пер. М. Дьяконов.— ШВС, 1958, № 1, с. 27.

6498. Фирдоуси Абулькасим. Кей-Кубад и Кей-Кавус. Пер. Вл. Державина. Душанбе, Таджикгосиздат, 1960, 159 с.

6499. Фирдоуси Абулькасим. Отрывки из «Шах-наме». Пер. М. Лозинский, С. Липкин, В. Левик, К. Липскеров, В. Державин, Л. Пеньковский.— В кн.: «Антология таджикской поэзии». М., 1957, с. 54—206.

6500. Фирдоуси Абулькасим. Плач Фирдоуси о смерти сына. Пер. С. Липкин.— В кн.: «Антология таджикской поэзии». М., 1957, с. 207.

6501. Фирдоуси Абулькасим. Сатра на султана Махмуда. Пер. К. Липскеров.— В кн.: «Антология таджикской поэзии». М., 1957, с. 208—212.

6502. Фирдоуси Абулькасим. Сказание о Бахраме Чубина. Из «Шах-намэ». Пер. С. Липкина [Сталинабад], Таджикгосиздат, [1952], 342 с.

6503. Фирдоуси Абулькасим. Сказание о Бижане и Маниже. Пер. С. Липкин.— В кн.: «Страницы тад-

жикской поэзии». Сталинабад, 1961, с. 36—119.

6504. Фирдоуси Абулькасим. Бой Исфандиора с Рустамом.— В кн.: «Образцы таджикской поэзии». Сталинабад, Таджикгосиздат, 1955, с. 7—120.

6505. Фирдоуси Абулькасим. Шахнаме. Пер. В. Левик, В. Звягинцева, И. Сельвинский, К. Липскеров, В. Державин, М. Петровых.— В кн.: «Антология таджикской поэзии». М., 1951, с. 117—235.

قسمت چهارم

ماخوذی که بعداً دیده شد *

استعلامی ، محمد

۱ فردوسی طوسی (تحقیق درزندگانی و آثار و افکار و شخصیت او) ، بامقدمه د کتر صادق رضازاده شفق ، [تهران] گلستان ، ۱۳۳۵ ، رقعی ، ۱۳۴ ص. (نشریه شماره ۵)

2 **Avril, Adolphe, d'**

Les Femmes dans l'épopée iranienne. Paris, E. Leroux, 1888, 72 p. (Bibliothèque orientale Elzévirienne T. 57.)

3 **Bricteux, A.**

Firdousi et le Châh Nâmeḥ suivi de « les amours de Zâl et de Roudabeh », traduit en vers blancs dans le mètre de l'original par Auguste Bricteux, *Le Flambeau* (Bruxelles), Décembre 1934 et Janvier 1935.

* - اکثرأ ماخوذ از کتابشناسی کتابهای فرانسه راجع به تمدن ایران تدوین دکتر ناصر پاکدامن ود کتر ابوالحمدست .

- 4 **Brictoux, A.**
Le millénaire de l'Homère persan, *Bull de l'Association des Amis de l'Université de Liège*, Avril 1935, pp. 64-81 .
- 5 **Farahmand, Mallhe**
Le Shah Nameh et la Chanson de Roland. Etude sur certains points de contact entre la chanson de Roland et l'épisode de Slavash dans le Livre des Rois, Thèse, Lettres, Paris, 1961. 166 f. , Dactylo.
- 6 Histoire de la poésie épique en Perse et du Chah Nameh de Ferdoucy *Revue Britannique*, Juillet 1837, pp. 5-34.
- 7 **Nikitine, B.**
L'oeuvre de Ferdousi, *Asie Française*, 1935, pp. 55 et suiv.
- 8 **Paris, Bibliothèque Nationale**
Exposition organisée à l'occasion du millénaire de Firdousi: manuscrits à miniatures autographes, estampes, imprimés, cartes, monnaies concernant l'histoire des relations franco-persanes et des études iraniennes en France, Paris, 1934, 20 p.
- 9 **Pizzi, I.**
Les coutumes nuptiales aux temps héroïques de l'Iran. *M. T.* 2, Fas. 3, (1883,) pp. 365-380.

- 10 **Pizzl, I.**
Quelques particularités de la langue de Firdousi, *M. T.* 8 (1889), pp. 138-139.
- 11 **Quatremère, E.M.**
Le Schah-Nameh ou le Livre du roi, *Journal des savants*, 1841, pp. 398 et suiv., pp. 588 et suiv.
- 12 **Renan, E.**
Le livre des Rois, traduit par J. Mohl, *Journal des Débats*, 7 Tév. 1877.
Reproduit sous le titre de «Shahnameh», E. Renan, *Mélanges d'histoire et de voyages*, Paris, Calmann Levy, 1878, pp. 135-145.
- 13 **Rypka, Jan**
History of Iranian Literature, Edited by Karl Jahn, Dordrecht, 1968. pp. 154 - 166 ;
Bibliography, pp. 782-783.
- 14 **Safa, Mohammad**
Etude sur le poème «Youssef et Zoleikha» attribué a Ferdowsi. Thèse, Lettres, Paris, 1960, 102 f. Dactylo.
- 15 **Silvestre de Sacy, A. I. le Baron**
Observations sur le Schah-Nameh, *Journal des Savants*. 1832, pp. 82 et suiv.

- 16 **Simond, Ch.**
Les grandes épopées (orient) Firdoucy:
le livre des rois... avec une étude litté-
raire sur les épopées persanes, par
Charles Simond. Paris, H. Gautier, 1890,
paginé 385-416. (Nouvelle Bibliothèque
populaire à 10 centimes, no. 179).
- 17 **Tabatabal, Ahmed**
Le merveilleux dans l'épopée persane.
Thèse, lettres, Paris, 1953, 222 f. Dactylo.
- 18 **Wiet, Gaston**
L'épopée iranienne. *R. C. T.* 2 (1939) pp.
203-221.

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [REDACTED]

Book No. [REDACTED]

Vol. [REDACTED]

Copy [REDACTED]

Accession No. [REDACTED]

943 21/6/64			
733 6-2-64			
727			

کتابخانه کتب خطی و چاپی

مردان و زنان که در این راه گام بریزند ای همان که در دنیا بود از کس که در دنیا نیست بسته باشی در این راه و سلام بدستی که کار از بهتر از هم می آید از چیزه و در دنیا طمانندت بر دنیا سپاس تو جانشین حکما چون در دنیا شهر و اهلش که بنده ان نام جز چشمه که اقل کفر یک اند که آمده و در دنیا جودت و در دنیا سوره بس که بیایند و در دنیا هر چه بر آید که بعد از یک چرخ جام شد گناه جزو یک	خداوند گویان و کس نیا بدتر از ایش راه زینت کوزه شده ما بهستیش تا یک ازین همه بر سر کسزای خود مند از و شادمانی سر کرد راه مشیوار و بر غمت آفرینش خود را و جان بخت ره انان از آمان باید بجای آنکه جو این جا امید آنکه تکلیف یک ز سبزه بلند که یار و وزان بس ناکامت کام جنون است چیرتن خوانند و کینی	خداوند غم و غم خدا و جهان را می سخن هر چه زین بهین وقت لید قانای همه که خرد و سنای جگفت آن خرد خردم عالم توبه کرده که مجد یا ای سراید و کوم از ان بس ز ز سر دی جان در و داد و با همه که می باشد خرد و خوب جو زان تا بالا هر کمر بجم	خداوند غم و غم خدا و جهان را می سخن هر چه زین بهین وقت لید قانای همه که خرد و سنای جگفت آن خرد خردم عالم توبه کرده که مجد یا ای سراید و کوم از ان بس ز ز سر دی جان در و داد و با همه که می باشد خرد و خوب جو زان تا بالا هر کمر بجم

(۲) فریدون و مرگ ایرج، کار علی نقی در ۱۰۱۴ (معرفی شده در فهرست جکسن)
 (ونسخه خط شیخ محمد بن شمس الدین است)

(۳) نسخه شماره ۷۵۱ کتابخانه تاشکند مجالس آن کار محمد مراد سمرقندی است

خاصه
بسم الله الرحمن الرحيم

ذوالحججه

حج

بسم الله الرحمن الرحيم

این شاهنامه تاریخ نسبت و محرم ماه بهمن الهی
مطابق ششم بهمن ماه و در روز ششم بهمن ماه
جکوس مبارکت داخل گشت آغاز این
نماز سدر درگاه شجره شهاب الدین نجف شاه
اوشاه این جهانگرد شاه بن اکبر شاه آغازی

فن گفت با نوح خردان
 شایر ز دایرین رنگ
 بیارویی برف از ابر سیاه
 چو بوی زین شب آمد
 بچسبند از آب نیک شام
 مدنگ الگشته وقت
 بدان آب سر کس که آید
 که درین شنگتی زیندگی
 دروغ آن بند خسته مایه
 که انداز گشتی که با او
 حاکم بر آمد که با او

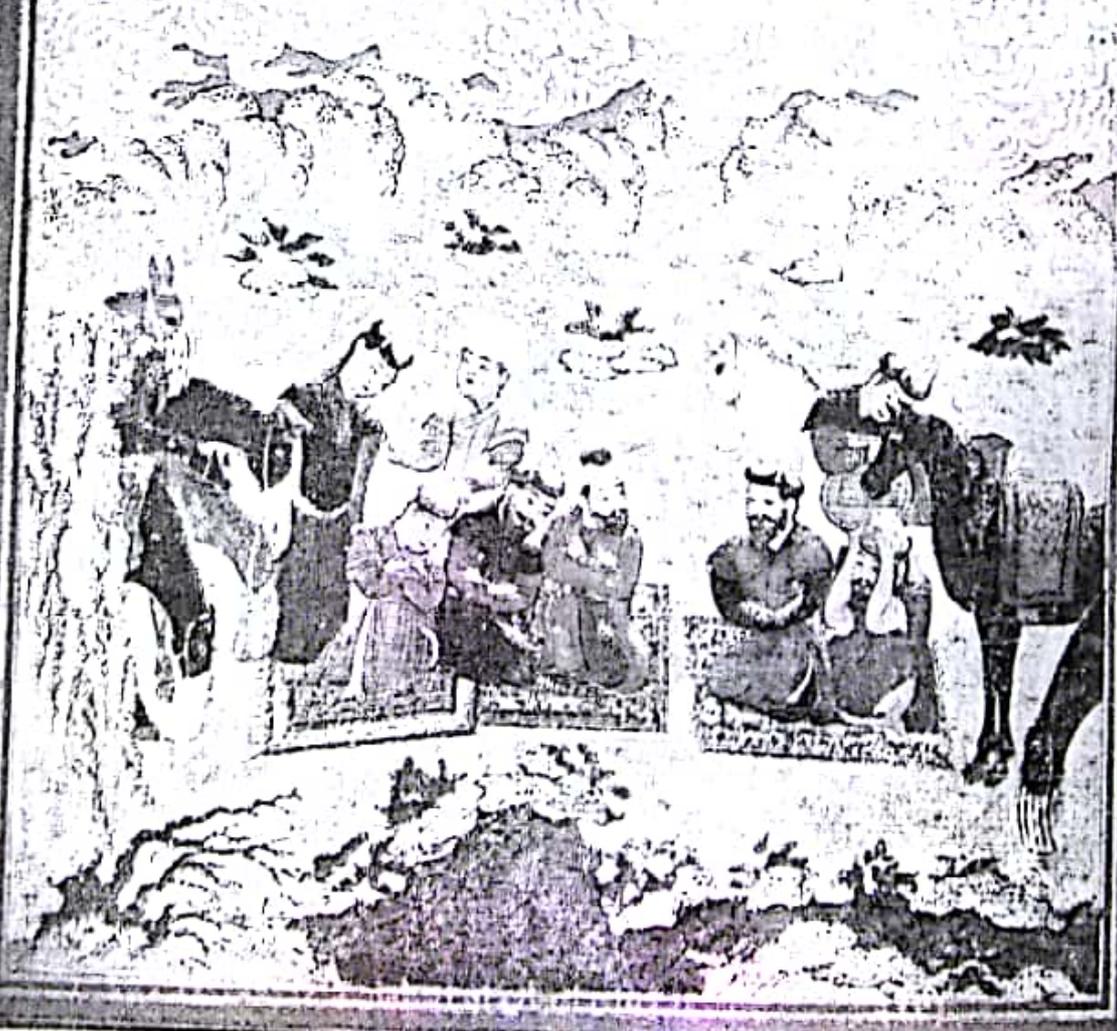
که با شید برود تا جاودان
 بیاید اگر بار و از ابر
 شام سوی ایران بیاید
 کی نامور پیش ز دایر
 بریک و پیا بیان شاد روی
 سپرده زمین شام ایست
 می دوش به جازاد روی
 و که باز مانده بیاید
 برز که و دیدار لای او

که زن چون بر آرد نشان
 ز کوه آمد و آمد کی با سخت
 بر خستران زان سخن شد
 چار که خورشید سر بر کشید
 ز خروندید بد جای نشان
 خروشان بران شد باز
 بر چشمه کبیر زود آمدند
 که زن رفتن شام بدین ام
 خردمند ازین کار خندیدند

نه بخت دیگر در ابر بخواب
 کجا بشکند یک و شام
 بختند با در کند آوران
 ز چشم همان شام شد با
 زره باز کشید چون
 پراز عیسم دل و پر که از
 ز خروندی و استانان
 ز کوه کشان زین نشین ام
 که زن کسی پس بر دوان
 ز خردون سوخی آب نشین
 مواجک برسان کام بر

نایاب است که چو پیران

جرف از زمین با دین بر
 شیدان دیران مستقیم

12
A. 19 B. 26

THE

SHAH NAMU,

BEING A SERIES OF

HEROIC POEMS,

ON THE ANCIENT

HISTORY OF PERSIA,

FROM THE EARLIEST TIMES DOWN TO THE SUBJUGATION

OF THE PERSIAN EMPIRE BY ITS

MOHUMMUDAN CONQUERORS,

UNDER THE REIGN OF

KING YUZDJIRD.

BY THE CELEBRATED

ABOOL KAUSIM I FIRDOUSEE,

OF TOOS.

IN EIGHT VOLUMES.

VOLUME FIRST.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE HONORABLE COMPANY'S PRESS,

BY THOMAS WATLEY.

1811.

اندیشه کنان کرای کار دیده پدر سوخته اگر چه از ایران کم شده ولیکن
سپه سالار سلم بزم کشته و مانند کرشاسب و قارن و دیگر نامداران نیز
هستند تو میباید از آنکه از ایشان بر نور و سلم چه رسیده و هرگاه نیاز دشم
با آن شکوه باین کین گزیده بسته اگر مانیز نشوریم بهتر باشد و پاسخ دادن
پشنگ او را که از آسیاب چنین دلاور و زور آورست باید که تو نیز
با وی رفیق باشی و چون دامن صحرا پر از گیاه خضر ا کردد بد هستان
بنازید و کرد از سر کشان بر آید و بعد از سوخته همه مشی غبار است
و نوزد ناخبر به کارست پس اگر با قارن و کرشاسب بکوشید و دست
باید روان نیاکان را خوش کنیده و کردن نهادن اغریث بران

جیش کردن از آسیاب با سپاسی بی کران بنگام سبزه ناک شدن دشت
و میدان و رسیدن نزدیک حیون و جرشدن نوزد از ان و لشکر
کشیدن بر لشکری قارن و رسیدن نزدیک دهستان و مرا پرده
کشیدن بر دشت حصار و از ان طرف روان کردن از آسیاب
از ارمان شما ساس و خزر روان و اباسی هزار کرد بزا باستان بچنگ
دستن و شادان شدنش از کشیدن مرک سام و نوزد رسیده نش با نماز
صد هزار سپاهیان پیش دهستان و نگاه کردن از آسیاب سواران

۳۳۳

مراد و بنگ ماست زیرا که بنگ لشکر نوذر کو یا شکار است و سام نیز از
 مین رفت و شماس در نیم روز سرد گرم است و مقابل شدن
 نیز از هر دو طرف برای جنگ به فاصله دو فرسنگ و آمدن باران
 از رنگان بدین لشکر و بارگاه نوذر و باز آمدنش نزد افراسیاب
 و نشان دادن ازان و دستوری خواستن از و برای کارزار و مانع
 شدن اعرینت ازان که اگر بر باران گزندی رسد دل دیگران شکسته شود
 مردی کم نام برای این کام باید کزید و چین بر چین شدن افراسیاب
 از کشتار اعرینت و محربض کردن باران برای کارزار و آمدن باران
 بدشت برد و کشتن بنارن که از لشکرت که ام باشد که بر زم میاید
 و نگه کردن قارن بر مردان و ماسخ نمودن یکی ازان بجز قباد پیر کشته و تند
 شدن قارن بر لشکر که از چندین نام مجو بجز بیری و زم جو نیست و فرمودنش
 بر قباد که عورت در خور و زم نیست و باران جوانی دلاور چون شیر ماست
 اگر کشته شوی بد لیران یا می بهم رسد و پانچ دادن قباد اورا که ای برادر
 این جهان گذشته و گذشته است بهر طور بکه افتد پس اگر ازین جهان بشوم
 هر چه زود می دارم که بعه از رفتم مهربانی کند و سر مرا کافور و مشک
 بدهد و از من بپارد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

* بیام خداوند جان و خسر و * کزین برتر اندیشه بر نگذر د *
* خداوند نام و خداوند جای * خداوند روزی و ذره نامی *
* خداوند کعبان و گردان سپهر * فروزند آماه و ناهمسید و مهر *
* ز نام و نشان و کان برترست * نگارند او بر شده که مهرست *
* بر بسندگان آفریننده را * نه بی مرغان دوزیننده را *
* نیابد بد و نیر اندیشه را * که او برتر از نام و از جای کا *
* سخن هر چه زین که مهران بگذرد * نیابد بد و راه جان و خسر د *
* خسر در او جان را می شنود او * در اندیشه سختی کی کند او *
* ستودن نداند کس او را چه هست * میان بندگی را ایادت بست *
* خسر دگر سخن بر گویند می * همان را گویند که بسند می *
* بدین آلت و راهی و جان و روان * ستود آفریننده را کی توان *

* بر نام برود و از گ * * * * *
 * بر جزت این گ یک اندوست * * * * *
 * زینست که است و شنت نیست * * * * *
 * چو ز این شینه از ان شده * * * * *
 * زوخ و گشای و زین نم * * * * *
 * بهمان شد و هر دوش زین نم * * * * *
 * چه دستم چنان دید بگشاید * * * * *
 * چه آمد دل برد و از نو یکسای * * * * *
 * که باید نشی و است باشد بد * * * * *
 * یکی گفت ای نامور سلطان * * * * *
 * یکی بود که است این گسب که بران * * * * *
 * نهنگی دانست و شیر و یان * * * * *
 * یکی بر که گبت آن بد که * * * * *
 * ز او نشی ز او مان سپانان * * * * *
 * است بدوست فرکار * * * * *
 * بر سید دستم از ایشان نم * * * * *
 * گوشتید با او سپید او سام * * * * *

* فراوان بگشاید با او سپید * * * * *
 * بی گشته زان سلطان دلیر * * * * *
 * چو در این گونک و نقش بگشاید * * * * *
 * که گون می سناهد همی باز و ساو * * * * *
 * چه دیدیم دست و بر دبال تو * * * * *
 * از ان دوی بر دیم با نام گ * * * * *
 * چه بشنید دستم مرا سه سخن * * * * *
 * چه در بار آورد از گز * * * * *
 * به ندی به میلاد گشاید کن * * * * *
 * چه به کام روی و نیروی من * * * * *
 * که از ایشان با تو گز و * * * * *
 * چه برانده این و از ان بنان * * * * *
 * زین گوست نزدیکی سه فراز * * * * *
 * چه بر دلیبری چو من و زین گ * * * * *
 * * * * *
 * * * * *
 * * * * *

خاتمه الطبع

محمد بن احمد او ذمه صدر اکبر پیش بارگاه عظمت دستگاز، جو روشنی طغنه جانا
و جلال سلاطین نامدار و طمطراق خواقین ذوی الاقدار سرانی است.
و وجود جمیع نعمات از این و آن و حیوان و پنهان در جنب بر سواج قدرتش
جایی. شاهنامه اکبر عالی شان خرمی است از داستانهای ایجاد و ابداع
آوده و کارنامه قیصر، بر تر نشان اثری است از آثار اصطناع و استخراج آوده.
اما بد موجب تصحیح این کتاب و سبب طبع این نامه و مستطاب این بوده که هرگاه
صاحب عالی منزلت و والا قدر بنده است. کمزیر نیک و بد. ستر ابادانش و خرد و مان
بار طبع بر معارف و معانی. نافر بالذات از ترخانات و مالا یعنی نیک اندیش
نیک پسند نیک کردار. معرودت بر مرصعات حضرت آفرید کاره یعنی مدرکس
عربی و فارسی. جناب میهنی ملسدین مدظله العالی را پس از فراغت و مهادت
کتاب فارسیه پیشینان و سبب بیان و مطلع شدن بر مطلب و بایس معنیات
آمان و ایان و بعد متبیه کشتن بر اغراض اصلی و مهم واقعی منقدهمین و متاخرین
که نظر اکثری از قدما بسوی تهذیب و تنقیح معانی بوده. و کار اکثری از متاخرین درونی
تقریب و ترصیح الفاظ رفته. چنانچه همت یکی اکثر بر نشیبه معانی معانی و بختی
خیالات معرودت. و همت دیگری اغلب بر تمهید و تکمیل الفاظ و استخوان بندی

که از تخم کورنگ دارد نژاد ز پیوند و خویشی ماگشت شاد
 سلیمم گیه رزم دارد نگاه به بزم اندرون هست ما را پناه
 بیاتاکنون سوی ایران شویم بشادی سوی کاخ دستان شویم
 به بییم تارای این کار چیست همان پهلوان ترک فرخنده کیست
 نیامد سوی کاخ دستان فراز بل پهلوان رستم سرفراز
 خود و گیور کاخ نیرم شدند زمانی بودند و بی غم شدند
 چنین گفت رستم کزین باک نیست که آخر سر انجام جز خاک نیست
 نگوید کس این نام دار از کجا است ندانم کنون کابن سوار از کجا است
 فرست چنین پاسخ آورد باز که دیری نباشد ازان سرفراز
 بیلا شود همچو سرو بلند بدست اندرون گرز و بر زمین کمند
 بازو قوی و به تن زورمند ستاره در آرد ز چرخ بلند
 همانا که سالش نباشد دو هفت بمردی بر چرخ گردنده رفت
 و لیکن هنوزش گیه رزم نیست همان درخور سو رو در بزم نیست
 ازمین سان که گوئی توای پهلوان که آمد سوی رزم ابرانیان
 ز باره بجیر دلاور فگند به بستش سراسر خیم کمند
 نباشد چنین کار آن پنجه شیر و گر چند گشت است گرد و دلیر
 گراویست از ویست آن ترس و باک که یزدان زد دشمن بر اردهلاک
 به گو انگی گفت پس پیلتن که ای گرد سالار لشکر شکن
 هم اندر نشینم امروز شاد ز گردان و خسرو نگیریم یاد
 نباشیم یک روز و دم بر زمینم یکی بر لب خشک نم بر زمینم

Death of Sohrab

Death of Roostum Zabooloo

که یزدان هرانچت هوا بود داد
همی کارسازید رودابه زود
یکی خانه بودش چو خرم بهار
بدیبای چینی بیاراستند
عقیق وز برجد فرو ریختند
بنفشه گل و نرگس و ارغوان
همه زرو پیروزه بدجام شان
ازان خانه دخت خورشیدروی

سرانجام این کار فرخنده باد
نهانی زخویشان او هرکه بود
ز چهر بزرگان برو برنگار
طبق های زرین به پیراستند
می و مشک و عنبر برآمیختند
سمن شاخ سنبل بدیگر کران
بروشن گلاب اندر آشام شان
برآمد همی تابخورشید بوی

رفتن زال نزد رودابه و با همدیگر پیمان عروسی بستن

چو خورشید تابنده شد ناپدید
پرستنده شد سوی دستان سام
سپهد سویی کاخ بنهاد روی
برآمد سیه چشم گلرخ بیام
چو از دوردستان سام سوار
دو بیچاده بگشاد و آرازداد
درود جهان آفرین برتوباد
پرستنده خرم دل و شاد باد
شب تیره از روی توروزگشت
پیاده بدینسان زبده سرای
سپهد کزان باره آوا شنید
شده بام ازو گوهر تابناک
چنین داد پاسخ که ای ماه چهر
چه مایه شبان دید هاندر سماک
همی خواستم تخذای جهان
کنون شاد گشتم باواز تو
یکی چاره راه دیدار جوی

در حجره بستند و گم شد کلید
که شد ساخته کار بگذار گام
چنان چون بود مردم جفت جوی
چو سروسپه بر سرش ماه تام
پدید آمد آن دختر نامدار
که شاد آمدی ای جوانمرد شاد
بر آنکس که او چون تو فرزند زان
چنانی سراپای کو کرد یاد
ز بویت جهانی دل افروزگشت
برنجیدت این خسروانی دوی پای
نگه کرد و خورشید رخ را بدید
ز تاب رخس سرخ یا قوت خاک
درودت زمین آفرین از سپهر
خروشان بدم پیش یزدان پاک
نماید بمن رویت اندر نهان
بدین چرب گفتار با ناز تو
چه پر می تو بر باره و من بکوی

که یزدان هر آنچت هوا بود داد
همی کار سازید رودابه زود
یکی خانه بودش چو خرم بهار
بد بیای چینی بیاراستند
عقیق وز برجد فرو ریختند
بنفشه گل و نرگس و ارغوان
همه ز رو بیروزه بد جام شان
ازان خانه دخت خورشید روی
سرا انجام این کار فرخنده باد
نهانی زخویشان او هر که بود
ز چهر بزرگان برو برنگار
طبق های زرین به پیراستند
می و مشک و عنبر برآ میخندند
سمن شاخ سنبل بد یگر کران
بروشن گلاب اندر آشام شان
برآمد همی تا بجوزشید بوی

رفتن زال نزد رودابه و با همدیگر پیمان عروسی بستن

چو خورشید تابنده شد ناپدید
پرستنده شد سوی دستان سام
سپهبد سوی کاخ بنهاد روی
برآمد سیه چشم گلرخ بیام
چو از دوردستان سام سوار
دو بیجاد بگشاد و آرازدان
درود جهان آفرین بر تو باد
پرستنده خرم دل و شاد باد
شب تیره از روی تور و زگشت
پیاده بدینسان زبده سرای
سپهبد کزان باره آوا شنید
شده بام ازو گوهر تابناک
چنین داد پاسخ که ای ماه چهر
چه مایه شبان دید هاند رسماک
همی خواستم تا خدای جهان
کنون شاد گشتم باواز تو
یکی چاره راه دیدار جوی

در حجره بستند و گم شد کلید
که شد ساخته کار بگذار گام
چنان چون بود مردم جفت جوی
چو سروسهی بر سرش ماه تام
پدید آمد آن دختر نامدار
که شاد آمدی ای جوانمرد شاد
بر آنکس که او چون تو فرزند زان
چنانی سراپای کو کرد یاد
ز بویت جهانی دل افروز گشت
برنجیدت این خسروانی دوی پای
نگه کرد و خورشید رخ را بدید
ز تاب رخس سرخ یا قوت خاک
درودت زمن آفرین از سپهر
خروشان بدم پیش یزدان پاک
نماید بمن رویت اندر نهان
بدین چرب گفتار با ناز تو
چه پرستی تو بر باره و من بکوی

ابر شاه زشتست خون ریختن
 همان چون سبکسار شد شهریار
 همان با خردمند گمرد ستیز
 دل شاه گیتی چو پیر آز گشت
 و رایدون که داور بود تیز مغز
 دگر کارزاری که هنگام جنگ
 توانگر که باشد دلش تنگ و زفت
 ابر مرد درویش کنداوری
 چو کزی کند پیر ناخوش بود
 چو کاهل بود مرد برنا بکار
 بماند روان تندرست و جوان
 چو بوزر چهار آن سخنها ی مغز
 چنین گفت کای شاه خورشید چهر
 چنان کن که هر کس که دارد خرد
 ز نادان بنالد دل سنگ و کوه
 نداند از آغاز انجام را
 نکوهیده بر کار برده گروه
 یکی آن که داور بود پیر دروغ
 سپهد که باشد نگهبان گنج
 دگر دانشومند کراز بزه
 پزشکی که باشد بتن دردمند
 چو درویش مردم که نازد بچیز
 همان سفله کز هر کس آرام و خواب
 و گر باد نوسین بتو بر جهد
 بهفتم خردمند کاید بختم

باندک سخن دل بر انگیزتن
 بی اندیشه دست اندر آرد بکار
 کند دل ز نادانی خویش تیز
 روان و را دیوان باز گشت ^{۱۴۴۰}
 نه آید ز گفتار او کار مغز
 بترسد ز جان و نترسد ز تنگ
 بزیر زمین بهتر او را نهفت
 نه زبید، نه زببده مهتری
 پس از مرگ جانش بر آتش بود ^{۱۴۴۵}
 از وسیر گردد دل روزگار
 مبادش روان و مبادش زبان
 شنید و بدانش بیمار است مغز
 بکام تو بادا درخشان سپهر
 بدانش روان را همی پرورد ^{۱۴۵۰}
 از ایرا ندارد بر کس شکوه
 نه از تنگ داند همی نام را
 نکوهیده تر نزد دانش پیژوه
 نگیرد بر مرد دانش فروغ
 سپاهی که او سر بیچید زرنج ^{۱۴۵۵}
 نترسد چو چیزی بود با مزه
 ز بیمار چون باز دارد گزند
 که آن چیز گفتن نیز زد پشیمز
 زد ریا دریغ آیدش روشن آب
 سمایی از آن بر سرت بر نهد ^{۱۴۶۰}
 بچیز کسان برگمارد دو چشم

ببرد ان کئی فرش نزدیک شاه
 بگسترد روز نوآن جامه را
 بر آن جامه بر مجلس آراستند
 همی آفرین خواند سرگش برود
 بزرگان گوهر بر افشاندند
 گرانمایگان بر کشادند راه
 زشادی جدا کرد خود کامه را
 نوازنده رود وی خواستند
 شهنشاه را داد چندی درود
 که فر بزرگیش همی خواندند

داستان بارید رامشگر

همی هر زمان شاه برتر گذشت
 کسیرا نبرد بر درش کار بد
 بدو گفت هر کس که شاه جهان
 که گر با تو او را برابر کنند
 چو بشنید مرد آن بجوشید آرز
 ز کشور بشد تا بدرگاد شاه
 چو بشنید سرگش دلش بهره گشت
 بیامد بنزدیک سالار بار
 بدو گفت رامشگری بر درست
 نباید که در پیش خسرو شود
 ز سرگش چو بشنید دربان شاه
 چورفتی بنزدیک او بارید
 نه دادی ورا بار سالار بار
 چو نومید برگشت از آن بارگاه
 کجا باغبان بود مردوی نام
 بدان باغ رفتی بنوروز شاه
 سبک بارید نزد مردوی شد
 چنین گفت با باغبان بارید

چو شد سال شاهیش بر بیست و هشت
 ز درگاهش آگاه شد بارید
 گزیدست رامشگران از مهان
 ترا بر سر سرگش افسر کنند
 اگر چه نبودش بچیزی نیاز
 همی کرد رامشگرانرا نگاه
 بزخم سرود اندرون خیره گشت
 درم کرد و دینار چندی نثار
 که از من بسال و هنر بر ترست
 که ما کهنه گشتیم و اونوشود
 ز رامشگر ساده بر بیست راه
 همش کار بد بد همش بار بد
 نه نیزش بدی مردمی خواستار
 ابا بریط آمد سوی باغ شاه
 شد از دیدنش بارید شاد کام
 دو هفته ببودی بدان جشنگاه
 هم آن روز با مرد همبوی شد
 که گوئی تو جانی و من کالبد

پادشاهی بهمن اسفندیار

نود و نه سال بود

کین خواستن بهمن از بهر خون اسفندیار

کمر بر میان بست و بگشاد دست	چو بهمن بتخت نیا بر نشست
همان کشور و مرز ¹ بسیار داد	سپهرا درم داد و دینار داد
بزرگان و کارآزموده سران ²	یکی انجمن ساخت از باخردان
ز نیک و بد گردش روزگار	چنین گفت کز مرگ ³ اسفندیار
هر آنکس که هستید روشن روان	ه همه یاد دارید پیر و جوان
همان زال افسونگر آن پیر مرد	که رستم گه زندگانی چه کرد
نجاوید همی آشکار و نهان	فرامرز جز کین ما در جهان
جز از کین ندارم بمغز اندرون	سرم پر ز دردست و دل پر ز خون
بزاری بدان سان سپردند هوش ⁴	دو جنگی چو نوش آذر و مهر نوش ⁵
نباشد چنو آشکار و نهان ⁶	ا. چو اسفندیاری که اندر جهان

1) C. et inserit vs.:

چو چندین بر آمد برین روزگار گزاینده شد سوی کین شهریار
 2) P. بدان. 3) P. کار. 4) Cfr. supra p. 1694; P. ut infra
 vs. 39. 5) P. که از مرگ هرگز نکردند یاد. 6) P. بدو تازه بد روزگار مهان.

زی zī Wasser-Reservoir

AB Nr. 1339.

زیان zīyān* wild, grimmig, wütend

- 1) 2 35* 5 147 6 1019 7 797 (mury) 12 767 12b 373 [V 12d 908, aM] 13b 360 13c 894 13f 758, 2390 14 463 15 581 43 311.
- 2) pīl ī zī* 5 488 7 815 (V pīl) [V 1065, M ohne zī*], 1075, 1841 10 54, 83, 117* (V +jēr) 12 357 12b 45* (V +gōr), 631 (V zī* Druckf.) 12c 523 12d 2515 12e 113 13 792 13b 1453*

* M 12b 169 und 12d 1985 Druckf. f. zīyān!

(V +jēr), 1468*(=), 1568 [V 13c 67, aM] 158 (V damān), 336 (V ohne zī*) [V 561*, M +jēr], 1191, 1280, 1338 13f 704 14 461 (pīl) 15 1606, 2582, 2807* (V +jēr), 4279 20 160 21 78 41 3196, 3209 — (vgl. 6 1019).

- 3) jēr ī zī*: s. jēr Nr. 10).
- 4) gōr ī zī* 2 35* 7 985 [V 12b 45*, M +pīl] 13e 549 15 503 (zī* g°, V ohne zī*) 21 161 (aC) 35b 321 42 1432.
- 5) hižabr ī zī* 6 720, 796 8 79* 12 753 13c 858 13f 552 (hižabrē), 635 13g 760* 15 1104, 2161 29 55 (C damān) 50 323*.

* M Druckf. hižabr.

س s

ساج sāj (indische) Eiche (?) eichen (?) (jedenfalls ein hoher Baum mit schwarzem Holz)

- 7 385, 525 12c 778 12e 524 13 932, 1686 [C 13b 456, aM] [C 1251z, fM] [V 13f 201, aM], 2491 [V 13g 1698, aM] 14 597 15 3589, 4305 20 831 29 93, 496 (aC) 34 370 35 858, 876 41 1771, 2238 (aC), 2698*, 2729, 2759, 2793, 3342.

ساختن sāxtan A machen, zurechtmachen, bereiten, rüsten

- 1) E 43 (*xte), 47(=, aV besser), 108 (*xte), 129 1 9, 49 (*z) 4 35, 49, 123 (ba-*zam), 148, 160 (*zad), 181, 192 (*xte) 5 13 (*xt-ē), 22, 283 (*zand) 6 5, 166 (ba-*zad), 206, 221, 245 (na-*zad, aV), 266 (*xt-astim), 353, 545, 746 (*xte), 787, 895 (*xte), 921, 925 (ba-*zam), 1008 7 311, 341 (*xte), 755(=), 950, 1133, 1143, 1171, 1392 (ba-*zam), 1396, 1429 (*zī), 1472(=), 1548, 1634, 1707 (ba-*zam), 1819 (*z), 1862, 1928 (*xte), 1998 8 58, 144 (h *zad), 155(=), 237, 370 (*xte), 389 [V 528 *zēd, Imper., aM], 542, 581 9 44 10 19 (aV), 31 (ba-*z), 46, 48 (*zam), 51 (*zī) 11 55 12 51, 62 (ba-*zīm), 169, 309, 381 (zī), 417 (*xte), 482 (*zam), 505(=), 802 12b 19, 36, 131, 162, 199, 245 (*zīm), 303 (*xte), 381(=), 426, 477 (*zad) 12c 157(=), 317 (ba-*zīm), 412 (*zīm), 620* (ba-*zīm), 788* (*zī, *xt-ast), 1032 (ma-*z, M na-Druckf.), 1046 (*zad), 1272 (ba-*zīm, V na-), 1286 (*zand, aV), 1306 (*zad) [V 1334(=), aM], 1340 (*zī), 1453 (ma-*z) 12d 24* (V +bar*), 86, 318 (*zad), 345 (ba-*zam), 423 (*z), 539, 566 (*xtī) [V 574 *zī, aM], 575, 576 (*zam), 593, 614 (*zad), 623 (*zam), 631, 819, 1031 (ba-*zand), 1051 (ba-*zad), 1055 (ba-*z), 1087, 1122 (*z), 1168, 1193 (*zad) [V 1234 ba-*zam, aM], 1270 (h *zam), 1332 (ba-*zam) [V 1392, aM schlecht], 1441, 1492 (ba-*zīm), 1554 (*z, V richtig ba-*z), 1572(=), 1618 (ba-*z), 1636, 1687 (ba-*zam), 1695 (*zam), 1740 (*xte), 1748, 1751, 1762, 1833, 1840 (*xte), 1907 (*z), 2054, 2193, 2221 (ma-*z) [V 2248 *zī, aM], 2265 (*zī), 2292, 2570, 2592 (*z, V +h), 2593 (ba-*z), 2598 (ba-*zam), 2642 (*zī) 12e 224 (*xte), 268 (na-*zad), 380 (*zīm), 386, 389a (*xte), 389b (Inf.=Nom.), 427, 784 (*zēd, Imp.), 837,

981 (*zad, aV), 1271 (*zam, V ba-) 13 47, 381 (*zīm), 443 (ba-*zīm, fV), 471, 479, 572 (ma-*z), 606 (*zam, M +h), 723 (na-*zand), 803 (ba-*zand), 841 (ba-*zam), 1042*, 1527 (*zīm) [V 1552, aM schlecht], 1557 (ba-*zīm), 1631 (*zam), 1661 (ba-*zad) 13b 37 (*xte), 108, 123 (*xte), 155 (aV), 189 (ba-*zīm), 291 [V 343 *zand, aM], 363 (*zand, V *zēd, Imp.) [V 481 *zīm, aM], 497, 534 (h *xtīm), 537 (*xte), 780, 922 (*zīm), 1010 (na-*zīm), 1038 (*zīm), 1097(=), 1158(=), 1251, 1518 (ba-*zēd, Imp.) 13c 34 (ba-*zīm), 103 (na-*zīm, aV), 291 (*zad), 400 (*xtīm), 423*, 451 (aV), 574 (*xte), 781 (ba-*zīm, aV), 832 (*zad) [V 918β, fM], 941, 968 (*zīm), 1070, 1146 (*zad) 13d 103 (ba-*zam, aV) [V 108x *zī, fM], 113 13e 22*, 41 (aV), 45 (na-*zad), 151, 191 (*zam), 218 (h *zam), 251, 262 (*xte, aV) [V 320 *zēd, aM], 329 (ba-*zī, aV), 449 (*z), 503, 558 (*zīm), 598, 609 (*z), 690 (ba-*zī), 754, 779 (fV), 789 (*xte), 844, 992 (ba-*zīm) [V 1145 *xte, aM] [V 1168 ba-*zī, aM], 1196 (*zēd, M +h), 1207 (na-*zad, aV) [V 1228x *zad, fM], 1242 (*zad, aV) [V 13f 28ba-*zand, aM], 33 (ba-*zīm), 36, 53* (*z) [V 87, aM], 131 (*z), 182, 254 (*zīm, V *zī h), 286, 329, 484 (na-*zad), 558 (na-*zīm), 559 (*zand, aV), 564 (*xte), 624, 737 (*xte), 747 (aV), 946, 959, 977, 1035 (*xte !), 1098, 1183 (na-*zī), 1208, 1287, 1321 (*zīm), 1354 (*zad h, aV), 1379, 1688 (*zand), 1818, 1842 (*xte) [V 1957(=), aM], 2142 (*zīm), 2151 (na-*zī), 2359 13g 128 (*xte), 209(=), 211, 246, 282* [V 342, aM], 670 (ba-*zīm) [V 690 ba-*zad, aM], 743, 923 (ba-*z, fV), 949 (*xte), 955 (ma-*zēd), 959(=, fV), 1023, 1319, 1320 (aV), 1330 (*xt, V *xte), 1552, 1627 (*zad), 1691*, 1704, 1713 [V 1732 ba-*zad, aM], 1849, 1898 (ba-*zīm, aV), 1966 (*zēd, Imp.), 2008 (*xt-ē), 2012, 2095, 2109 (*xte), 2165 (*z), 2227, 2260* [V 2281 *xte, aM], 2322 (*zad), 2350 (*xte), 2401, 2552 (ba-*zēd, Imp.), 2598, 2670, 2781, 2782 (na-*zand), 2817 (ba-*zēd, Imp.), 2818(=), 2850, 3146 (fV) 14 12 (ba-*zēd, Imp.), 21, 37 (na-*zad), 488, 690 (ba-*zīm), 708 (ma-*z, aV), 818, 840 (ba-*zīm) 15 459 (ba-*z), 628 (ba-*xtam h, aV), 1304, 1342 (*zam), 1677, 1682* (*xte), 1735(=, aV), 1924, 2043 (ba-*zad) [V 2047*, M +bar*], 2056, 2108 (*zam), 2112 (*xt-astam, V *xtam), 2139, 2540 (*zand) [V 2661, aM], 2861 (h *zad), 3002 (ma-*z), 3157 (ba-*zam), 3431, 3466, 3557 (*zī), 3565 (ba-

نخستین ازان لشکر بی شمار
 گزین کرد خسرو برستم سپرد
 « ره سیستان گیر و بر کتس سیاه
 « فرامرز را ده کلاه و نگین
 الا نان و غرجه باهراسب داد
 « برو با سیاهی بگردار کوه
 « سواران شایسته کارزار
 باشکتش بفرمود تا سی هزار
 بردسوی خوارزم کوس بزرگ
 سیاهی چهارم بگودرز داد
 که رو با بزرگان ایران بهم
 بفرمود بستن کمرشان بچنگ
 بگودرز فرمود پس شهریار
 « نگر تا نیاری به بیداد چنگ
 « کسی کو بچنگت نیندد میان
 « که نیندود از ما بدی داد گر
 « بهر کار باهر کسی داد کن
 « جهان دیده - وی پیران فرست
 « به بند فراوانش بکشای کوش
 چنین گفت سالار لشکر بشاه
 « بدانسان شوم کم تو فرمان دهی
 بی آزار لشکر بفرمان شاه
 چو گودرز نزدیک رسید رسید
 سپهدار پس کیبورا پیش خواند
 بدو گفت « کای پور هشیار سر
 « بدان تا بتزدیک پیران شوی
 « بگوئی به پیران که بامن سیاه
 « دروغست بر تو همی نام مهر
 « همانست کان شاه آزر م جوی

روایت کرده کیخسرو
 سردار اترا پسلیبر
 ممالک

سواران شمشیرزن سی هزار
 بدو گفت « کای نامبردار کرد
 بهندوستان اندرون کینه خواه
 کسی کو بخواد لشکر گزین
 بدو گفت « کای گرد خسرو نژاد
 گزین کن ز گردان لشکر گروه
 پیر تا بر آری ز ترکان دمار
 دمنده هزبران نیزه گزار
 سیاهی بگردار درنده گرگ
 چه مایه ورا بند و اندرز داد
 جو گر کین و چون زنگه و کسبهم
 سوی مرز توران شدن بی درنگ
 که « رفتی کمر بسته کارزار
 بگردار بد هیچ مگشای چنگ
 چنان ساز کز تو نه بیند زیان
 سپنجست گیتی و ما بر گذر
 ز بزدان نیکی دهش یاد کن
 هشیار وز یاد کیران فرست
 برو چادر مهربانی بیوش
 که « فرمان تو برتر از چرخ ماه
 تو شاه جهان داری و من رهی
 همیرقت منزل بمنزل براه
 سرانرا ز لشکر همه بر گزید
 همه گفته شاه با او براند
 بر افراخته سر ز بسیار سر
 بگوئی و گفتار او بشنوی
 به رسید رسیدم بفرمان شاه
 نه بینمت اندر دل آرام مهر
 مرا گفت با او همه نرم گوی

اتمام حجت کردن
 گودرز به پیران

فرستاد بر هر دری ۱ لشکری
 هر جای بر باره شد ۲ دیدبان
 رد و موبدش بود بر دست راست
 نگهبان هر کشوری ۱ مهتری
 نگهبان بروز ۱ و شب پاسبان
 نویسنده نامه را پیش خواست ۱۰۷۰

نامه افراسیاب نزدیک فغفور چین

یکی نامه سوی فغفور چین
 چنین گفت کز گردش روزگار
 پروردم او را که بایست کشت
 چو فغفور چین گر بیاید رواست
 و گر خود نیاید فرستد سپاه
 فرستاده از پیش افراسیاب
 سرافراز فغفور بنواختش
 وزان سو بگنگ ۷ اندر افراسیاب
 بدیوار عراده بر پای کرد
 بفرمود تا سنگهای گران
 بسی کاردانان رومی بخواند
 بر آورد بیدار دل جاثلیق
 کمانهای چرخ و سپر های گرگ
 گروهی ز آهنگران رنجه کرد
 بستند بر نیزه های دراز
 بدان چنگ تیز اندر آویختی

نوشتند با صد هزار آفرین
 نیامد مرا بهره جز کارزار
 کنون گشت ازوروزگارم درشت
 که بر دوستیش ۶ روانم گواست
 کزین سو خرامد سوی کینه خواه ۱۰۷۵
 بچین اندر آمد بهنگام خواب
 یکی خرم ایوان پرداختش
 برآمد ز آرام وز خوردو خواب ۸
 برج اندرون رزم را جای کرد
 کشیدند بر باره افسونگران ۱۰۸۰
 سپاهی بدیوار دژ بر نشاند
 بران باره عراده و منجنیق
 همه برجها بر ز خفتان و ترگ
 ز پولاد بر هر سوی پنجه کرد
 که هر کس که رفتی بر دژ فراز ۱۰۸۵
 و گر نه ز دژ زود بگریختی

۱ - P: سوی (منافی وزن). ۲ - P: لشکری. ۲ - P: پیاده بر آن باره بر.
 ۳ - P: روز. ۴ - P: آنرا. ۵ - P: که بر مهر او بر. ۶ - P: وزین
 سوی گنگ. ۷ - P: نه آرام بودش نه خورد و نه خواب.

نمونه‌ای از مجالس چاپ بروخیم
 (کار درویش پرورده ایرانی)

(۲۲)

بکین^۱ سیاوش کزین رزمگاه
 نخواهم برین^۲ کار فرمانت کرد
 چو بشنید گیو این سخن بازگشت
 که پیروز بادی^۳ و شاد آمدی
 همی تاخت بیژن پس گستهم
 چو از دور^۴ لَهاک و فرشیدورد
 بیک ساعت از^۵ هفت فرسنگ راه
 یکی همیشه دیدند و آب روان
 همیشه درون مرغ و نغچیر و شیر
 بنغچیر کردن فرود آمدند
 چو آب^۶ اندر آمد بمایست نان
 بگشتند بر گرد آن مرفزار
 برافروختند^۷ آتش و زان^۸ کباب
 چو بد^۹ روزگار دلپیران دژم
 فرو خفت^{۱۰} لَهاک و فرشیدورد

گشاده دل و سینه-^۱ K ۲ باشی-^۱ رفتی-^۲ K, IV, VI بدین-^۳ K, IV, VI ۴ بخای-^۵ VI ۱
 ز ترکان بروبر-^۶ K ۷ یابد-^۸ VI ۹ گشاده دل [در-^{۱۰} I] و بسته دست-^{۱۱} I, IV پای از
 رفتن گستهم: ^{۱۲} K-^{۱۳} доб. заголовок: K-^{۱۴} доб. оп.; ^{۱۵} I-^{۱۶} з тот и след. об. оп.; ^{۱۷} K-^{۱۸} доб. заголовок: K-^{۱۹} доб. оп.; ^{۲۰} I, VI-^{۲۱} IV, VI
 L-^{۲۲} доб.: بر علق لَهاک و فرشیدورد و کشتن ایشان را و خسته شدن گستهم
 پس گستهم تازیدان شد براه * بجنک سواران توران سپاه
 از-^{۲۳} K, I, IV آن-^{۲۴} K ۲۵ بگردار کرد-^{۲۶} K, IV به-^{۲۷} VI آن روز-^{۲۸} VI رود-^{۲۹} IV بیم-^{۳۰} K
 ازان-^{۳۱} K, I, IV پس-^{۳۲} VI-^{۳۳} оп. و-^{۳۴} L, I, IV آهوان را دوان-^{۳۵} I سایه گاه گوان-^{۳۶} K, IV
 ببندد-^{۳۷} I, IV, VI از اندوه-^{۳۸} K زاب-^{۳۹} I, VI بیشه بر سوی-^{۴۰} VI نزد-^{۴۱} K
 I, VI-^{۴۲} I-^{۴۳} доб.: میان-^{۴۴} I, VI
 ز پیمان تیر آتش افروختند * ترو خشک هیزم همی سوختند
 سرها-^{۴۵} K بر آتش فگندند چندی-^{۴۶} I (нарушен метр); آتش وز-^{۴۷} K برافراختند-^{۴۸} K
 بختند-^{۴۹} K خیره باشد-^{۵۰} I, IV چیره باشد-^{۵۱} K بُود-^{۵۲} I, VI چو شد-^{۵۳} K, IV آب-^{۵۴} IV
 کشته شدن لَهاک و فرشیدورد: ^{۵۵} IV-^{۵۶} доб. заголовок: ^{۵۷} K-^{۵۸} доб. заголовок: ^{۵۹} K-^{۶۰} доб. заголовок: ^{۶۱} VI-^{۶۲} I, VI
 بر دست گستهم

بر او نیکت با چلبشم نهادم بگشتم چندان نوران بنام بستی همی کبر را حواسی بگنجت اکوس شیرکت چه فرامد چه سر شمس هر باسان سرفشان کافی جان بزرگور ستم	تا سبید با اول و رسوا که او گشته شد پشته نامین هر روزم با دستم آهستی بگون شسته بیجان بگفت به تاروم من چه بن کارها چو امید و هر مردخشان به است که نغمه نیرم هست	گر بر زده شد با ستم زود نگر که او را سیابان همیشه ز ایران جسی با او بیا دروان تا بگفت با چو بشنید از شاه نوران چو آمد بزوکیت ایران سیاه گشتم رستم اکوس در رم با او سیابان	که دانست کردی بنام یکی با دروازه ملک پر کشید گماشته گزین آتش و باد و کما بر شاه نوران پیسور بگشتم لشکران بزرگ به شمشیر کرد خوشه گشتم رستم اکوس در رم با او سیابان	و ایران ایران سر سرتان به رسیده که اکوس جنگی گماشته با اکوس شده آگهی بن سخن با دوازگن که جنگی ستم به زلفت با او ز شکر سواد زواره چه دیدار چه جنگجوی زواره بر او نیکت با او ستم	به ست اندران که ز نیر و گما که چندین همی نوم سرتان که سالار زگان چه بگفت به پیش صف اندوهی ستم ز مردان جنگی فرزند زهر به دینار اکوس بنام دوستی به نیر و کردار شیر و ستم

نمونه‌ای از جاب اولیاسمیع (بعثی، ۱۲۷۲ ق.)

دگرنی بدیشان کجا نهنجی
 گو سار بر زور وی نین
 بزودت چنگش سخن نیش
 چه باست جستن بن سگین
 ازین خرم تنگی کشی که سر
 سخن از اینس نکند سب
 بجز گرفت بایزد باز
 کجا بست کردی همی بر
 بهندی پست در برنگ
 بر خون هر زار زود کور
 بر غنچه باد و خجسته گاه
 از ایشان بی او سود و
 درشان نایه سوار می و
 روان هر کجا چون بر نی
 کردار باد و پیوار بس

از گزیت بدو گفت ابر مینی

ازدیشان کردی بی ننگ

چنین گفت شرحش گنگ

بران همواره او را دل بست

سر و گوش پایش یکجاست
 بزودت برام دادان
 بسوزن از راه چهره براند
 چنین گفت گامی بجز چکان
 اگر گشت بودی کسار بر
 چو از بر پای بیرون جان
 دگر بقتد بالشکر سرفراز
 بزودت کردی کجا شسته
 بر او در داغ کجا زاره
 دل کور بردت داشت
 دگر چه نماند در غم
 پس نامور بود از نادان
 بهر دست مندی که بر
 شرمخ دید جانانی کما
 چه برام کردان شرمخ
 کما ز با ناله خندان
 همی بر تو بشکافت بر
 همی آفرین خواند مندی
 هم اگر چو مندی او ان
 سوار می چه برام با
 سوار می بر آنجند
 در آنس بر با جو کرد
 کینه چنین گفت برام
 ناسان از می بدین شام
 چنین بشه صغر
 چو از دور برام
 بر زن درون با می
 چو گاه نماند بجز
 بدینکار با دوش
 زودیا کفیش سپهر
 کجای جاندار مردان
 با دایمی از کافر
 شایان بود چشم

بدان ناسار و بدیشان
 بیکت موسی بود و ختم
 دگر گشت کرد و کما
 سحر بخاد می کند بر
 ز قیر سب که در ش
 بهرام بر آفرین خواند
 چو بهرام خورشید خود کام
 ز شهر من بدینی شمار
 مراد با سینه کربان
 زودگاه بسد زلی کرد
 بزودت خود جا که نش
 همی ز پرستش نگار
 که از او کما برام
 به چشم دارد و با
 زنگت در بوی و نگر
 چنانچون بود خورشید
 که کار من ایدینا
 ز بد راه و امن شاه

یکایک بر ما خواند
 برفت و بدید اگر بداند
 بسا دادا که خسته آورد
 بفرمود تا ز خرم او
 شرمخ و با موکان
 بر ناداران فرود آمد
 چه آرزو کرد که بس
 بر راست مندی چو بایست
 چو نماند که با شاه
 پذیرد شد پیش
 فراوان بر سب و
 شب و روز بهرام
 بدو گفت مندی
 چون درانی
 ز کس و خجسته
 مندی که با
 یکی آمد بوش
 بنمان بخت

همان خزان بر تر
 بتو شاد و نام چو گل
 شد خاندان سران
 گشاد و درود
 بر لبش آمد
 همان خزان
 بدو گفت
 فردان هر کجا
 کمان مهره و شیر
 فرساده و خوش
 چو این سوم
 دگر هر چه بد
 ز نماند می
 ز بالا و فرسنگ
 چو از خور آمد
 بر پیش بخت
 که سوی خرد
 ده سپ کما
 بر اندازد
 بچون سپهر
 ز چون شری

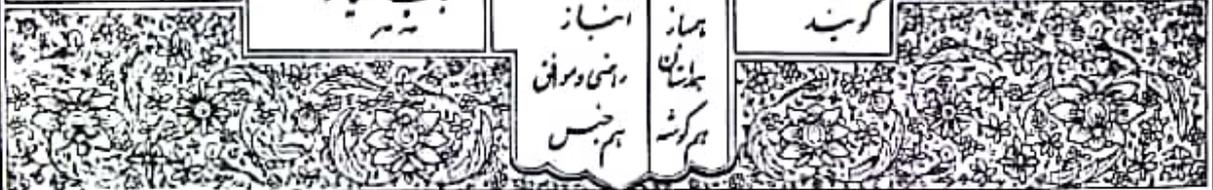
یکت سوزان
 بدو گفت
 فردان هر کجا
 کمان مهره و شیر
 فرساده و خوش
 آمدن بهرام
 همان اندوی
 ز بر و پاشنه
 فدایش چو آگهی
 سختی فرود
 فرساده و خوش
 شب کس فرساده
 بسندید علم
 تا خربزین
 ز سادوی
 با کوشش
 بزفرندم

بزرگ بر چار
 بدیشان زنده
 همان نزه داران
 ز بهرام در این
 بلند شری
 فرساده و خوش
 همی با خند
 که هر چند
 ز چیری که
 ز شایان
 بدان فرود
 یکی کلاخ
 بهر دست
 شکر سپهر
 بر او با جاده
 یکایک
 که شاه
 که خندان

بزرگ بر چار
 بدیشان زنده
 همان نزه داران
 ز بهرام در این
 بلند شری
 فرساده و خوش
 همی با خند
 که هر چند
 ز چیری که
 ز شایان
 بدان فرود
 یکی کلاخ
 بهر دست
 شکر سپهر
 بر او با جاده
 یکایک
 که شاه
 که خندان

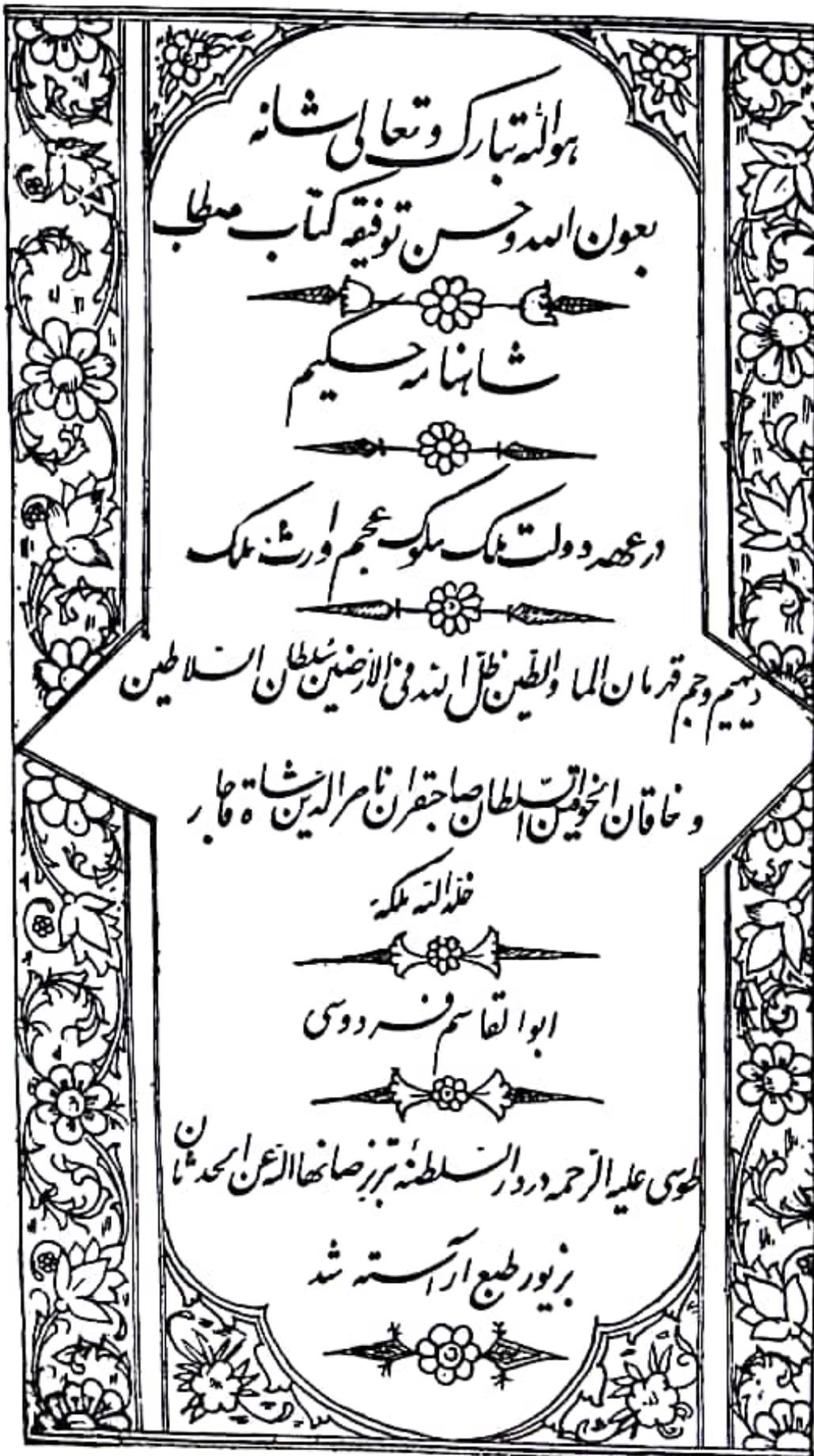
نیوشین	شبنین	باب الیاء	باب السماء	هری	نام شهر بنی نصران که	بنجان	بکسان و بنجان	یا	دانشگر که با بی باقی است
دوشون	برکت و مبارک	بار	کردن	هریبه	برکت مشهور است	هسبک	بهینم و بهین و بهین	ایر	بمسر و بار
وان	کنجبان	بال	قادر و آرام	هزان	عصابت که کشت کنج	هخار	مادوروش	ایره	دست برنج
وبال	سینج	بمال	همراه	هزین	خف و خزان	هپدا	شربت	یاز	ارش
ورازاد	نام پادشاهی نظیر سبک	بامراه	کلمه است که در فتح و کشت	هزیر	ستود و در کز بدوست	هپت	نکین هخار شگاف که	بازینک	اراده و اچک کرون
ورز	کشت کشت کاری	ایسای	بر زبان آرد	هسی	سود و خودی و خردی	هپخت	بت الفس	ایف	بیورد
وزینک	کشتکاری که با ک	جبر	نام مسر که در کز بدوست	هشیر	هفت ستاره	هپوش	زبکی و جان و درک	ایف	کرون و باز و می کشت
	نورن و حاصل کردن	بجبر	دست بر اسب که قارنه	هفت کرد	نام کسی بود که سفید شوی	هپوشک	نام پسر بک	ایف	خدا
دریب	کج	بجبر	کلوه ای طلا و نقر که برین	هفتزاد	دشمن که بر کز کشت	هپور	افاق و بخت	ایف	نام پادشاه شکان بنام
درین	نام شهر بنی نصران	بجبر	وساز و سبک شاند	هپلا	کله زانست با ک	هپون	برادر پیران که بدست	ایف	پادشاه ساسانیان
دوشی	پارچه لطیف	بجبر	بر طور	هپله	بگذارد	هپرب	عادم است که	ایف	نام پادشاهی که کج
دول	شور و غوغا	بجبر	بیورد	هپم آواز	موفی	هپزند	دودخانه در ولایت خرف	ایف	همراه بیام جبهه
دیر	یاد و نام و فراد	بجبر	دیکت سکین آسبی	هپمال	فرین و درکین	هپیکل	حامل است که گردن را	ایف	چهار روزان بزرگ
دیره	علاسه و خصوص	بجبر	نام پسر بنی نصران	هپمام	برکت و سپهوان	هپبن	آقا با شرف است	ایف	تیر و پکان باشد
دول	نام پسر پادشاه	بجبر	شاه شیری و نازل	هپمانند	مانند	هپیرن	شتر سوار و شتر	ایف	ما کج در کار کوشند
دول	اوز و نمره	بجبر	شمسی و سینه	هپهاور	خف و هم آردن	هپیرن	شتر سوار و شتر	ایف	خرانده و سازنده

باب الیاء

بجمل الله و توفیقته تام شد کتاب شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی طوسی رحمه الله علیه مع طبعات و لغات در بند مسموره
 بمبئی ازین جهت و الا نمت عالی شان معنی مکان عزت و سعادت تو امان عمده الاعظم و الاعیان قبله کرم سرور محترم خا
 آقا محمد باقر صاحب تاج شیرازی بخط و وقت اقل عباد الله محمد ابراهیم الشیرازی قاضی محرمت و غفران پناه جنت و صواب
 اما مکا و المتفرق فی بحار رحمت الله الملک التان محمد حسین خان اولیا سمیع الشیرازی و در کارخانه استادا المطبعین

اکمل المعاصین عبد الغفور المشهور بدار و میان ابن محمد عبد الله و باطل
 سمت انطباع پذیرفت فی غره شهر
 جمادی الثانی من شهر
 ۱۲۶۲

هو الله تبارک و تعالی شانہ
بعون الله و حسن توفیقہ کتاب مطاب

شاهنامہ حکیم

در عهد دولت ملک ملک عجم و رشت ملک

دیسیم و جم قرمان الما و الطین ظل الله فی الارضین سلطان السلاطین

و خاقان انجمن سلطان صاحبقران ناصر الدین شاه قاجار

خلد الله ملکہ

ابوالقاسم فردوسی

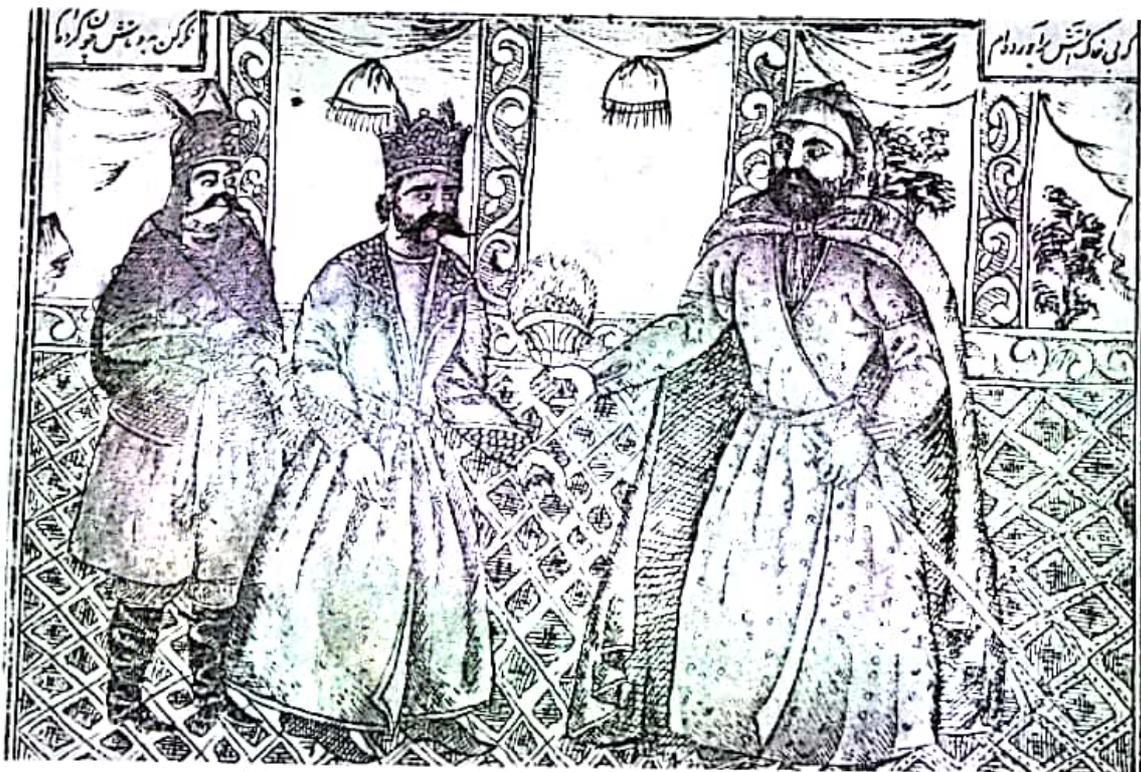
لحمی علیہ الرحمہ در در السلطنہ تبریز صاحبها العن اسمہ ثانی

بزیور طبع آراستہ شد

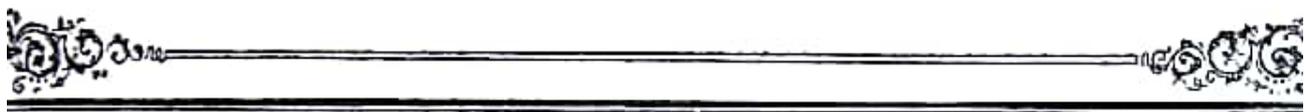
نمونه‌ای از مجالس چاپ تبریز در ۱۳۱۶ ق

(۲۸)

نمونه‌ای از مجالس چاپ تبریز ۱۳۱۶ ق.

(۲۹)

نمونۀ چاب مشهور به امیر بهادری

اسم از زمین آید

نام زمین از بخت و خداوند بیست که بر او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 در روز و ماهی بیست و شش که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 لشکر و جویان او به شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 روزی از او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 جان او به شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 در روز یکشنبه پاک روان فتح شاه پیران سپه کرده آنگون مینشان شاه بزرگوار و امیر کارگاه غنچه پیران زاده در لشکر او و در او شایسته است
 کسب آن و در او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 بزرگت که بگانش از او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 با او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 بر او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 بر که بر او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 در کسب آنی اما به در هم وقت خانه با در ارتک ترک و نازی کرد و خانه بزرگی و مان غازی قوه بفرمان او پاک بزرگت که در او شایسته است
 یکی نامه اسپاسانی است بنده آن از بلا است به روز او در دل بگذر نفع چشمی از او شایسته است که در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 که در او شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 از هم گشت و خانه بزرگت ریاضت هم گشت زنیاب و نیز که در او شایسته است که در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است
 بزرگت جاز با بزرگت و شایسته است که در او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است و در او شایسته است که هر کس از او شایسته است

بنام مایهون شاهنشاهی ایران

شده میزبانی شکست	سراشت در کنایه ی تیر	دشت لاله در دشت سوس	ازادان دولت شکست
کین که از زهر پستی	کردن شکست شکل گشتی	دشک به کوسه شامه	برون در از ملک شکست
که بر خردی دست تو کار	فرخ این شکست او آواز	خود خورده شکست از لاری	که در می باشد شکست
زینکو شای شان او	که در او بی غمزه شکست	برین سبزه می شکست	ز شکست می در شکست
برکش از پیش از پیش کم	ببر خود با شکست از شکست	بسیون از شکست در شکست	دلی ای کم بر شکست
زادارشان که شکست	که این را شکست از شکست	بر از شکست از شکست	بسی شکست از شکست
بر کار شکست از شکست	ای بر شکست از شکست	بنام امیر شکست	برون در شکست
به شان بر از شکست	بدان او شکست از شکست	ز شکست به شکست	بر شکست از شکست
بر بران شکست	و بر شکست از شکست	شکست از شکست	که شکست از شکست
ز که در شکست	او شکست از شکست	که شکست از شکست	شکست از شکست
که شکست از شکست	بنان که شکست از شکست	از شکست از شکست	دشکست از شکست
برین شکست از شکست	نه که شکست از شکست	بر شکست از شکست	ز شکست از شکست
شان بر شکست	بر شکست از شکست	بر شکست از شکست	برون در شکست
شان بر شکست	در شکست از شکست	بر شکست از شکست	شکست از شکست
در شکست از شکست	بنا شکست از شکست	بنا شکست از شکست	در شکست از شکست

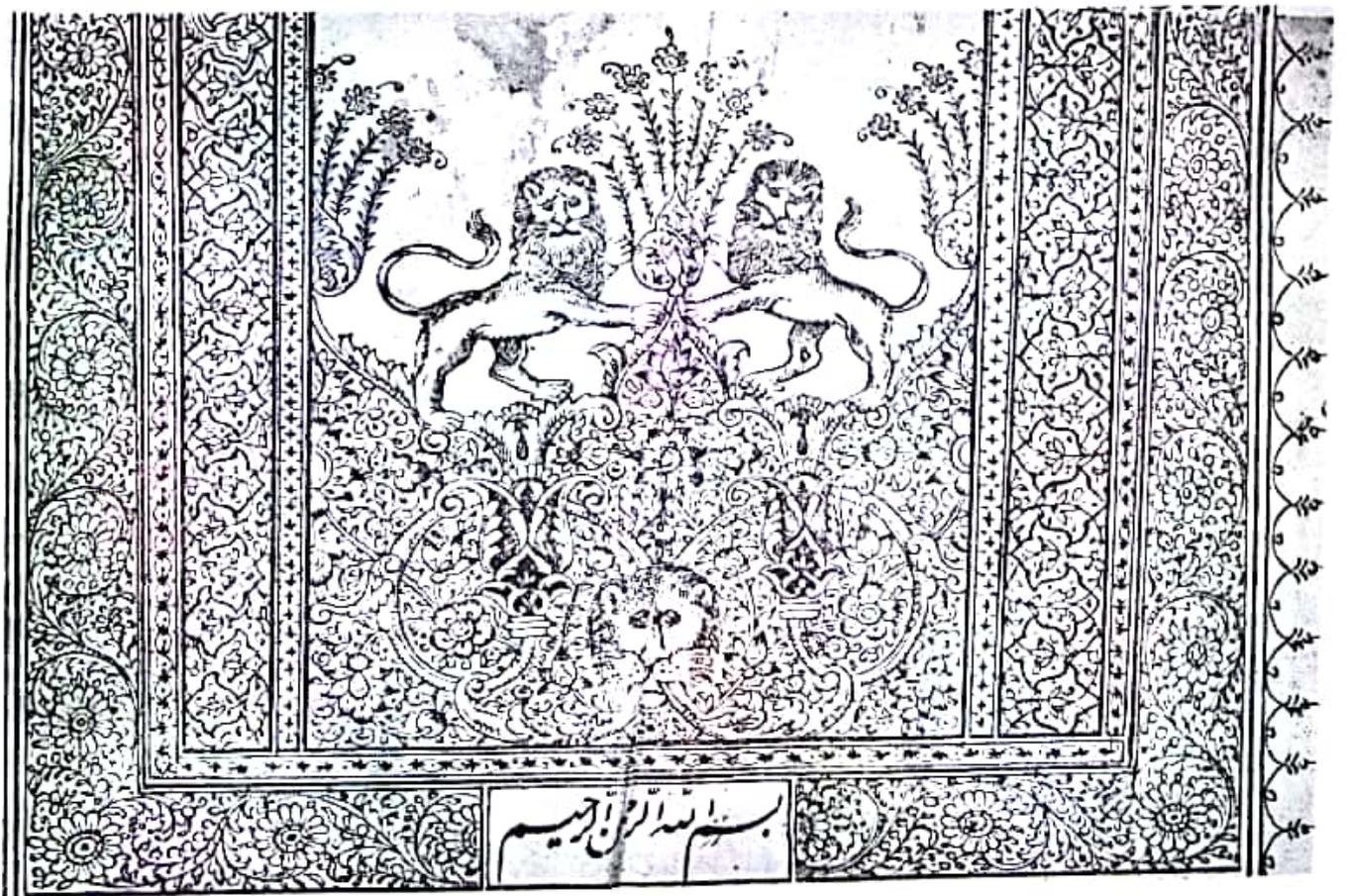

سنگ بیزورد (۱۱۶۰) بیادول

از مجالس چاپ مشهور به امیر بهادری

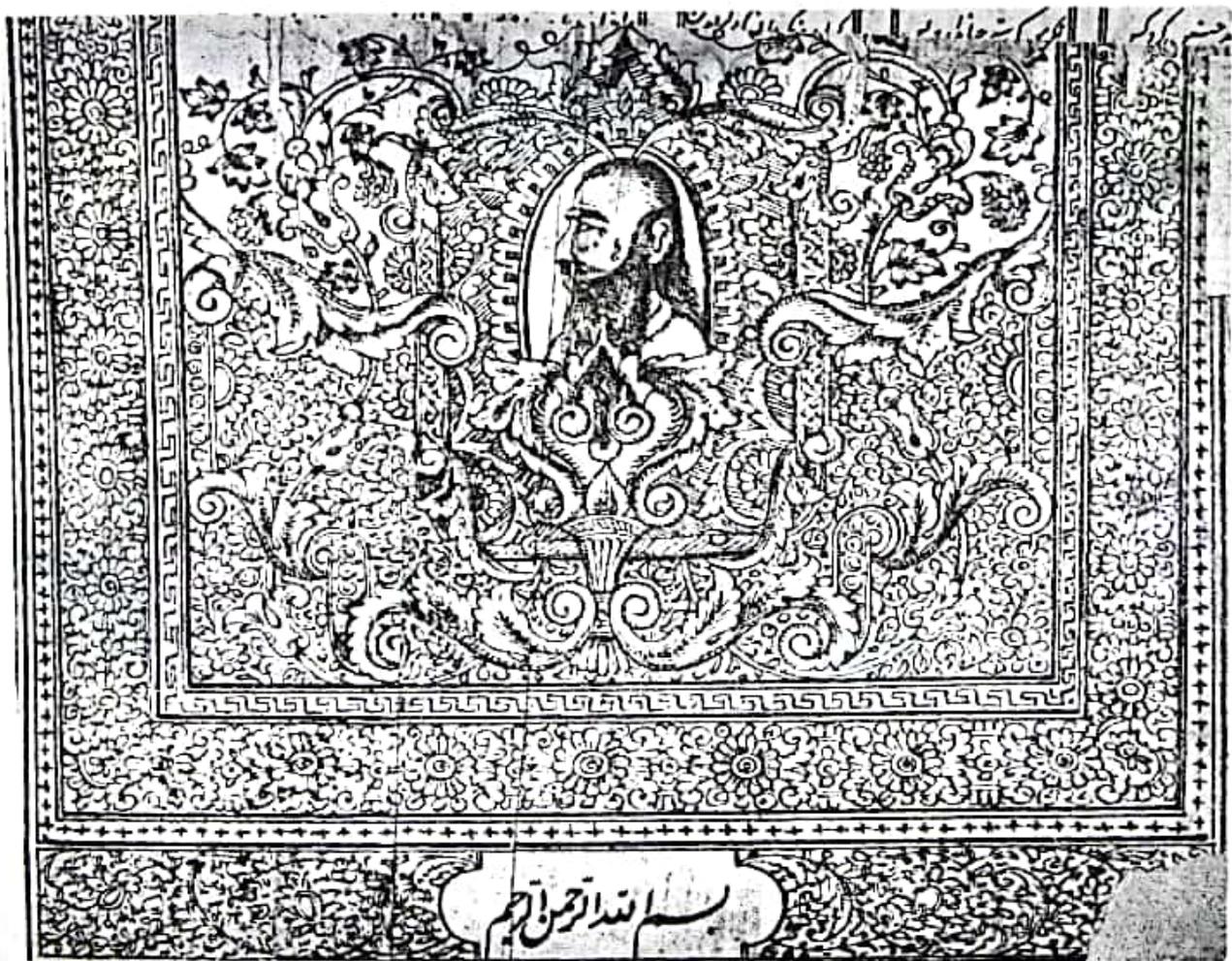
سنگ کویک زرد و کشته ن آیش

(۳۳)

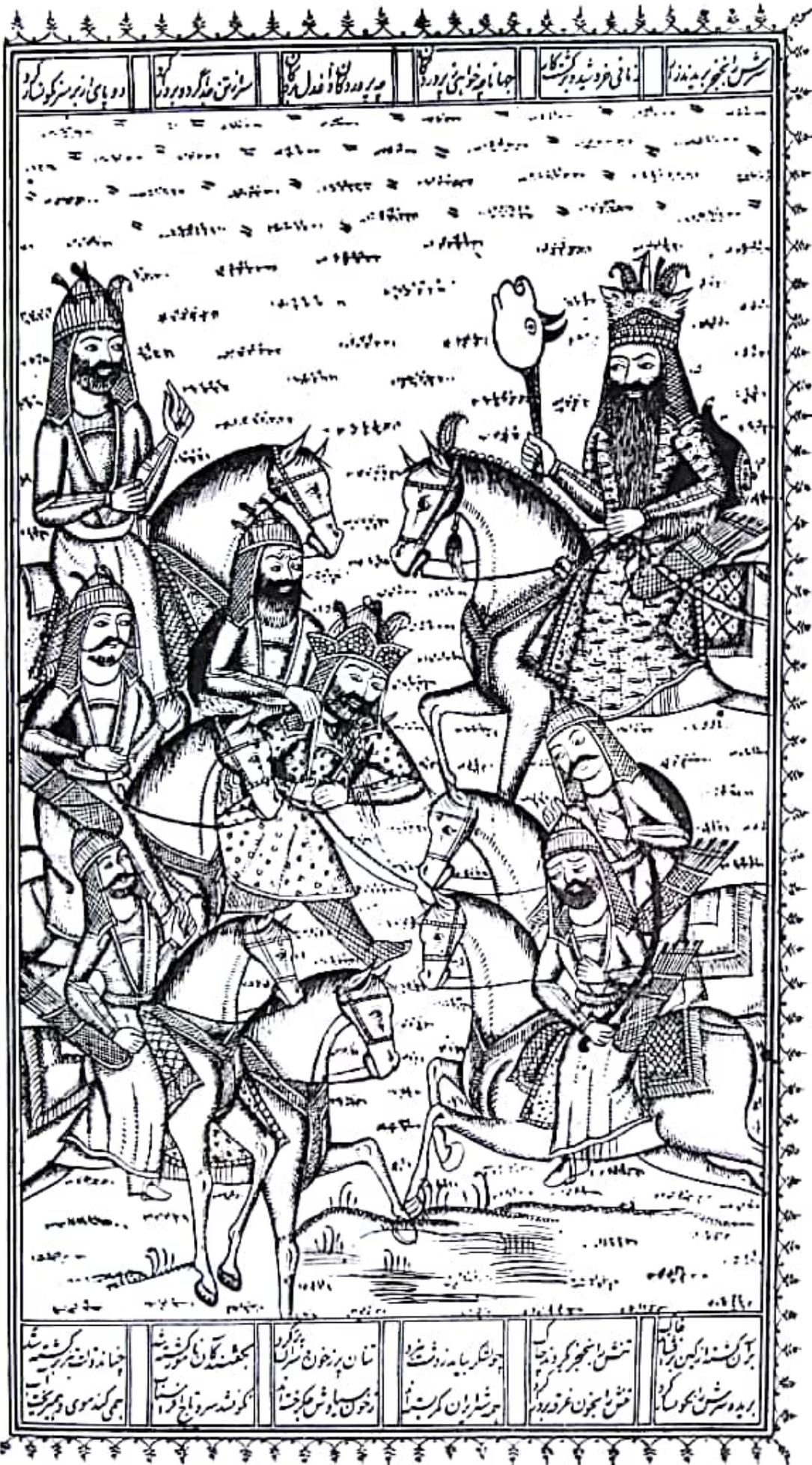

سرلوحه چاپ تبریز در ۱۲۷۵ ق .

(۳۴)

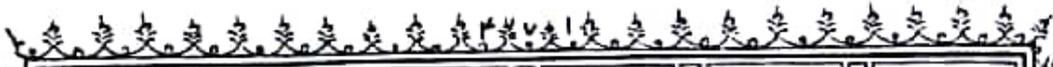
یکی دیگر از سرلوحه‌های چاپ ۱۲۷۵ ق. در تبریز

شیرین و نوحه بیدار / زانی خورشید بر کنکاز / جهان خورشیدی پرورد / بر پروردگار و فضل / سزای من مگر دور دور / دو پای از بر سر کنکاز

بر آن کشنده کین / آید و سرش بر کوه / تنش را نوحه بر / قش را چون خورشید / جز لشکر بیا به زورش / بر سرش از آن کرب / تان بر خون سر / ز خون پاشش مگر / بکشندگان کوش / کوشه سر و زان / چنانه دانش بر / همی که سوی در

نمونه مجالس چاب تبریز در ۱۲۷۵ ق.

بشایه بر او کشته شد سران تخت ایران فرزندان پادشاهان مراود از من کشته شد چنین بود آن پادشاهان سینه سپاه و پادشاهان گر شرایب که کشته شد سرشک در آن پادشاهان بزرگه پادشاهان	که هر دو یکدیگر پادشاهان یکی که کشته شد هر دو پادشاهان که چندان از پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان	که پادشاهان بزرگه پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان	بشایه بر او کشته شد سران تخت ایران فرزندان پادشاهان مراود از من کشته شد چنین بود آن پادشاهان سینه سپاه و پادشاهان گر شرایب که کشته شد سرشک در آن پادشاهان بزرگه پادشاهان	که هر دو یکدیگر پادشاهان یکی که کشته شد هر دو پادشاهان که چندان از پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان	که پادشاهان بزرگه پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان	بشایه بر او کشته شد سران تخت ایران فرزندان پادشاهان مراود از من کشته شد چنین بود آن پادشاهان سینه سپاه و پادشاهان گر شرایب که کشته شد سرشک در آن پادشاهان بزرگه پادشاهان	که هر دو یکدیگر پادشاهان یکی که کشته شد هر دو پادشاهان که چندان از پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان که پادشاهان

بشایه بر او کشته شد	سران تخت ایران	فرزندان پادشاهان	مراود از من کشته شد	چنین بود آن پادشاهان	سینه سپاه و پادشاهان	گر شرایب که کشته شد	سرشک در آن پادشاهان	بزرگه پادشاهان

بر پیش کس است ز خور فلک است بر سر که بر خفت اندر تو گشت بستا و به نور اردو چو خند من رنج با بدی	چو گل را شبنم کانه چو پیش سپهر بر در بخت چنین بدگر بر سر بدگشت شام با شب گفتی غم می بر کسی دگر روز بر کوری مرغان	بزدیک شاه و لیلان بر آفرین کردی ببین بود در آستان همی آفرین کردی بسا واکه بشیم بی چو روزم در آستان	همی ز ناموس بر رسید خرد و دلا ز کشته بدگفت لیلان بر رسید زاجر سر بر نیک با در سر در و تخم بد تا تو ز کما	شش تا زمان برود بزرگان ایران کند چو خورشید در بر سازد از بخت و کما سر بخت شمن بر چنین است کسان	آز بخاکه سوی روم خیزد کس با هر زده چون با بران بد و شاد بخت تو ای شرباره در کس

از آن پس تن به مهر فرار است
مخسکویان سعدن پاک است
تم بجلد است
بجوشید
جوشید

همی ز ناموس بر رسید
خرد و دلا ز کشته
بدگفت لیلان
بر رسید زاجر سر
بر نیک با در سر
در و تخم بد تا تو ز کما

جلد سیم

شاهنامه حکیم

ابو قاسم فردوسی

طوسی رحمة الله علیه

چاپ

دارالمطبعه

تهران

میرزا علی
خانی

نیزیل از نخت و نجاج و... کسی جنگ زبیر است در کوشش بلای از جاه اند آری باد	پیاده همبر اندازد و شمشیر چنین بود تا بود کرد آن چهر بگرا ز ماه اند آری بچاه	ببستند باز دخی قان چین کسی بر فراز و کسی بر شیب یکی را گشتی خوار و زار و ترشند	نیزیل از زار و دونه بر زمین چنین است رسم برای فریب بگیر از برای بحسب رخ بلند

اراد خودش برودید | جگرش ازین نیره بیرون کشید | بجه غار کسرتن کشته بود | جهان بچو در بامی خون کشته بود

نمونه‌ای از شاهنامه چاپ بمبئی در: ۱۲۶۴ ق .

(۴۱)

دردار الطباعه خاصه مدرسه مبارکه دارالسنون

صفحه عنوان یوسف وزلیخا چاپ تهران ، (بدون تاریخ)

(۴۲)

نجاتی نموده گشت
 شد و پیش او نهاد
 و کرد از آنست در خفا
 بدو داده بود با شاه
 و بخت حاجت در آنجا
 آورد و بگریز از آنجا
 هر دو پیش میفت این است
 میان فراد و کت آنجا
 بجهت در افتاد از صدق و
 با لیدر زبان بر تاس
 گشاده زبان بر تاس
 پنهانان کو بود
 چنین گفت کی خالق ماه بود
 با خسته گماننده روی ماه بود
 بکن سبده بودم درین دایه

بوصیان
 رسید
 یوسف علی
 باز نیجا
 که از رخسار دندان چاه
 مراکت دادی و باج بیان
 جهان بسیم بخت پرین
 را یک و ای دگر تو
 بجز نودی دلم دستیار
 نوی از سبده چکان

باید که از کلام
 نوزان بگویم
 و کباره از بخت
 راه نودی سوی
 الهی از سبده
 زنجیر از کلام
 بگوید که از کلام
 نوزان بگویم
 و کباره از بخت
 راه نودی سوی
 الهی از سبده

نمونه صفحه‌ای از یوسف و زلیخای چاپ قدیم

شاه پادشاه یوسف فرزند تو را از بردار چسبید فرزند رنجست بدست تخت فرزند که ای ملک فرزند شاه هو دار خاک در بارگاه منم آنکه بر منم از خود نمودم بر منم از خود زیوسف بصدیق کور ایمان همایون شاه حمید نشستد با فرخ نشان بفرزندک دانش چک نبود	سوی این باین که کرد باز توئی آنکه همزاد ارک خود در یغابسی تو سواد زبان برکش این باین منم این باین شنا کوی منم آنکه بر منم ارک مرتا زیوسف جد کرد رنجست که کونی کی یوسف دیگر است	آن پیر امید بسته را بر خسار روش چ پیر هم از مادری ده بزم از آن جفت هماد شاه بفر فرشته بچهر ملوک برادم زینت مادر یک بجز شکر با حکم فی کاش رخشندکی تر از مهر دانه	پرسید صیقلی دست بد و گفت کای زاده بی نظیر توئی آنکه با یوسف چهر که تنها ماندی همزاد خویش عزیز همایون چهر ملوک منم آنکه با یوسف پیر چنین کرد حکم از خود کار که دیدم دل افروز دیدار ازین زمانی سخن گفت چهر سراجام خون شاه جهان دیس کن در بر و در
همانوی چهر و یوسف است که سلطان شاهان این		نهادند شش عاشاره خوان پس علم آن شاه فرخ ششم	یکی پیشش هیچ دیگر جدا کران خان و ترتیب راجه

بسیجیدان از بجز آن دنیا بجز یوسف تا آمدن بیخ خون

یوسف و زلیخای جاب ۱۳۱۷ ق. در طهران

اعلام نویسندگان

ستاره کنار اعلام نشانه آن است که به قسمت اروپائی نیز باید مراجعه شود

استاریکف ، ۱.۱. : ۲۰ ، ۱۱۷،۴۵ ،

آ

۲۱۷

استخر ، محمدحسین : ۲۰

استعلامی ، محمد : ۲۲۸

اسحق ، محمد : ۲۰

اسمیرنوا ، او : ۲۰۰

اسلامی ندوشن ، محمدعلی : ۲۰ : ۲۱ ،

۳۴

اسماعیل پاشا بندادی : ۸۰

اعتمادالسلطنه ، محمد حسن : ۸۰ ،

۸۱

اعتماد مقدم ، علی قلی : ۲۱۷ ، ۲۱۸ ،

اعلامی ، شهناز : ۲۱

افکاری ، جهانگیر : ۴۷

اقبال ، عباس : ۲۱ ، ۲۲ ، ۸۳ ، ۱۹۹ ،

اقبال ، محمد : ۲۲ ، ۴۲ ، ۲۱۸ ،

امین ریحانی : ۲۲

اورنگ ، عبدالحسین : ۲۲

ایزدیار : ۲۲

ب

بدوی ، امین عبدالمجید : ۲۳

* براون ، ادوارد : ۲۳

* برتلس ، آ.ی. : ۲۳ ، ۲۰۰ ،

بسطامی ، علی بن مکی : ۸۶

آبراهیمیان ، روبن : ۱۹

* آتش ، احمد : ۵۰

آخوندوف ، روح الله : ۱۱۲

آذر : ۱۱۲

آذر بیگدلی : ۸۰

آذرخی ، رضا : ۲۰ ، ۴۵ ، ۲۱۷ ،

آذری ، علی : ۲۱۷

آذری ، فرهاد : ۱۹

آربری ، ا.ج. : ۱۹

آزادبلگرامی ، غلامعلی : ۸۰

آزاد همدانی ، علی محمد : ۴۵

آهی ، مهری : ۱۹

ا

اباصلت : ۱۱۲

ابدال بن داراب : ۸۶

ابراهیمی ، محسن : ۱۱۲ ، ۵۹

ابن یوسف شیرازی : ۱۹

اتحادیه ، منصوره : ۱۹

* آته ، هرمان : ۱۹

احراری ، طاهر : ۲۰۲

احمدعلی خان : ۸۰

احمدی ، احمد : ۲۱۱

ادیب المالک فراهانی ، صادق : ۲۰ ،

۱۹۸ ، ۲۰۱

- جودت، م. : ۱۱۲
- ج
- چوانو ، ولادبانا : ۲۷
- ح
- حسینی ، میرحسینی دوست : ۸۱
- حمیدی ، مهدی : ۲۱۱، ۲۰۸
- حکیم ، محمدتقی : ۸۱
- خ
- خانلری ، پرویز ناتل : ۲۰۹ ، ۲۷ ، ۲۱۰
- خانلری (کیا) ، زهرا : ۲۱۳
- خطیبی ، حسین : ۲۷
- خیام پور ، عبدالرسول : ۲۷
- د
- داراب ، غلامحسین : ۲۸
- دبستانی کرمانی ، محمود : ۲۸
- دبیرسیاقی ، محمد : ۲۰۲، ۲۰۰
- دستغیب ، عبدالعلی : ۲۸
- دشتی ، علی : ۲۸
- دولت آبادی ، یحیی : ۵۴
- دولت‌شاه سمرقندی : ۸۱
- دهخدا ، علی اکبر : ۲۹
- ر
- رازی ، امین احمد : ۸۱
- *راماسکوویچ : ۲۹
- رجائی ، احمدعلی : ۲۹ ، ۲۱۸
- رحیم زاده منقوی : ۲۹
- رحیمی ، مصطفی : ۲۹
- رشیدبیک افندی زاده : ۱۱۲
- بغدادی ، عبدالقادر : ۸۵
- بنانی ، امین : ۱۰۷
- بنداری ، فتح بن علی : ۱۱۹
- بنووال ، محمدافضل : ۲۳
- *بوزانی ، الکساندر : ۲۳
- بوستانی ، مجدالعلی : ۲۳
- بهار ، محمدتقی : ۴۵، ۲۵، ۲۴، ۲۳
- بهارمست ، احمد : ۲۱۲، ۴۵، ۲۵
- بهرامی ، مهدی : ۲۵
- بهروز ، ذبیح الله : ۴۴
- بهنام ، عیسی : ۳۹
- بهبار ، م. = مسکوب
- بینش ، تقی : ۲۵
- پ
- پژمان بختیاری ، حسین : ۲۵
- پ
- *پوپ ، آرتور اپهام : ۲۵
- پورداد ، ابراهیم : ۲۱۰، ۲۰۹، ۲۵ ، ۲۲۰
- پوریا ، ارسلان : ۲۱۳
- ت
- تقی زاده ، سیدحسن : ۴۹، ۴۶، ۲۶
- ج
- جامی ، عبدالرحمن : ۸۱
- جعفری یزدی ، جعفر : ۳۹ ، ۸۱
- جلالی ، ع. : ۲۱۲
- جمال زاده ، سیدمحمدعلی : ۲۷، ۲۶
- جوهر کلام ، عبدالعزیز : ۲۷

رشید یاسمی ، غلامرضا : ۲۹ ، ۳۰ ، ۱۹۹
شیرانی ، محمود : ۳۲
شیروانی ، زین العابدین : ۸۲

ص

صاير : ۱۱۲
صدیق اعلم ، عیسی : ۳۳ ، ۴۶ ، ۷۴
صفا ، ذبیح الله : ۳۳ ، ۴۶ ، ۲۰۹
۲۱۱
صفا ، محمد : ۲۳۰
صمصام الدوله ، عبدالرزاق : ۸۲
صورتگر ، لطفعلی : ۳۳ ، ۳۴ ، ۴۲

ط

طاهر ، ابراهیم : ۱۱۲
* طاهر جانوف ، ع : ۲۰۰
طباطبائی ، احمد : ۳۸ ، ۲۳۱
طهرانی ، آقا بزرگ : ۲۴ ، ۲۱۸

ع، غ

عبدالحسین بن لسان الملک : ۲۱۶
* عثمانف ، ن. ا. : ۱۹ ، ۲۰۰ ، ۲۲۴
عروضی سمرقندی : ۸۲
عزام ، عبدالوهاب : ۳۴ ، ۱۱۹
* علی یف ، رستم : ۲۰۰
علوی ، بزرگ : ۴۲ ، ۴۸
عوفی ، محمد : ۸۳
عینی ، صدرالدین : ۲۲۴
عینی ، کمال : ۲۰۲
غایبزاده ، عباس : ۱۱۲

ف

فاضل زاده بدیع : ۴۷
فتح اعظم ، هوشمند : ۳۴

رضی ، هاشم : ۲۰۸
رعدی آذر خشی ، غلامعلی : ۳۱
رمضانی ، محمد : ۱۹۹ ، ۲۰۱
روحی ، عطاء الله : ۲۰۸
ریاضی ، غلامرضا : ۳۱

ز

زایاچکوفسکی ، ا. : ۲۱۸
زرین کوب ، عبدالحسین : ۳۱
زنوزی ، محمد حسن : ۸۱ ، ۸۲

ژ

* ژوکوفسکی ، و. آ. : ۲۲۴

س

سادات ناصری ، حسن : ۸۰
سامی ، شمس الدین : ۳۱
سپنتا ، عبدالحسین : ۵۰
سپهرم ، امیر مسعود : ۳۱
سیاح ، فاطمه : ۳۱ ، ۳۲
سیدزاده : ۲۱۱
سیروس ، بهرام : ۲۰۲
سیف آزاد : ۱۹۹

ش

شائق ، عبدالله : ۱۱۲
الشایی ، علی : ۳۲
شبلی نعمانی : ۳۲
شرف (شریفی) : ۱۱۱

ک

کازرونی ، ابوالقاسم : ۸۳
کاظم زاده ایرانشهر ، حسین : ۳۷ ،

۲۱۲

کاظم بک : ۲۲۴

* کریمسکی : ۲۲۴

* کویاجی : ۳۸

کهزاد ، احمد علی : ۳۸

کیلنادره ، رواز : ۳۸

گ

گوپامومی ، قدرت الله : ۸۴

* گوزلیان ، ل . ل . : ۲۰۰

گوهرین ، صادق : ۲۰۹

ل

لاهوئی ، ابوالقاسم : ۱۱۷

لودی ، شیرعلی : ۸۴

لسان ، حسین : ۲۱۹

م

* مار، ی. ن . : ۳۸

* ماسه ، هانری : ۳۸ ، ۳۹

متینی ، جلال : ۲۰۸

مجتبائی ، فتح الله : ۲۳ ، ۳۹

محبوب ، محمد جعفر : ۳۹

محمد ریاض : ۲۱۹

محمد صدیق حسن : ۸۴

محیط طباطبائی ، سید محمد : ۳۹

مستوفی ، حمد الله : ۸۴

مدرس تبریزی خیابانی ، محمد علی :

۳۹

شمار ، جعفر : ۳۲

شفیعی ، محمود : ۴۶، ۳۲

شوشتری ، قاضی نورالله : ۸۲

شهواریان ، آودیس : ۳۲

ف

فخر داعی گیلانی ، محمد تقی : ۳۲

فرخ اورمزد = اسلامی ندوشن

فردوس = نوشین

فرشته استرآبادی ، محمد قاسم : ۸۳

فرشیدورد ، خسرو : ۳۴

فروزانفر ، بدیع الزمان : ۳۴، ۳۵

فروغی ، محمد حسین (ذکاء الملک) : ۸۶

فروغی ، محمد علی (ذکاء الملک دوم) :

۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۱، ۳۵

فرهمند ، ملیحه : ۲۲۹

فلسفی ، نصرالله : ۳۵، ۳۶

فوادى ، حسین : ۳۶

ق

قاجار ، بهمن : ۸۳

قادری ، شمس الله : ۲۱۹

قاسمی ، احمد : ۳۶

قدیمی ، ذبیح الله : ۲۰۵ ، ۲۰۷

قریب ، عبدالعظیم : ۲۱۴، ۳۷

قریب ، یحیی : ۸۳

قزوینی ، شاه محمد : ۸۴

قزوینی ، محمد : ۳۷، ۸۲

قوکاسیان ، هراند : ۲۱۹

- مرسده : ۲۱۳
 مستوفی ، ابوالفضل یوسف : ۲۱۹
 مسرور ، حسین : ۴۰ ، ۳۹
 مسکوب ، شاهرخ (م. بهیار) : ۲۹ ،
 ۴۷ ، ۴۴ ، ۳۴
 معرفت ، حسن : ۲۰۷
 معین ، محمد : ۸۳ ، ۴۰
 مقدم ، محمد : ۲۰۶
 * مکان ، ترنر : ۱۹۹ ، ۱۹۸ ، ۴۰
 مکری ، محمد : ۱۲۳
 منافداده ، م. ا. : ۲۰۶
 * مهل (موهل) ، ژول : ۱۹۹ ، ۴۷ ،
 ۲۰۲
 میان اختر ، قاضی احمد : ۴۰
 میکه ، عبدالحسین : ۴۰
 مینوی ، مجتبی : ۵۰ ، ۴۷ ، ۴۰ ،
 ۱۹۹ ، ۲۱۰ ، ۲۱۴
- ن
 نازاریانتس ، س. : ۲۲۵
 ناظر ، عباس غایبزاده : ۱۱۲
 نخعی ، حسین : ۲۰۸
 ندا ، طه : ۴۸
 نظمی ، علی : ۱۱۲ ، ۶۶
 نعمة الله (ملا) : ۱۱۰
- نقیسی ، سعید : ۴۱ ، ۴۲ ، ۴۸ ، ۶۶ ،
 ۱۹۹
 * نلدکه ، ثودر : ۴۸ ، ۴۲
 نوائی ، امیرشیرعلی : ۸۴
 نوبار ، آبل : ۴۲
 نور ، رضا : ۶۷
 نوشین ، عبدالحسین : ۲۲۲ ، ۲۰
 و
 ونی فردهومز : ۴۲
 * وولرس : ۱۹۹ ، ۱۹۶
 وهمن ، فریدون : ۲۲۰
 ه
 هاشمی حائری ، علی : ۴۳
 هدایت ، رضاقلی : ۸۴
 هژیر ، عبدالحسین : ۴۳
 همایی ، جلال الدین : ۴۳
- ی
 یارشاطر ، احسان : ۴۳ ، ۲۱۲ ، ۷۹
 یزدانیان ، محمد : ۴۴
 ینمائی ، حبیب : ۲۲۰ ، ۲۰۷ ، ۴۳
 یقانیانج ، لیدیا : ۴۳
 یکنائی ، مجید : ۲۲۰
 بیرجک ، اتو : ۴۴

اڤلام اروپائي

A

- Abid, Amin : ۴۹
 Abuladze, J. : ۱۲۵
 *Aga-oglu, M. : ۴۹
 Allev, G. Yu. : ۴۹
 Amthor, E. : ۹۰
 Andersen, H. : ۵۰
 Ankelsaria, B. G. : ۴۹
 Ankelsaria, H. T. : ۴۹
 Antal, R. : ۱۲۷
 Antia, E. K. : ۱۲۳
 Arberry, A. J. : ۵۰
 Asatour, G. : ۹۵
 *Atesh, A. : ۵۰
 Atkinson, J. : ۹۶, ۹۷, ۹۹,
 ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۰۴, ۲۰۳
 Avrll, A. : ۲۲۸

B

- Bajraktarevic, F. : ۱۱۸
 Baldyrev, A. : ۱۱۵
 Banu, Ts. B. : ۱۱۷
 Barthold, W. : ۵۱
 Baumgartner, A. : ۵۱
 *Bausanl, A. : ۵۱
 Belentsky, A. M. : ۲۲۱
 Benshalom, B. : ۱۱۹
 *Bertels, E. E. : ۵۱, ۵۲, ۲۰۰
 Beyer, C. : ۹۲
 Blanchl, A. : ۵۲

- Blochct, E. : ۵۲
 Bohra, V. B. : ۱۰۳
 Bolotnikoff, A. : ۵۲
 Bompiani, V. : ۵۲
 Bonard, A. : ۵۲
 Borecky, J. : ۱۱۴
 Bottcher, H. M. : ۵۲
 Bricteux, M. : ۵۳, ۱۲۲, ۲۲۸,
 ۲۲۹
 *Browne, E. G. : ۵۳, ۵۰۱
 Buckler, W. : ۵۲
 Butler, N. M. : ۵۳

C

- Champion, J. : ۹۶
 Chldsey, A. L. : ۱۰۵
 Christensen, A. : ۵۳, ۱۱۴
 Church, A. J. : ۹۹
 Colt, D. : ۱۰۵
 Costello, L. S. : ۹۷, ۹۹, ۱۰۰
 Coyaji = Koyaji

D

- Darmesteter, J. : ۵۴
 Davar, F. C. : ۵۴
 Delvau, A. : ۱۲۱
 Devereux, R. : ۲۲۱
 Diakonov, M. M. : ۱۱۶
 Dimand, M. S. : ۵۲
 Dinshah Irani : ۵۴, ۵۹
 Diyakonov, M. M. : ۵۷, ۲۲۱, ۲۲۳

- E**
 Essigmann, A. : ۹۳
 *Ethé, H. : ۱۹, ۵۴, ۵۵, ۹۲, ۲۱۵
- F**
 Flügel, G. : ۵۶
 Frelherr, O. : ۵۶
- G**
 Göerres, J. : ۸۹, ۹۳
 Graf von Ludolf : ۸۹
 Grube, E. J. : ۵۶
 Grunebaum, G. E. : ۵۷
 Grunebaum, M. : ۵۷
 Gruzluski, A. E. : ۱۱۶, ۱۱۷
 Guerber, H. A. : ۱۰۴
 Gulzadlantz, S. : ۹۵
 *Guzallyan, L. T. : ۵۷, ۲۰۰, ۲۲۱
- H**
 Hageman, G. E. : ۵۷, ۱۲۶, ۲۰۳
 Hallsten, J. : ۱۲۶
 Hammer-Purgstall, J. : ۸۹
 Hansen, K. H. : ۵۷, ۵۸
 Hermelln, A. E. : ۲۰۵, ۲۲۱
 Horn, P. : ۵۸, ۸۵
 Huart, C. : ۵۸
 Humbert, P. : ۵۹
 Husing, G. : ۵۹
- I**
 Ibrahimov, M. : ۵۹
 Imoto, E. : ۵۹
 Irani=Dinshah
- Ivanow, W. : ۵۹
- J**
 Jackson, A. V. W. : ۶۰, ۱۰۰
 Jarret, H, S. : ۲۰۴
 Jewett, I. B. : ۲۲۱
 Jolowicz, H. : ۹۱
- K**
 Kanga, J. B. : ۹۹
 Kanga, P. K. : ۲۰۵
 Kanus-Credé, H. : ۹۴
 Karoly, F. : ۱۲۷
 Kerbs, H. : ۶۲
 Khan, M. : ۶۰
 Kosegarten, H. G. L. : ۶۰
 Kawalski, T. : ۶۱
 *Koyajl, J. K. : ۶۱, ۶۲
 Kubickova, V. : ۱۱۴
 *Krymkil, A. : ۱۰۷
 Kuroyanagi, T. : ۶۲, ۱۱۸
 Kutar, M. N. : ۱۲۴
 Kutta, C. : ۶۲
- L**
 Langlès, L. M. : ۱۲۰
 Lauckhard : ۹۲
 Lentz, W. : ۶۲
 Legran, B. V. : ۱۱۷
 Lescot, R. : ۶۲
 Leszcynski, G. L. : ۹۳
 Levy, R. : ۶۳, ۱۰۷
 Lieber, M. : ۱۰۵
 Lozinsky, M. L. : ۶۳, ۱۱۷
 Lugal, N. : ۱۱۳
 Lumsden, M. : ۱۹۱

M

- *Macan, T. : ۱۵۱, ۱۹۴
 Machalski, F. : ۱۲۷
 Macler, F. : ۶۳
 Mango, A. J. : ۶۳
 *Marr, y. : ۳۸
 Marçais, G. : ۶۳
 *Massé, H. : ۶۳, ۶۴, ۱۲۲
 Menage, V. L. : ۶۴
 Minorsky, V. F. : ۶۴
 Modi, J. J. : ۶۵, ۱۲۴
 Mohl, J. : ۶۵, ۷۱, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۲۱, ۱۰۳
 Molé, M. : ۶۶
 Mulchand, : ۱۲۸
 Mzik, H. : ۶۶

N

- Nallino, C. A. : ۶۶
 Nicholson, R. A. : ۶۶
 Nizamat, J. : ۶۷
 *Nöldke, T. : ۶۷
 Nour, R. : ۶۷

O

- Orbelli, I. : ۶۸
 *Osmanov, M. O. : ۶۸, ۲۲۲
 Ouseley, G. : ۶۹

P

- Pagliari, A. : ۶۹
 Parakh, E. A. : ۶۹
 Patell : ۶۹
 Patris, R. : ۱۲۲
 Pavry, B. : ۱۰۶

- Pertsch, W. : ۷۰
 Petrov, D. K. : ۷۰
 Pickering, C. J. : ۷۰
 Pizzi, I. : ۷۰, ۷۱, ۱۰۸, ۱۰۹, ۲۰۴, ۲۲۹, ۲۳۰
 *Pope, A. U. : ۷۱
 Prakash, B. : ۷۱
 Piltzulin, G. V. : ۷۱

Q

- Quatremère, E. M. : ۷۱, ۲۳۰

R

- Rabb, K. M. : ۱۰۰
 Rast, N. A. : ۷۱
 Reinaud, J. T. : ۱۲۰
 Renninger, E. D. : ۱۲۳, ۱۰۴
 Richter, E. : ۷۱
 Rieu, Ch. : ۷۲
 Ringgren, H. : ۷۲
 Ritter, H. : ۷۲
 Robertson, W. T. : ۹۷
 Robinson, B. W. : ۷۲
 Robinson, S. : ۷۲, ۹۸
 Rogers, A. : ۷۳, ۱۰۲
 Romaskevich, A. A. : ۷۳
 Rosenberg, F. A. : ۷۳
 Rückert, F. : ۷۳, ۹۰, ۹۱, ۹۲, ۹۳
 Rugarli, V. : ۱۰۹
 Rypka, J., ۷۳, ۷۴, ۲۳۰

S

- Sabashvili, S. : ۱۲۵
 Salac, A. : ۷۴
 Salemann, C. : ۸۵

Samollovlch, A. N. : ۷۴
 Sarfaraz, A. : ۷۴
 Saruxan, A. : ۷۵
 Schach, A. Fr. : ۷۵, ۹۱, ۹۲
 Schaefer, H. H. : ۷۵
 Schaupp-Hon, H. : ۹۳
 Schlehta - Wssehard, O. :
 ۷۵, ۱۱۱, ۲۱۵

Schubert, J. : ۷۵
 Shekhar, I. : ۷۶
 Silvestre de Sacy : ۲۳۰
 Simond, Ch. : ۱۲۲, ۲۳۱
 Smith, D. E. : ۷۶
 Smirnova : ۲۰۰
 Sokolov, S. : ۱۱۶
 Spiegel, F. : ۷۶, ۲۲۲
 Sprenger, A. : ۷۷
 Srivastava, R. : ۱۲۸
 *Starikov, A. A. : ۱۱۷
 Stigand, W. : ۱۰۲
 Sykes, E. C. : ۱۰۱

T

*Tagirdzhanov, A. T. : ۷۷
 Taronci, S. : ۹۵
 Tavadia, J. C. : ۷۷
 Telchert, A. : ۷۷, ۹۲
 Thurmanidze, Kh. : ۱۲۵
 Tibbits, C. J. : ۱۰۱
 Tirlakyan, H. : ۹۵
 Trever, K. V. : ۷۷

V

Vaccha, p. B. : ۷۷
 Veksler, L. F. : ۷۷
 Visvesavara Datta, : ۱۱۰
 Volgin, P. : ۱۱۷
 *Vullers, J. A. : ۱۹۶, ۲۰۳

W

Wahl, S. F. G. : ۹۰
 Walker, B. M. : ۱۰۱
 Wallenburg, : ۷۸, ۱۷۰
 Warner, A. : ۱۰۱, ۱۰۶
 Warner, E. : ۱۰۱, ۱۰۶
 Weston, S. : ۹۶
 Welss, V. : ۹۰
 Wiet, G. : ۷۸, ۲۳۱
 Wikander, S. : ۷۸
 Wilkinson, J. V. S. : ۷۸, ۷۹,
 ۱۰۶
 Williams, B. C. : ۱۰۵
 Wilmont-Buxton, E. M. : ۱۰۳,
 ۱۰۴, ۱۰۶
 Wilson, C. E. : ۷۹
 Witzleben, U. : ۹۴
 Wolff, F. : ۷۹, ۸۵

Z

*Zajaczkowski, A. : ۱۱۳
 *Zhukovski, V. A. : ۱۱۵
 Zimmern, H. : ۹۸, ۱۰۲, ۱۰۴,
 ۱۰۵

اهلام كاتبان و خوشنويسان

- آدينه بخارائي ۱۵۱
ابن طرخان ۱۵۵
ابوالحسن بن كلب علي اصفهاني دزفولي ۱۶۰
احمد بن حسن بن احمد كاتب ۱۴۵
احمد حسن بن قطب بن زاهد بن عمر همداني ۱۳۷
احمد بن محمد (حافظ-) ۱۵۱
استرآبادي (شايد عز الدين؟) ۱۴۶
برهان ۱۴۹
بهاء الدين پشاورى ۱۴۶
بهاء الدين بن قوام الدين بن كمال الدين يوسف علمدار ۱۳۸
پير حسين بن حسن ۱۴۳
جعفر باسنفري ۱۳۴
حسن الحسيني الكاتب الشيرازي ۱۴۴،
۱۴۷
حسن ركن الدين الكاتب الشيرازي ۱۳۲
حسن بن علي بن حسين بهمني ۱۳۱
حسن بن محمد ۱۴۵
حمدالله بن قوام الدين بن نظام الدين قاسم اديب لباساني ۱۴۱
درويش علي بن منصور انصاري ۱۴۹
درويش محمد مخلص ۱۳۹
سعدالله بن ابوالمكارم حجازي ۱۴۷
سلطان حسين بن علي بن اصلاص شاه كاتب ۱۴۰
شاه محمد كاتب ۱۴۳، ۱۷۴
- شريف الكاتب ۱۴۶
شريف منشي بن خليفه امير بن معين الدين آلتوني علامه ۱۴۶
شمس الدين حسين امامي ۱۵۲
شهرامير الكاتب شيرازي ۱۴۶
شيخ الاسلام بن حسين بن علي بن محمد ۱۳۶
صفي قلي بن فرهاد غلام ۱۵۸
عبدالرحمن الحداد ۱۳۰۰
عبدالمجيد تركان ۱۵۹
عبدالله ۱۵۵
عبدالله بن شعبان بن حيدر اشترجاني ۱۳۶
عبدالله بن محمد صدر ۱۳۴
عبدالوهاب ۱۴۷
عرب شيرازي ۱۵۷
عز الدين بن ابراهيم استرآبادي (حاجي) ۱۴۶
علاء الدين بن سیدی ۱۴۰
علي جان بن حيدر علي هروي ۱۵۱
علي اكبر بن خواجه جمال الدين حسين بن خواجه محمد علي سليمان مرشدي ۱۳۹
علي درویش بدخشی ۱۳۸
علي الكاتب ۱۴۴
علي كاتب احسن (حاجي) ۱۳۹، ۱۴۰ (ظ)
علي بن محمد بن نجم الدين فوهنجي ۱۴۲

THE JAMMU & KASHMIR UNIVERSITY
LIBRARY.

DATE LOANED

Class No. [redacted] Book No. [redacted]

Vol. _____ Copy _____

Accession No. [redacted]

743	21/6/64		
733	6-7-64		
725			

Publications of Anjuman-e Athare Melli
(Society for Protection of National Monuments)

No: 59

BIBLIOGRAPHY

on

FIRDOWSĪ

By

IRAJ AFSHAR

TEHRAN - 1968

شماره	فهرست انتشارات انجمن آثار ملی	تاریخ انتشار
۱	فهرست مختصری از آثار و ابنیه تاریخی ایران	شهریور ماه ۱۳۰۴
۲	آثار ملی ایران (کنفرانس پرفسور هرتسفلد)	مهر ماه ۱۳۰۴
۳	شاهنامه و تاریخ (کنفرانس پرفسور هرتسفلد)	شهریور ماه ۱۳۰۵
۴	کشف دو لوح تاریخی در همدان (تحقیق پرفسور هرتسفلد - ترجمه آقای مجتبی مینوی)	اسفند ماه ۱۳۰۵
۵	سخننامه درباره آثار ملی و تاریخی ایران (از محمد علی فروغی و هرتسفلد و هانی بال)	مهر ماه ۱۳۰۶
۶	کشف الواح تاریخی تخت جمشید (پرفسور هرتسفلد)	بهمن ماه ۱۳۱۲
۷	کنفرانس محمد علی فروغی راجع به فردوسی	بهمن ماه ۱۳۱۳
۸	تحقیق مختصر در احوال و زندگانی فردوسی (بقلم فاطمه سیاح)	۱۳۱۳
۹	تجلیل ابوعلی سینا در پنجمین دوره اجلاس یونسکو در فلورانس	اسفند ماه ۱۳۲۹
۱۰	رساله جودیه ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر محمود نجم آبادی)	اسفند ماه ۱۳۳۰
۱۱	رساله نبض ابن سینا (بتصحیح آقای سید محمد مشکوة استاد دانشگاه)	اسفند ماه ۱۳۳۰
۱۲	منطق دانشنامه علائی ابن سینا (بتصحیح آقایان دکتر محمد معین و سید محمد مشکوة استادان دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۳	طبیعیات دانشنامه علائی ابن سینا (بتصحیح آقای سید محمد مشکوة استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۴	ریاضیات دانشنامه علائی ابن سینا (بتصحیح آقای مجتبی مینوی استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۵	الهیات دانشنامه علائی ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر محمد معین استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۶	رساله نفس ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر موسی عمید استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۷	رساله در حقیقت و کیفیت سلسله موجودات (بتصحیح آقای دکتر موسی عمید استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۸	ترجمه رساله گذشت ابن سینا (از آقای دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۱۹	مراج نامه ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه)	-

شماره	فهرست انتشارات انجمن آثار ملی	تاریخ انتشار
۲۰	رساله تشریح اعضاء ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه)	-
۲۱	رساله قراضه طبیعیات منسوب به ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه)	-
۲۲	ظفرنامه منسوب به ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر غلامحسین صدیقی استاد دانشگاه)	-
۲۳	رساله کنوز المعزمین ابن سینا (بتصحیح آقای جلال الدین همایی استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۲۴	رساله معیار العقول ، جرثقیل از ابن سینا (بتصحیح آقای جلال الدین همایی استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۲۵	رساله حی بن یقطان ابن سینا با ترجمه و شرح فارسی آن از یکی از معاصران ابن سینا (بتصحیح آقای هانری کربن)	۱۳۳۱
۲۶	جشن نامه ابن سینا (مجلد اول - سرگذشت و تألیفات و اشعار و آراء ابن سینا) تألیف آقای دکتر ذبیح الله صفا استاد دانشگاه	۱۳۳۱
۲۷	ترجمه مجلد اول جشن نامه بفرانسه (بوسیله آقای سعید نفیسی استاد دانشگاه)	۱۳۳۱
۲۸	ترجمه اشارات و تنبیهات (بتصحیح آقای دکتر احسان یارشاطر استاد دانشگاه)	۱۳۳۲
۲۹	پنج رساله فارسی و عربی از ابن سینا (بتصحیح آقای دکتر احسان یارشاطر استاد دانشگاه)	۱۳۳۲
۳۰	آثار تاریخی کلان و سرخس (تألیف آقای مهدی بامداد)	بهمن ماه ۱۳۳۳
۳۱	جشن نامه ابن سینا مجلد دوم (حاوی نطقهای فارسی اعضاء کنگره ابن سینا)	۱۳۳۴
۳۲	جشن نامه ابن سینا مجلد سوم (کتاب المهرجان لابن سینا) حاوی نطقهای عربی اعضای کنگره ابن سینا	۱۳۳۵
۳۳	جشن نامه ابن سینا مجلد چهارم (شامل خطابه های اعضای کنگره ابن سینا بزبانهای آلمانی و انگلیسی و فرانسوی)	۱۳۳۴
۳۴	نبردهای بزرگ نادرشاه (بقلم سرلشکر غلامحسین مقتدر)	۱۳۳۹
۳۵	جسرو مقابله خیام (بتصحیح و تحشیه آقای دکتر جلال مصطفوی)	۱۳۳۹

شماره	فهرست انتشارات انجمن آثار ملی	تاریخ انتشار
۳۶	شاهنامه نادری تألیف مولانا محمدعلی فردوسی نائی (بتصحیح و تحشیة آقای احمد سهیلی خوانساری).	۱۳۳۹
۳۷	اشترنامه شیخ فریدالدین عطار (بتصحیح و تحشیة آقای دکتر مهدی محقق)	۱۳۳۹
۳۸	حکیم عمر خیام بعنوان عالم جبر تألیف آقای دکتر غلامحسین مصاحب	۱۳۳۹
۳۹	نادرشاه تألیف آقای دکتر رضازاده شفق استاد دانشگاه	۱۳۳۹
۴۰	دره نادره تألیف میرزا مهدی خان (بتصحیح و تحشیة آقای دکتر سید جمفر شهیدی)	۱۳۴۰
۴۱	شرح احوال و نقل و تحلیل آثار شیخ فریدالدین عطار تألیف آقای فروزانفر استاد دانشگاه	۱۳۴۰
۴۲	خسرونامه تألیف شیخ فریدالدین عطار (به تصحیح و اهتمام آقای احمد سهیلی خوانساری)	۱۳۴۰
۴۳	نامه‌های طبیب نادرشاه ترجمه آقای دکتر علی اصغر حریری (با اهتمام آقای حبیب یغمائی)	۱۳۴۰
۴۴	دیوان غزلیات و قصائد عطار (با اهتمام و تصحیح آقای دکتر نفی تفضلی رئیس کتابخانه مجلس شورای ملی)	۱۳۴۱
۴۵	جهانکشای نادری تألیف میرزا مهدی خان (با تصحیح و تملیقه آقای سید عبدالله انوار)	۱۳۴۱
۴۶	طربخانه (رباعیات حکیم عمر خیام نیشابوری) تألیف یار احمد بن حسین رشیدی تبریزی (بامقدمه و تصحیح و تحشیة آقای حلال الدین همایی استاد دانشگاه)	۱۳۴۲
۴۷	نادره ایام، حکیم عمر خیام و رباعیات او بقلم آقای اسمعیل یکانی	۱۳۴۲
۴۸	اقلیم پارس (آثار باستانی و اهنیه تاریخی فارس) - تألیف سید محمدتقی مصطفوی	۱۳۴۳
۴۹	سفارش نامه انجمن آثار ملی	اردیبهشت ۱۳۴۴
۵۰	یادنامه شادروان حسین علاء	۱۳۴۴
۵۱	ذخیره خوارزمشاهی، تألیف زین الدین ابو ابراهیم اسمعیل جرجانی - سنه ۵۰۴ هجری - (با اهتمام و تصحیح و تفسیر دکتر محمد حسین اعتمادی - دکتر محمد شهزاد - دکتر جلال مصطفوی) (جلد اول)	۲۵ شهریور ۱۳۴۴

شماره	فهرست انتشارات انجمن آثار ملی	تاریخ انتشار
۵۲	دیوان صائب، با حواشی و تصحیح بخط خود استاد - مقدمه و شرح حال بخط و خامه استاد امیری فیروز کوهی	۱۳۴۵
۵۳	عرائس الجواهر و نفایس الاطایب تألیف ابوالقاسم عبدالله کاشانی بسال ۷۰۰ هجری با مقدمه و کوشش آقای ایرج افشار	۱۳۴۵
۵۴	ری باستان - مجلد اول مباحث جغرافیائی شهر ری بمعهد آبادی تألیف آقای دکتر حسین کریمان	۱۳۴۵
۵۵	خیامی نامه جلد اول تألیف استاد جلال الدین همائی	آبان ۱۳۴۶
۵۶	فردوسی و شعر او تألیف آقای مجتبی مینوی استاد دانشگاه	آبان ۱۳۴۶
۵۷	خرد نامه تألیف و نگارش ابوالفضل یوسف بن علی مستوفی بکوشش آقای عبدالعلی ادیب برومند	فروردین ۱۳۴۷
۵۸	فرهنگ واژه های فارسی در زبان عربی تألیف آقای سید محمد علی امام شوشتری	تیرماه ۱۳۴۷

	⋮	